

Prsten

Udruga Hrvata BiH

AKTUALNO

Novo ime i novo vodstvo **Prstena**

Predsjednik Udruge Hrvata BiH Prsten Pavo Zubak
Ne želimo da nas dijele

RAZGOVOR

Predsjednik Vlade RH
Andrej Plenković

Angažman Hrvatske dobronamjeran je i usmjeren prema boljitku cijele BiH kao zemlje triju ravnopravnih konstitutivnih naroda

DOGAĐANJA

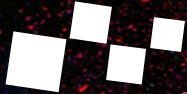
U Vitezu osnovana **UBHH Prsten**

U Vitezu i Livnu **otvoreni konzulati Republike Hrvatske**

VIVAX

15 GODINA
HRVATSKOG
BRENDAA

TV PROIZVEDEN
U HRVATSKOJ

ANDROID
SMART TV

3G

vivax.com

IZDAVAČ

Udruga Hrvata BiH Prsten

Ulica grada Vukovara 235,
10000 Zagreb
prsten@udruga-prsten.hr
www.udruga-prsten.hr

UREDNIŠTVO

Marija Alvir Trogrlić
Gordana Jelavić
Pavo Zubak
Marjan Biškić
Draženko Mamić

LEKTURA I KOREKTURA

Gordana Jelavić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Zvonimir Frank

NAKLADA

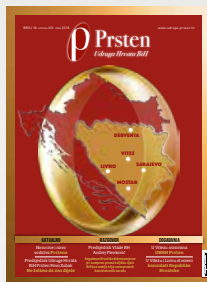
10 000 primjeraka

TISAK

Printera Grupa

ISSN

1846-338X

Poštovani i dragi čitateljice i čitatelji,

još je jedna godina na izmaku i još jedno izdanje Prstena pred vama.

Sa željom da vam prenesemo što više brojnih događanja i aktivnosti Udruge, ali i mnogo više od toga, proširili smo se te vam sadržaj ovog izdanja donosimo na 88 stranica, a na njima ćete pronaći od svega po malo.

Na prvim stranicama donosimo razgovor s predsjednikom Vlade RH Andrejom Plenkovićem, a razgovarali smo i s novim predsjednikom Prstena Pavom Zubakom. Izborna skupština donijela je izmjene Statuta, novo ime i novo vodstvo Udruge Prsten, o čemu detaljno pišemo pod rubrikom aktualno, a tu je i Utemeljiteljska skupština Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten – sestrinske udruge osnovane u Vitezu.

Među važnijim je događanjima Prstenov poslovni forum Zagreb 2018, na koji se osvrnuo i predsjednik Vlade, te 13. večer članova i prijatelja Udruge i Zaklade "Prsten", na kojoj je bila Predsjednica RH.

Osvrt na Opće izbore u BiH 2018. donosi nam sociolog Ivan Vukoja, glavni urednik Magazina za političku kulturu i društvena pitanja "Status".

Kako mijenjati hrvatsko visoko obrazovanje u skladu s europskim i svjetskim trendovima u korist države i gospodarstva istražila je prof. dr. sc. Jasmina Havranek, ravnateljica Agencije za znanost i visoko obrazovanje, koja je na poziv Udruge sudjelovala i na Prstenovu poslovnom forumu.

Iz broja u broj predstavljamo gradove u BiH, a u ovom izdanju čekaju vas Derвента iz pera Ike Stanića i Mostar koji nam donosi Oliver Cvitković. U Vitezu i Livnu su otvoreni konzulati pa su stoga upravo ti gradovi, uz Sarajevo kao glavni grad, pronašli svoje mjesto i na (n)ovoj naslovnici.

Time smo ujedno simbolično povezali Bosansku Posavinu sa Srednjom Bosnom i Hercegovinom baš kao što ih (nas) povezuje i novo ime Prstena – Udruga Hrvata BiH.

Nova predsjednica Foruma mladih i bivša stipendistica Zaklade "Prsten" Klara Barišić vodi vas u Izrael, a član Nadzornog odbora Slađan Bešlić na hodočašće El Camino - put spoznaje na kojem je u 22 dana prepješačio 729 km.

Zahvaljujući Mateju Škarici saznali smo za neobično i fascinirajuće otkriće iz kulturno-povijesne baštine Rame, a Ružica Barišić otkrila nam je tko je Narcis Jenko, livanjski fratar koji je umro prije 100 godina, a čija djela i danas žive.

Donosimo ponešto i od tradicije, a u sklopu rubrike humanost samo su neke od brojnih humanitarnih akcija koje Prsten organizira i u kojima sudjeluje. Klub žena darivao je Udrugu Betlehem, članovi Prstena bili su na donatorskoj večeri za Plehan, a Forum mladih i ovu je godinu uspješno proveo božićnu humanitarnu akciju - Mladi mladima.

To, dakako, nije sve, niti je sve tu. No, tu smo mi – otvoreni za vaše kritike, prijedloge i priloge. Pišite nam, elektroničkom ili običnom poštom, s naznakom "Za časopis" (adrese u Impressumu) i pratite nas na internetskoj stranici www.udruga-prsten.hr

FORUM MLADIH

BOŽIĆNA HUMANITARNA AKCIJA FORUMA MLADIH MLADI MLADIMA 2018

Jablana božićna akcija Forum mladih...
 Događaj Forum mladih...
 Događaj Forum mladih...
 Događaj Forum mladih...

str. 42-43

PREDAVANJE

EL CAMINO - NA PUTU SPOZNAJE

Našnja najpoznatiji...
 Predavanje...
 Predavanje...
 Predavanje...

str. 44-45

PREDSTAVLJAMO

DERVENTA

U Derventi...
 Derventa...
 Derventa...
 Derventa...

str. 64-65

PREDSTAVLJAMO

MOSTAR

Mostar...
 Mostar...
 Mostar...
 Mostar...

str. 72-73

AKTUALNO

- 8 NOVO IME I NOVO VODSTVO UDRUGE PRSTEN
- 16 OSNOVANA UDRUGA BOSANSKO-HERCEGOVAČKIH HRVATA PRSTEN

RAZGOVOR

- 4 ANDREJ PLENKOVIĆ, PREDSEDNIK VLADE RH
- 12 PAVO ZUBAK, PREDSEDNIK UDRUGE HRVATA BIH PRSTEN

DOGAĐAJI

- 28 PRSTENOV POSLOVNI FORUM ZAGREB 2018
- 50 VEČER ČLANOVA I PRIJATELJA UDRUGE I ZAKLADE "PRSTEN"

OSVRT

- 20 OSVRT NA OPĆE IZBORE U BIH 2018.

PREDSTAVLJAMO

- 64 DERVENTA
- 72 MOSTAR

PREDAVANJE

- 44 EL CAMINO - NA PUTU SPOZNAJE

PUTOPIS

- 76 MOJE LJETO U IZRAELU

KULTURA

- 80 IZ KULTURNO-POVIJESNE BAŠTINE RAME
- 82 NARCIS JENKO - SLIKAR RIJEČJU

TRADICIJA

- 86 KULTURNO-VJERSKA BAŠTINA HRVATA BOSNE I HERCEGOVINE

HUMANOST

- 40 KLUB ŽENA DARIVAO UDRUGU BETLEHEM
- 42 BOŽIĆNA HUMANITARNA AKCIJA FORUMA MLADIH - MLADI MLADIMA 2018.
- 84 ČLANOVI PRSTENA NA DONATORSKOJ VEČERI ZA PLEHAN

Otkako je predsjednik Vlade Republike Hrvatske, Andrej Plenković jasno je (po)kazao kako je Bosna i Hercegovina, kao i njezina europska budućnost, te status Hrvata u BiH vanjskopolitički prioritet za RH, a to potvrđuje i aktualna Deklaracija Hrvatskog sabora o položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini.

Za svoj prvi službeni posjet izvan granica Hrvatske odabrali ste susjednu BiH, čime ste pokazali i prije najavljeni vanjskopolitički prioritet, a potom su uslijedili i drugi posjeti. Koji su vaši dojmovi s tih putovanja?

Za Hrvatsku i našu Vladu odnosi s nama susjednom i prijateljskom Bosnom i Hercegovinom kao i ravnopravan položaj hrvatskog naroda kontinuirani su prioritet. U proteklim dvjema godinama već desetak puta bio sam u posjetu BiH. U srpnju 2017. u Sarajevu sam s kolegom Denisom Zvizdićem predsjedao zajedničkom sjednicom Vijeća ministara BiH i Vlade RH, koja je bila referentna za dinamiziranje naših gospodarskih i političkih odnosa. Hrvatska je snažan podupiratelj i saveznik BiH. Na gotovo svakom multilateralnom sastanku, Hrvatska potiče ubrzanje europskog puta BiH, čime pokazujemo da je naš angažman dobronamjeren i usmjeren prema boljitku cijele BiH kao zemlje triju ravnopravnih konstitutivnih naroda, Hrvata, Bošnjaka i Srba, kao i svih drugih koji žive u BiH. U tom pogledu, za nas Hrvati u BiH imaju posebnu ulogu u jačanju naših cjelokupnih odnosa s Bosnom i Hercegovinom.

Uvijek ističete da ste za cjelovitu i europsku BiH te za ravnopravnost Hrvata kao konstitutivnog naroda. Je li išta od toga u bliskoj budućnosti uopće moguće?

Naša je uloga i obveza poduzeti sve što je u našoj moći da pomognemo BiH kao cjelovitoj zemlji čiji se ustroj temelji na ravnopravnosti svih triju konstitutivnih naroda i ostalih - da postane članica Europske unije. Naš je principijelan stav da Hrvati u BiH, kao konstitutivan narod, moraju i u stvarnosti biti ravnopravni s ostalim narodima. Stoga ne možemo prešutjeti izigravanje duha Daytonsko-pariškog mirovnog sporazuma, koje se nažalost ponovno dogodilo na

Andrej PLENKOVIĆ,
predsjednik Vlade RH i
Hrvatske demokratske zajednice

“Hrvatska potiče ubrzanje europskog puta BiH, čime pokazujemo da je naš angažman dobronamjeren i usmjeren prema boljitku cijele BiH kao zemlje triju ravnopravnih konstitutivnih naroda, Hrvata, Bošnjaka i Srba, kao i svih drugih koji žive u BiH,“ istaknuo je predsjednik Vlade Plenković, poručivši: “U tom pogledu, za nas Hrvati u BiH imaju posebnu ulogu u jačanju naših cjelokupnih odnosa s Bosnom i Hercegovinom“

ANGAŽMAN HRVATSKE I USMJEREN PREMA BOLJITKU TRIJU RAVNOPRAVNIH

Marija ALVIR TROGRLIĆ, Fotografije: Vlada RH

“Da bi Hrvati mogli ostajati živjeti, raditi i zajedno s Bošnjacima, Srbima i drugima graditi budućnost BiH, bitno je da budu ravnopravno zastupljeni,” ističe Plenković

Naš je principijelan stav da Hrvati u BiH, kao konstitutivan narod, moraju i u stvarnosti biti ravnopravni s ostalim narodima. Stoga ne možemo prešutjeti izigravanje duha Daytonsko-pariškog mirovnog sporazuma, koje se nažalost ponovno dogodilo na Općim izborima u listopadu ove godine

DOBRONAMJERAN JE CIJELE BIH KAO ZEMLJE KONSTITUTIVNIH NARODA

Općim izborima u listopadu ove godine. Hrvatski je interes stabilnost i prosperitet cijele BiH, koju nastavljamo podupirati na njezinu europskom putu. Sljedeći je korak dobivanje statusa kandidata, što bi trebalo još više učvrstiti međunarodni položaj Bosne i Hercegovine, pri čemu je važan nastavak provedbe Reformskog programa.

Svojedobno ste izjavili da je "mijenjanje izbornih zakona unutarnja stvar i odgovornost naših prijatelja iz BiH". Kakav je vaš sadašnji stav o tome s obzirom na aktualnu situaciju?

Naravno da je promjena izbornog zakonodavstva pitanje institucija i političkih stranaka u BiH. Istodobno, promjena izbornog zakonodavstva koja će osigurati demokratski izbor legitimnih predstavnika konstitutivnih naroda, nužna je za ostvarivanje pune jednakopravnosti svih triju konstitutivnih naroda. Budući da je Hrvatska supotpisnica Daytonskog sporazuma te članica EU-a i Sjevernoatlantskog saveza, ima potpuno razumljiv interes, ali i obvezu brinuti se o stabilnosti u jugoistočnoj Europi, uključujući i u Bosni i Hercegovini, s kojom dijeli i najdužu kopnenu granicu i prema kojoj ima stoljetne i prijateljske odnose. Da bi Hrvati mogli ostajati živjeti, raditi i zajedno s Bošnjacima, Srbima i drugima graditi budućnost BiH, bitno je da budu ravnopravno zastupljeni.

VLADA JE ZAPOČELA S REALIZACIJOM PROGRAMA KOJI ĆE OMOGUĆITI HRVATSKIM TVRTKAMA LAKŠE INVESTIRANJE U INOZEMSTVU

Najavljivali ste i da će Vlada poticati snažnije investicije u BiH te podržavati hrvatske gospodarstvenike da snažnije investiraju u BiH. Što se čini na tom planu te pridonosi li tom i nedavno održani Prstenov poslovni forum Zagreb 2018., koji je Udruga Prsten održala pod vašim pokroviteljstvom?

Naša Vlada politiku zasniva na trokutu provođenja fiskalne konsolidacije, strukturnih reformi i poticanja investicija. Osim privlačenja stranih ulagača u Hrvatskoj, drago nam je vidjeti i kad hrvatske kompanije ulažu u inozemstvu jer se time povećava i njihov izvoz i konkurentnost. Hrvatske tvrtke prepoznale su važnost bosanskohercegovačkog tržišta na kojem su dugi niz godina prisutne, o čemu svjedoči i činjenica da je naša ukupna trgovinska razmjena premašila dvije milijarde eura. Slično je i s investicijama. Od 1993., hrvatske su tvrtke uložile 1,2 milijarde eura u bosanskohercegovačko gospodarstvo, čime je BiH na drugom mjestu prema

visini ulaganja iz Hrvatske, a Hrvatska je s tim iznosom i drugi ulagač u BiH. U Bosni i Hercegovini hrvatske tvrtke pronalaze kvalificiranu i konkurentnu radnu snagu, sirovine, ali i tržište za svoje proizvode koji su ondje već vrlo dobro poznati. Ulaskom u EU Hrvatska je izišla iz prostora CEFTA-e. No, brojne hrvatske kompanije investirale su u proizvodne pogone u BiH i, na taj način, zadržale prisutnost na tržištu. Koristi su višestruke i za gospodarstvo BiH, jer su otvorena nova radna mjesta i ostvaren je transfer tehnologije i znanja.

Vlada je započela s realizacijom programa koji će omogućiti hrvatskim tvrtkama lakše investiranje u inozemstvu. Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan RH propisuje da će Hrvatska, radi stjecanja novih tržišta i promicanja izvoza hrvatskih proizvoda i usluga, poticati, među ostalim, i mikrokreditiranja obiteljskih gospodarstava i obrta te jamstveni fond za osiguranje kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva za razvojne projekte u Bosni i Hercegovini.

Trenutačno razmatramo mogućnost da kroz Hrvatsku banku za obnovu i razvitak (HBOR) i Hrvatsku agenciju za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG BICRO) hrvatskim kompanijama pri izlasku na strana tržišta pokušamo osigurati namjenska sredstva za jamstva za izvozne poslove i investicije. Vjerujem da će i ta mjera dodatno olakšati investicijske projekte hrvatskih tvrtki u BiH.

Udruga Prsten pokreće niz sjajnih gospodarskih, znanstvenih, kulturnih i humanitarnih aktivnosti kojima okuplja Hrvate iz BiH i njeguje njihov identitet, u čemu će i dalje imati potporu hrvatske Vlade. Posebno cijenim projekt stipendiranja učenika i studenata koji žive u BiH ili su iz nje podrijetlom. Vjerujem da će Prsten i dalje biti snažan promicatelj interesa i jedinstva hrvatskog naroda, kao i prosperiteta čitave Bosne i Hercegovine

Podržali smo nedavni Poslovni forum jer je Udruga Prsten respektabilna gospodarska udruga koja okuplja brojne tvrtke iz svih sektora gospodarstva sa zajedničkim ciljem promicanja i suradnje hrvatskih i bosanskohercegovačkih tvrtki. Udruga se ističe i svojim humanitarnim radom, a brojne su tvrtke iz Udruge i vrlo aktivne u promicanju društveno odgovornog poslovanja. Stoga vjerujemo da ćemo s Udrugom Prsten i u budućnosti razvijati partnerske odnose.

VJERUJEM DA ĆE PRSTEN I DALJE BITI SNAŽAN PROMICATELJ INTERESA I JEDINSTVA HRVATSKOG NARODA, KAO I PROSPERITETA ČITAVE BIH

Napokon su otvoreni hrvatski konzulati u Vitezu i Livnu, za što se otvoreno zalagala i Udruga Prsten. Što to znači za Hrvate u BiH te imate li u planu još neke poteze kojim bi se osnažila i institucionalna veza Hrvata iz BiH s Hrvatskom?

Otvaranje novih konzulata u Vitezu i Livnu konkretan je doprinos zbližavanju obiju zemalja, kao i izraz dužne brige i susretljivosti prema hrvatskom narodu u BiH. Konzularna predstavništva poboljšat će našu

gospodarsku i političku suradnju sa svim dijelovima Bosne i Hercegovine. Ujedno, olakšavaju se i ostvarivanje prava glasa za hrvatske državljane s prebivalištem u BiH.

Kao i u proteklim dvjema godinama, hrvatska Vlada nastavit će pružati izdašnu i vidljivu financijsku potporu obrazovnim, zdravstvenim, kulturnim, medijskim ustanovama kao i Katoličkoj crkvi u BiH. Podupiremo i projekte kojima se potiče razvoj, zapošljavanje i ulaganje u prekograničnu županijsku i lokalnu suradnju. Time ne pomažemo samo hrvatskom narodu, nego i gospodarskom razvoju cijele BiH.

Osim toga, nakon 15 godina prekida, ponovno je uspostavljena zrakoplovna linija Zagreb - Mostar, što će pridonijeti prometnoj povezanosti naših dviju zemalja. Hrvatska gospodarska komora otvorila je svoje urede u Mostaru i Sarajevu, a i HRT svoja predstavništva.

U skladu s našim mogućnostima, poticati ćemo i ulaganje hrvatskih tvrtki i nastojati pokrenuti mikrokreditiranje obiteljskih gospodarstava i malog i srednjeg poduzetništva Hrvata u BiH. Nastavit ćemo sredstva usmjeravati na programe za podršku povratku prognanih Hrvata u BiH na područje Republike Srpske. Pritom će doprinos nizu razvojnih projekata koje pokrećemo nastaviti davati naš Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske, kao i Ministarstvo vanjskih i europskih poslova.

U kontekstu aktualne Deklaracije Hrvatskog sabora o položaju Hrvata u BiH, smatrate li da su Hrvati u Hrvatskoj svjesni važnosti odnosa s Hrvatima u BiH i njihove opstojnosti diljem BiH, koja uvelike i ovisi upravo o tom odnosu i potpori?

Međuovisnost i povezanost hrvatskog naroda u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i inozemstvu bila je posebno očita za vrijeme Domovinskog rata, kao što je i danas. Međutim, sve je jasnije da je dio izazova s kojima se suočava hrvatski narod u Hrvatskoj i BiH i danas zajednički. Pri tome ponajprije mislim na negativne demografske trendove, gospodarski

Deklaracija Hrvatskog sabora o položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini i europskom putu BiH nužna je i pravodobna. Deklaracija polazi od potpore suverenitetu, teritorijalnom integritetu i neovisnosti BiH te jasne opredijeljenosti Hrvatske za razvijanje dobrosusjedskih odnosa utemeljenih na međusobnom uvažavanju

Kao i u proteklim dvjema godinama, hrvatska Vlada nastavit će pružati izdašnu i vidljivu financijsku potporu obrazovnim, zdravstvenim, kulturnim, medijskim ustanovama kao i Katoličkoj crkvi u BiH. Podupiremo i projekte kojima se potiče razvoj, zapošljavanje i ulaganje u prekograničnu županijsku i lokalnu suradnju. Time ne pomažemo samo hrvatskom narodu, nego i gospodarskom razvoju cijele BiH

razvoj naših dviju zemalja i potrebu očuvanja našeg kulturno-povijesnog identiteta. Zbog toga moramo djelovati zajednički, koordinirano i odlučno jer ćemo jedino sinergijom ostvariti najbolje rezultate. U tom kontekstu, Deklaracija Hrvatskog sabora o položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini i europskom putu BiH je nužna i pravodobna. Deklaracija polazi od potpore suverenitetu, teritorijalnom integritetu i neovisnosti BiH te jasne opredijeljenosti Hrvatske za razvijanje dobrosusjedskih odnosa utemeljenih na međusobnom uvažavanju. Kao iskren prijatelj i, unutar Europske unije ponajbolji poznavatelj prilika u BiH, Hrvatska - kao i do sada - stoji BiH na raspolaganju kako bi se njezin europski put što je moguće više ubrzao.

"Moramo djelovati zajednički, koordinirano i odlučno jer ćemo jedino sinergijom ostvariti najbolje rezultate," poručuje predsjednik hrvatske Vlade Hrvatima u RH i BiH

Za kraj, što biste poručili članovima Udruge Hrvata BiH Prsten, u Hrvatskoj i u BiH, gdje od ove godine djeluje sestrinska Udruga Prsten?

Prije svega, koristim ovu prigodu da svim članicama i članovima te rukovodstvu Udruge Hrvata BiH Prsten, kao i svim hrvatskim građanima i našim sunarodnjacima u BiH zaželim sretan i blagoslovljen Božić te uspješnu novu 2019. godinu. U svojem djelovanju, Udruga Prsten pokreće niz sjajnih gospodarskih, znanstvenih, kulturnih i humanitarnih aktivnosti kojima okuplja Hrvate iz BiH i njeguje njihov identitet, u čemu će i dalje imati potporu hrvatske Vlade. Posebno cijenim projekt stipendiranja učenika i studenata koji žive u BiH ili su iz nje podrijetlom. Vjerujem da će Prsten i dalje biti snažan promicatelj interesa i jedinstva hrvatskog naroda, kao i prosperiteta čitave Bosne i Hercegovine.

“Želim biti jedan od vas i zajedno s vama voditi ovu udrugu, s posebnim naglaskom na razvoj članstva kako bismo postali krovna udruga Hrvata Bosne i Hercegovine,” poručio je Zubak okupljenima

NOVO IME I NOVO VODSTVO UDRUGE

PRSTEN

Prsten je prerastao okvire regionalne Udruge kako bi postao integrativni faktor svih Hrvata iz Bosne i Hercegovine, u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini, a novoizabrani predsjednik Pavo Zubak istaknuo je razvoj članstva i širenje Prstena kao jedan od primarnih ciljeva svojeg mandata

Pripremila: **MarijaTROGLIĆ**

Na Izornoj skupštini Udruge Prsten, održanoj 24. studenog 2018. u Hotelu Zovko u Zagrebu provedene su izmjene Statuta Udruge, predstavljeni i prihvaćeni financijski i radni izvještaji i planovi te je izglasano novo ime i novo vodstvo Udruge.

PRSTEN - OD UDRUGE BOSANSKIH HRVATA DO UDRUGE HRVATA BOSNE I HERCEGOVINE

U sklopu izmjene Statuta donesena je i odluka o promjeni imena Udruge - promjenom imena u Udruga Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten, umjesto dosadašnje Udruge bosanskih Hrvata, Prsten je prerastao okvire regionalne Udruge kako bi postao integrativni faktor svih Hrvata iz Bosne i Hercegovine, u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini.

Prije održavanja Skupštine, a na temelju odluke donesene na sjednici Predsjedništva i prihvaćene na sjednici Upravnog odbora, provedena je anketa članstva s upitom vezanim uz promjenu imena Udruge. Anketom su obučeni svi članovi Prstena, a upit je poslan na 960 adresa poštom te svim ostalim članovima putem elektroničke pošte. Potom je formirano Povjerenstvo u čijem su sastavu bili Josip Burušić, Vlado Guberac i Draženko Mamić, predsjednik Povjerenstva, te su Skupštinu izvijestili kako se 90 % članstva od onih koji su odgovorili na anketni upit izjasnilo ZA promjenu imena Udruge.

Ova odluka izglasana je na istom mjestu na kojemu je Udruga i osnovana prije punih 13 godina. Tad je Udruga Prsten koncipirana po regionalnom principu predstavnika općina Bosanske Posavine i srednje Bosne, no svojim radom zadnjih nekoliko godina Udruga je proširila djelovanje na cjelokupno područje Bosne i Hercegovine, odnosno na sve Hrvate podrijetlom iz BiH. S ciljem promicanja i zaštite tradicije, kulture, gospodarske suradnje, druženja i humanitarnog djelovanja Hrvata, s promjenom imena nastupa i proširenje formalnog djelovanja Udruge na cijeli teritorij Bosne i Hercegovine kako bi se povezali svi Hrvati koji se zalažu za prosperitet, opstojnost i jedinstvo te žele njegovati vrijednosti koje su zajedničke svim Hrvatima s tih područja – podrijetlo, povijest, duh, mentalitet, solidarnost, spremnost na podršku te njegovanje tradicije kraja iz kojeg dolaze.

Osim promjene Udruge i prihvaćanja izvještaja i planova za iduće razdoblje, izabrano je i novo vodstvo u dvogodišnjem mandatu za sljedeća tijela Udruge: predsjednik Udruge, članovi Upravnog odbora i članovi Nadzornog odbora te članovi Suda časti.

PAVO ZUBAK - NOVI PREDSEDNIK S NOVOM VIZIJOM PRSTENA

Novi predsjednik Udruge postao je uspješni poduzetnik Pavo Zubak, koji je u obraćanju naglasio: “Želio bih se ponajprije zahvaliti na ukazanom povjerenju. Mi smo kao Udruga

odavno prerasli svoje okvire zbog čega danas svoja vrata možemo otvoriti svima koji promišljaju na sličan način. Budući da za nas postoje Hrvati Bosne i Hercegovine, koje ne želimo dijeliti ni po kojem ključu, odlučili smo kroz platformu Prstena ujediniti sve Hrvate koji su podrijetlom iz BiH. Upravo zbog toga Udruga postaje Udruga Hrvata Bosne i Hercegovine.”

Posebno je zahvalio svojim prethodnicima i počasnim predsjednicima Prstena – "Iliji Toliću koji nas je okupio, Zvonku Biljeckom koji nas je 'ušminkao', zatim Marku Pipuniću te Miji Mariću koji nas je smirio i uljudio," kao i glavnom tajniku Marjanu Biškiću "koji najviše radi i živi Prsten".

"Želim biti jedan od vas i zajedno s vama voditi ovu udrugu, s posebnim naglaskom na razvoj članstva kako bismo postali krovna udruga Hrvata Bosne i Hercegovine," poručio je Zubak okupljenima, napomenuvši kako zavičajne udruge i klubovi trebaju zadržati svoj identitet. Istaknuo je također kako bi Prsten trebao postati malo više narodna udruga, a ne elitistička, kako je neki doživljavaju.

Ukazao je i na važnost jačanja Zaklade, što je ujedno po-

vezano sa širenjem članstva odnosno što više članova – to više stipendija. Pohvalio je klubove Prstena i potaknuo ih na daljnji angažman u korist Udruge, a posebno je izrazio zadovoljstvo ponovnim zamahom Foruma mladih, pozvavši sve članove Udruge da ih podupiru u njihovim aktivnostima jer oni su budućnost Prstena.

Okupljenima se, među ostalim, obratio i dosadašnji predsjednik Udruge Mijo Marić, koji je zahvalio svima na suradnji u protekle četiri godine. "Na Prsten možemo biti ponosni. Svađali smo se u onoj mjeri u kojoj je to bilo konstruktivno, što je dobro, a ovako golemi odaziv svih vas dokaz je da dobro radimo," zaključio je Marić, pozvavši sve na daljnju suradnju i privlačenje novih članova, poručivši: "S Prstenom i u Prstenu je lakše i bolje."

U sklopu prigodnog dijela programa nastupili su KUD "Izvor" iz Viškova i KUD "Prsten" iz Varaždina te ženski vokalni sastav "Jaranice" iz Osijeka. Nakon Izborne skupštine Udruge Prsten uslijedila je Izborna skupština Foruma mladih, kojoj su nazočili i seniori, a potom su se svi zajedno družili na domjenku koji su pripremili domaćini iz Hotela Zovko.

U sklopu prigodnog dijela programa nastupili su KUD "Izvor" iz Viškova i KUD "Prsten" iz Varaždina

Na temelju članka 18. stavak 1. alineja 1. Zakona o udrugama (NN br. 74/14, 70/17) i članka 19. stavak 1. Statuta, Skupština Udruge bosanskih Hrvata Prsten, na sjednici održanoj 24. studenog 2018. godine u Zagrebu, donijela je

IZMJENE I DOPUNE STATUTA UDRUGE BOSANSKIH HRVATA PRSTEN

Članak 1.

Mijenja se članak 2. stavak 1. Statuta te isti glasi: Naziv Udruge glasi: Udruga Hrvata BiH Prsten
Skrraćeni naziv: Udruga Prsten

Članak 2.

Mijenja se članak 12. stavak 1. te glasi: Popis članova vodi osoba koju odredi rukovoditelj Središnjeg ureda Udruge

Mijenja se članak 12. stavak 3. i glasi:

Svaki član Udruge ima pravo uvida u osobne podatke koji se o njemu obrađuju, dok se pravo uvida u osobne podatke drugih članova Udruge može omogućiti samo u odnosu na nužne podatke (ime i prezime člana Udruge i datum pristupanja članstvu u Udruzi), dok će se svi ostali podaci (OIB, privatne adrese, datum rođenja člana Udruge) na odgovarajući način zaštititi.

Članku 12 dodaje se stavak 4.:

Popis članova s nužnim podacima dostupan je na uvid i nadležnim tijelima na njihov zahtjev.

Članku 12. dodaje se stavak 5. koji glasi:

Udruga obrađuje osobne podatke članova u skladu s odredbama Uredbe EU 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka (Opća uredba o zaštiti podataka), Zakona o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (NN 42/2018) i ostalih relevantnih propisa koji se primjenjuju u Republici Hrvatskoj. Osobni podaci članova se prikupljaju i obrađuju pošteno i zakonito, uz privolu člana u opsegu koji je nužan za ispunjenje svrhe prikupljanja podataka, a to je vođenje evidencije o članstvu u Udruzi.

Članak 3.

Mijenja se članak 19. st. 1. toč. 2 i isti glasi: Skupština Udruge nadležna je za obavljanje sljedećih poslova:

bira i razrješava članove Upravnog odbora, predsjednika Udruge, članove Nadzornog odbora i predsjednika Nadzornog odbora, članove Suda časti i predsjednika Suda časti

Mijenja se st.1. toč. 4. istog članka i glasi:

donosi Program rada i Financijski plan za sljedeću kalendarsku godinu

Dodaje se nova točka 5 i glasi:

usvaja izvješće o radu i financijsko izvješće za prethodnu kalendarsku godinu

Članak 4.

Mijenja se članak 24. te isti sada glasi: Upravni odbor je izvršno tijelo Udruge i najviše tijelo upravljanja između dviju sjednica Skupštine.

Upravni odbor čini:

- predsjednik Udruge
- četiri dopredsjednika Udruge
- članovi Predsjedništva UO
- počasni predsjednici Udruge
- predsjednici podružnica (u slučaju spriječenosti na sjednicama predsjednika podružnice punopravno mijenja zamjenik ili jedan od dopredsjednika podružnice)
- predsjednici klubova Udruge (u slučaju spriječenosti na sjednicama predsjednika kluba punopravno mijenja zamjenik ili jedan od dopredsjednika kluba)
- predsjednik Upravnog odbora Zaklade Prsten
- upravitelj Zaklade Prsten
- predsjednici ogranka UBH Prsten koji djeluju izvan područja djelovanja podružnice (u slučaju spriječenosti na sjednicama predsjednika ogranka punopravno mijenja zamjenik ili jedan od dopredsjednika ogranka)
- predsjednik UBHH Prsten u BiH
- dva dopredsjednika UBHH Prsten u BiH
- ostale članove do ukupno 60 članova bira Skupština iz redova uglednih i aktivnih članova Udruge.

Mandat članova Upravnog odbora traje dvije godine uz mogućnost da budu ponovno birani. Predsjednik Udruge ujedno je i predsjednik Upravnog odbora.

Članak 5.

Briše se članak 25. st. 1 toč. 5. i dodaje nova točka koja glasi:

- bira i opoziva dopredsjednike Udruge.

U istom članku dodaje se nova točka 6. koja glasi:

bira i opoziva članove Predsjedništva UO.

Nakon točke 13. dodaje se nova točka, koja glasi:

- donosi pravilnik o radu Savjetodavnog vijeća Predsjedništva UO.

Članak 6.

Članku 27. dodaje se novi stavak 5. koji glasi: Počasni predsjednici čine Savjetodavno vijeće Predsjedništva Upravnog odbora Udruge.

Članak 7.

Mijenja se članak 30. Statuta te isti glasi: Predsjedništvo Upravnog odbora je uže, operativno tijelo koje provodi odluke UO. Predsjedništvo čine:

- predsjednik Udruge
- četiri dopredsjednika Udruge
- počasni predsjednici Udruge
- deset članova Udruge koje bira Upravni odbor na prijedlog predsjednika Udruge na prvoj sjednici Upravnog odbora novog saziva.

Članak 8.

U članku 31. stavak 1. točka 7. riječi: Tajništva i Tajništvu zamjenjuju riječi: Središnjeg ureda i Središnjem uredu.

Članak 9.

Mijenja se članak 32. stavak 2. i glasi:

Sjednicom predsjedava predsjednik, a u njegovu odsustvu najstariji dopredsjednik, a u slučaju odsustva obojice, zamjenjuje ih sljedeći najstariji dopredsjednik.

Članak 10.

Mijenja se glava VI. Statuta i glasi: SREDIŠNJI URED UDRUGE

Članak 11.

U članku 40. stavak 1. riječ Tajništvo zamjenjuju riječi Središnji ured.

Mijenja se stavak 2. istog članka koji glasi: Središnji ured čini potreban broj stručnih suradnika.

Članak 12.

Mijenja se članak 41. u cijelosti i glasi:

Radom i poslovanjem Središnjeg ureda upravlja predsjednik Udruge.

Članak 13.

Izmjene i dopune Statuta stupaju na snagu s danom donošenja.

U Zagrebu 24. 11. 2018.

*Predsjednik Udruge
Pavo Zubak, v.r.*

Novoizabrana predsjednica Foruma mladih Klara Barišić

“Mi mladi znamo da možemo rasti samo ako se ugledamo na veće, uspješnije i poduzetnije ljude od nas, a takvima Udruga obiluje,“ istaknula je novoizabrana predsjednica Foruma mladih Klara Barišić, poručivši: “Naši su planovi ambiciozni i veliki - želimo se jače povezati, više uključiti u projekte civilnog društva, ali i inicirati neke vlastite projekte“

UZ NOVO VODSTVO U NOVE POBJEDE

Marija TROGRLIĆ

U sklopu Izborne skupštine Udruge Prsten 24. studenog 2018. u Hotelu Zovko u Zagrebu, održana je i Izborna skupština Foruma mladih, koji čini više od 700 članova Udruge mladih od 34 godine. Za novu predsjednicu Foruma mladih izabrana je Klara Barišić, a jedini njezin protukandidat Juro Šokčević netom prije glasovanja povukao je kandidaturu, naglasivši kako to čini u duhu zajedništva, koja je jedna od baza Prstena. “Različitosti su nas obogaćivale, ali ponekad i udaljavale,“ kazao je tom prigodom, osvrnuvši se na upravo prevladano krizno razdoblje Foruma, te dodao kako su svi članovi spremni pomoći jedni drugima, kao što i seniori pomažu mladima. Za zamjenicu predsjednice izabrana je Ana Djak, a za članove Izvršnog odbora Foruma mladih Klara Bagarić, Robert Čolić, Ilijana Čović, Zvonimir Džoić, Anita Filipović, Ivan Kapetanović, Ana Milanović, Ante Novaković, Edo Pleše, Mario Stančin i Toni Tvrčković. Počasni predsjednici Ivan Pandurević i Tonči Visković te predsjednici i zamjenici podružnica FM-a Ilija Ponjavić, Alen Ilić, Ivan Dominković, Ivan Mijić i Luka Barišić po funkciji su članovi IO FM-a.

“Za mlade je Forum mladih mjesto na kojem mogu pronaći nekog svog, rođaka, prijatelja ili životnog suputnika. Udruga ima toplinu

doma, atmosferu kavane, obrazovanje škole i zadatke posla. Mi mladi znamo da možemo rasti samo ako se ugledamo na veće, uspješnije i poduzetnije ljude od nas, a takvima Udruga obiluje. Naši su planovi ambiciozni i veliki – želimo se jače povezati, više uključiti u projekte civilnog društva, ali i inicirati neke vlastite projekte. Ono što ćemo zasigurno njegovati posebnost je svakog člana kao individue sa specifičnim interesima te pomoći svakom da svoje ideje i planove, za projekte unutar Udruge, i realizira,“ istaknula je novoizabrana predsjednica Foruma mladih Klara Barišić. Zahvalila je svima na potpori koju pružaju Forumu mladih, svim tijelima Udruge, a tom je prigodom predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić istaknula kako je Klara bivša stipendistica Zaklade “Prsten” i najbolja studentica na Odsjeku Judaistike u svojoj generaciji na Filozofskom fakultetu. Skupštinu je na čelu Radnog predsjedništva vodio Tonči Visković, počasni predsjednik Foruma i koji je, kako i priliči mladima, uza sve proceduralne formalnosti dodao i pokoju šalu pa je Izborna skupština Foruma mladih protekla u veselom ozračju. Forum mladih ujedno je prigodno obilježio svoj prvi jubilej - 10 godina postojanja, koje su prožete međusobnim povezivanjem mladih i kreiranjem promjena za opće dobro.

Forum mladih ujedno je prigodno obilježio svoj prvi jubilej - 10 godina postojanja, koje su prožete međusobnim povezivanjem mladih i kreiranjem promjena za opće dobro

Pavo ZUBAK, predsjednik
Udruge Hrvata BiH Prsten

**NE
DA**

Na Izornoj skupštini Udruge Prsten, održanoj 24. studenog 2018. u Zagrebu, izabrano je novo vodstvo, a za predsjednika bez konkurencije i jednoglasno - Pavo Zubak. Iako je kao uspješan poduzetnik poznat i izvan kruga Prstena, ovo je povod i prilika da saznamo njegovo viđenje dosadašnjeg rada i viziju razvoja Prstena, koji će voditi barem iduće dvije godine, koliko traje mandat predsjednika Udruge.

Za početak, možete li se ukratko predstaviti – tko je Pavo Zubak?

Vrlo je jednostavno. Rođen sam na Plehanu u Bosanskoj Posavini prije 63 godine kao jedan od sedmero djece. Otac Ivan (Ivko) bio je poljoprivrednik i samouki majstor bravarske struke, a majka Mara domaćica, kao i većina žena u to vrijeme. A i što je drugo mogla biti, brinući se o svima nama i usput radeći teške poslove na polju. Imao sam sretno djetinjstvo. Osnovnu školu pohađao sam na Plehanu, a srednju u Derventi, gdje sam se, u skladu s očekivanjima oca, školovao za kovinotokara, a potom u Bosanskom Brodu, prema vlastitoj želji, za automehaničara. Poslije sam školovanje nastavio u tadašnjoj tvornici

Prvi motiv bio je družiti se i bolje upoznati ljude podrijetlom iz tih krajeva. Postajali smo sve ozbiljniji, organiziraniji i shvatili da možemo zajedno za naše ljude napraviti mnogo više i da možemo Hrvate (Bosance) iz BiH predstaviti u pravom svjetlu

automobila VW u Sarajevu te VW u Volsburgu i Hannoveru.

Daleke 1976. godine nagovorio sam oca da proda imanje u Posavini te smo se svi zajedno 1977. preselili u Sesevetski Kraljevec. Izgradio sam automehaničarsku radionicu, koja je s radom počela 1978. godine i u kojoj smo zaposleni bili tata i ja. Sve ostalo je već poznata povijest...

Na 13. obljetnicu utemeljenja Prstena postali ste predsjednik Udruge. Kad, kako i zašto ste se uključili u Prsten?

U Udruhu Prsten ušao sam nekoliko mjeseci nakon njezina utemeljenja, na poticaj nekoliko već učlanjenih prijatelja i poznanika - Ilije Tolića, Zvonka Bilječkog, Vlade Ravlića, Brune Iljkića i drugih. Prvi je motiv bio družiti se i bolje upoznati ljude podrijetlom iz tih krajeva. Postajali smo sve ozbiljniji, organiziraniji i shvatili da možemo zajedno za naše ljude napraviti mnogo više i da možemo Hrvate (Bosance) iz BiH predstaviti u pravom svjetlu, a ne da nas doživljavaju kao "vjesnike proljeća" na mješalici. Da se razumijemo, i na mješalici smo najbolji, a rezultat toga je da smo većinu radova na našim kućama napravili sami, ali znamo i možemo

ŽELIMO NAS DIJELE

”Promjenu imena smatram pokazivanjem zrelosti i odgovornosti za zadaće koje su pred nama. Novim imenom poručujemo da ne želimo da nas dijele jer samo ujedinjeni možemo nešto učiniti za Hrvate u Bosni i Hercegovini,“ rekao je novoizabrani predsjednik Udruge Prsten Pavo Zubak

”To što sam postao predsjednik Udruge Hrvata Bosne i Hercegovine bio je jednostavno tijekom događaja, došao je red i na mene,“ zaključio je Pavo Zubak

mi i mnogo više. To što sam postao predsjednik Udruge Hrvata Bosne i Hercegovine bio je jednostavno tijekom događaja, došao je red i na mene.

Kako vidite proteklih 13 godina djelovanja Prstena, što biste istaknuli kao najveća postignuća?

Uspjeli smo se ujediniti, upoznati. Stvorili smo najmoćniju udrugu u regiji koja pomaže u školovanju naše djece, imamo dosta humanitarnih projekata, poslovno se povezujemo i surađujemo. Promijenili smo sliku o nama. Stvorili smo preduvjete da možemo utjecati na društvo, gospodarske i političke događaje, a usput se i prekrasno družimo. Promjenu imena smatram pokazivanjem zrelosti i odgovornosti za zadaće koje su pred nama. Novim imenom poručujemo da ne želimo da nas dijele jer samo ujedinjeni možemo nešto napraviti za Hrvate u Bosni i Hercegovini.

Koja je vaša vizija Prstena i što planirate poduzeti da se ona ostvari?

Prsten treba ostati nepolitička i neprofitna udruga, koja daljnjim ujedinjavanjem Hrvata podrije-

Uspjeli smo se ujediniti, upoznati. Stvorili smo najmoćniju udrugu u regiji koja pomaže u školovanju naše djece, imamo dosta humanitarnih projekata, poslovno se povezujemo i surađujemo. Promijenili smo sliku o nama. Stvorili smo preduvjete da možemo utjecati na društvo, gospodarske i političke događaje, a usput se i prekrasno družimo

tlom iz BiH i okrupnjivanjem treba stvoriti preduvjete za kvalitetniji život svih naših članova u RH i u BiH i drugdje u svijetu gdje nas ima. Kroz podružnice i ogranke te klubove, Klub znanstvenika, Klub žena, Forum mladih, a pogotovo Klub poduzetnika, želimo nastaviti razvijati moćnu organizaciju, koja treba biti potpora svim našim projektima i planovima. Sve to planiramo raditi u suživotu s društvenom zajednicom i poštivanjem pravila i običaja domicilnih država u kojima djelujemo i živimo.

Koji su konkretni planovi za 2019. godinu?

Ne mislim da je sve počelo mojim preuzimanjem odgovornosti za vođenje Udruge, niti će to sa mnom završiti. To znači da ćemo nastaviti našim zacrtanim putem. Prilagodit ćemo organizaciju trenutačnim planovima za budućnost. Naglasak će biti na razvoju i otvaranju podružnica i ogranaka, u RH i u BiH i drugim zemljama te povećanju članstva. Klub poduzetnika nastavit će još snažnije svoj razvoj uključivanjem svih pravnih osoba u Klub, kao i jačanje međusobne suradnje članova Kluba. Komunikacija s javnošću putem društvenih mreža,

“Ne mislim da je sve počelo mojim preuzimanjem odgovornosti za vođenje Udruge, niti će to sa mnom završiti,” istaknuo je Zubak, dodajući kako će Prsten nastaviti zacrtanim putem uz prilagodbe trenutačnim planovima za budućnost

internet i druge platforme te časopis Prsten, kao i ostali komunikacijski alati, bit će također visoko na listi prioriteta. Planiramo u prvom tromjesečju 2019. preseliti u novi prostor koji bi trebao omogućiti bolje radne uvjete našim zaposlenicima, a članovima kvalitetniji prostor za različite vrste aktivnosti i druženja.

Na kraju, što biste poručili članovima Prstena u RH i u BiH?

Prvo bih želio zahvaliti svim mojim pretходnicima, dosadašnjim predsjednicima Iliji, Zvonku, Marku i Miji te zamjenicima Juri, Vjeki i Marici, kao i glavnim tajnicima Vladi, Dragi i Dinki, a posebno našem sveprisutnom Marjanu Biškiću. Također, hvala svim dosadašnjim članovima Predsjedništva i Upravnog odbora, kao i članovima ostalih tijela upravljanja te svim članovima Prstena.

Budimo i dalje zajedno. Vjerujte, nismo ni svjesni koliko smo dobri i snažni. Budimo i dalje čvrsti i ponosni, ali i tolerantni. Veselim se budućoj suradnji te svima vama i vašim obiteljima želim sretan Božić.

Prsten treba ostati nepolitička i neprofitna udruga, koja daljnjim ujedinjavanjem Hrvata podrijetlom iz BiH i okrupnjivanjem treba stvoriti preduvjete za kvalitetniji život svih naših članova u RH i u BiH, i drugdje u svijetu gdje nas ima

“Naglasak će biti na razvoju i otvaranju podružnica i ogranaka, u RH i u BiH i drugim zemljama te povećanju članstva,” najavio je novi predsjednik Prstena, na fotografiji s novom predsjednicom Foruma mladih

PAVO ZUBAK

Jedan od najuspješnijih hrvatskih gospodarstvenika bosanskohercegovačkih korijena nagradu je dobio u kategoriji simboličnog naziva “Naše gore list“ za 2017. godinu

U Mostaru je 14. svibnja 2018. održana dodjela 17. Večernjakova pečata, nagrade koju Večernji list dodjeljuje zaslužnima u više kategorija u Bosni i Hercegovini, a među ovogodišnjim laureatima tog prestižnog priznanja je i Pavo Zubak, tadašnji zamjenik predsjednika Udruge Prsten.

Jedan od najuspješnijih hrvatskih gospodarstvenika bosanskohercegovačkih korijena nagradu je dobio u kategoriji simboličnog naziva “Naše gore list“ za 2017. godinu, koju mu je uručio predsjednik Uprave HT Eronet Vilim Primorac. Zahvalivši na tom hvalevrijednom priznanju, Pavo Zubak je poručio: “Ovo je priznanje koje se

Iz Mostara su i ove godine poslale poruke nade i ohrabrenja, kao i slika pozitivne Bosne i Hercegovine za kakvu se bore i svi laureati, među kojima su i *prstenovci*

Glavni urednik Večernjeg lista BiH Jozo Pavković najzaslužniji je za tu manifestaciju, koja je u proteklih sedamnaest godina održavanja prerasla u tradiciju

DOBITNIK JE VEČERNJAKOVA PEČATA

odlaže u srce. Ovo što radite u Mostaru je izvrsno, samo nastavite tim putem i doći ćete gdje želite.“

Među brojnim dobitnicima posebno valja istaknuti nagradu u kategoriji za osobu godine, koju su ove godine dobile čak četiri osobe, i to četvorica izbornika nogometnih reprezentacija: Zlatko Dalić iz Livna (Hrvatska), Vahid Halihodžić iz Jablanice (Japan), Mladen Krstajić iz Zenice (Srbija) i Vladimir Petković iz Sarajeva (Švicarska). Zaključeno je kako su upravo oni BiH učinili planetarno prepoznatljivom, a nagrade im je uručio glavni urednik Večernjeg lista BiH Jozo Pavković, ujedno najzaslužniji za tu manifestaciju koja je u proteklih sedamnaest godina održavanja prerasla u tradiciju. Predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović dobila je, pak, posebno priznanje kao "Promicateljica europskih vrijednosti", i to zbog, kako je naglašeno, njezine potpore europskim integracijama BiH i zemalja jugoistoka Europe. "Ovo je priznanje Republici Hrvatskoj i nastaviti će podržavati BiH na njezinu europskom putu," istaknula je u svojem obraćanju, napomenuvši da će Hrvatska nastaviti ulagati ne samo u infrastrukturu, nego i u zajedništvo u BiH. Pozvala je mlade da ne odlaze iz BiH. "Ostajte u BiH, ona je vaša domovina i vjerujem u njezinu bolju budućnost," poručila je hrvatska Predsjednica.

Među brojnim predstavnicima javnog života, politike i gospodarstva,

na svečanoj dodjeli u mostarskom Hrvatskom domu Herceg Stjepan Kosača bio je i hrvatski član Predsjedništva BiH Dragan Čović te državni tajnik Središnjeg ureda za Hrvate izvan BiH Zvonko Milas, kao i predstavnici Udruge Prsten, tadašnji predsjednik Mijo Marić i počasni predsjednik Marko Pipunić, glavni tajnik Marjan Biškić, predsjednik i potpredsjednik Kluba poduzetnika Ivica Nuić i Marko Zrakić te član Upravnog odbora Franjo Rajković.

Dodjela nagrada Večernjakov pečat svake se godine održava u Bosni i Hercegovini, a u nekoliko navrata laureati su bili i članovi Udruge bosanskih Hrvata Prsten. U istoj kategoriji kao i ovogodišnji laureat Pavo Zubak "Naše gore list" 2012. godine nagradu je dobio dr. Vjekoslav Jeleč, tadašnji potpredsjednik Prstena. Prstenovac Marko Pipunić dobio je Večernjakov pečat za osobu godine u BiH 2016. godine, a na 15. dodjeli Udruga bosanskih Hrvata Prsten dobila je posebno priznanje, uz napomenu da je to priznanje cijeloj skupini ljudi – neumornim entuzijastima. Zahvalio je tadašnji predsjednik Udruge Mijo Marić, poručivši da je Prsten most između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske.

Iz Mostara su i ove godine poslale poruke nade i ohrabrenja, kao i slika pozitivne Bosne i Hercegovine za kakvu se bore i svi laureati, među kojima su i *prstenovci*.

Marija Trogrlić

Večernjakov pečat za osobu godine ove godine dobila su četvorica izbornika nogometnih reprezentacija, među kojima i hrvatski izbornik Zlatko Dalić iz Livna

OSNOVANA UDRUGA BOSANSKOHERCEGOVAČKIH HRVATA PRSTEN

Pripremila: **Marija TROGRLIĆ**

Dvije godine nakon pokretanja inicijative s ciljem osnivanja Udruge Prsten u Bosni i Hercegovini, u Vitezu je 13. lipnja 2018. održana Utemeljiteljska skupština Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten

Dvije godine nakon pokretanja inicijative s ciljem osnivanja Udruge Prsten u Bosni i Hercegovini, u Vitezu je 13. lipnja 2018. održana Utemeljiteljska skupština na kojoj je osnovana Udruga bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten (UBHH Prsten) i izabrano njezino vodstvo.

Za predsjednika UBHH Prsten izabran je Zdenko Vukić iz Travnik, izvršni direktor Sveučilišta Vitez i predsjednik Inicijativnog odbora za osnivanje Udruge Prsten u BiH, a za dopredsjednike Veseli Čule iz Čitluka i Ante Domić iz Brčkog. Tim je činom djelovanje Udruge UBH Prsten, koja u Hrvatskoj aktivno djeluje od 2005. godine, prošireno i na teritorij Bosne i Hercegovine kako bi se omogućila i pružila dodatna potpora Hrvatima u borbi za ravnopravnost, ostanak i opstanak na tom području.

PRIMARNI CILJ JE POVEZIVANJE USPJESNIH GOSPODARSTVENIKA I PODUZETNIKA

Cilj UBHH Prsten jest gospodarsko povezivanje, ulaganje u znanje i obrazovanje, humanitarno i karitativno djelovanje te snažnije povezivanje svih Hrvata u BiH, kao i svih onih koji žive izvan BiH.

Svojim dolaskom na Utemeljiteljsku skupštinu u Vitez potporu toj hvalevrijednoj inicijativi dali su i hrvatski član Predsjedništva BiH Dragan Čović te potpredsjednik Hrvatskog sabora Milijan Brkić, kao i brojni drugi visoki uzvanici, a izaslanik predsjednice RH Kolinde Grabar-Kitarović bio je Mijo Marić, predsjednik UBH Prsten.

"Pokretanje Udruge UBHH Prsten u Vitezu smatram logičnim

Tim je činom djelovanje Udruge UBH Prsten, koja u Hrvatskoj aktivno djeluje od 2005. godine, prošireno i na teritorij Bosne i Hercegovine kako bi se omogućila i pružila dodatna potpora Hrvatima u borbi za ravnopravnost, ostanak i opstanak na tom području

slijedom našeg strateškog djelovanja i zato sam ponosan što ćemo, sad kad smo sazreli, kad imamo infrastrukturu, sadržaj i programe, okupljati Hrvate u Bosni i Hercegovini kroz platformu Prstena, nudeći programe slične onima u Hrvatskoj. Bude li posebnih specifičnosti koje mogu proizići iz potrebe prostora, a vjerojatno hoće, zasigurno da će Udruga i to ispoštovati," naglasio je u svojem obraćanju Mijo Marić.

Primarni cilj UBHH Prsten u Vitezu bit će povezivanje uspješnih gospodarstvenika i poduzetnika kako bi se potaknule nove investicije i ulaganja u gospodarstvo srednje Bosne, kao i na drugim područjima gdje žive Hrvati u BiH.

Cilj UBHH Prsten jest gospodarsko povezivanje, ulaganje u znanje i obrazovanje, humanitarno i karitativno djelovanje te snažnije povezivanje svih Hrvata u BiH, kao i svih onih koji žive izvan BiH

U VITEZU ODRŽANA PRVA SJEDNICA PROŠIRENOG UPRAVNOG ODBORA UBHH PRSTEN

Prva sjednica Upravnog odbora u proširenom sazivu Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten održana je 11. kolovoza 2018. u Hotela "Central" u Vitezu u Bosni i Hercegovini.

Sjednici su nazočila 24 člana Upravnog odbora na čelu s predsjednikom Udruge Zdenkom Vukićem, kao i utemeljitelji Udruge te članovi Nadzornog odbora i Suda časti. Glavni tajnik UBH Prsten Marjan Biškić također je bio na sjednici.

Na početku je predsjednik Udruge Zdenko Vukić sve pozdravio te predložio dnevni red koji je jednoglasno usvojen. Također, поближе je upoznao članove Upravnog odbora sa statutarnim odredbama koje propisuju rad UO-a te je nakon kratke rasprave i Poslovnik o radu UO-a jednoglasno usvojen.

Potom je iznio prijedlog kandidata za članove Predsjedništva koji je također jednoglasno prihvaćen, a u Predsjedništvo Udruge izabrani su: Zdenko Vukić, Anto Domić, Veseli Čule, Darko Kasap, Marijan Klaić, Drago Kafadar, Miroslav Duno, Ivan Sajević, Tončo Barbarić, Maja Nikolić i Dragan Miličević. Jednoglasno je izabran i glavni tajnik Udruge Ivan Sajević.

Nakon kratke rasprave predložena je visina godišnje članarine: fizičke osobe 10,00 KM, pravne osobe-tvrtke 200,00 KM, a pravne osobe-obrti 50,00 KM. Predstavljen je Plan rada od lipnja 2018. do lipnja 2019. godine. Donesen je zaključak da se daje načelna suglasnost ovom prijedlogu, a da članovi Upravnog odbora svoje prijedloge i sugestije dostave pisanim putem do sljedeće sjednice UO-a.

Na kraju su se svi nazočni kratko predstavili. Tijekom rasprave koja je uslijedila izneseni su brojni komentari, sugestije i prijedlozi na temelju kojih su doneseni i prijedlozi zaključaka sjednice, čija se realizacija očekuje u što kraćem roku.

Potrebno je što aktivnije i ažurnije djelovanje svih članova Udruge te širenje članstva i jačanje Prstena u BiH kroz sve relevantne servise. Također, očekuje se aktivno djelovanje svih članova Predsjedništva na afirmiranju Udruge i privlačenju novih članova, a u planu je i osnivanje Kluba poduzetnika.

Primarni cilj UBHH Prsten u Vitezu bit će povezivanje uspješnih gospodarstvenika i poduzetnika kako bi se potaknule nove investicije i ulaganja u gospodarstvo srednje Bosne, kao i na drugim područjima gdje žive Hrvati u BiH

KLJUČNA ULOGA PRSTENA JE USPOSTAVLJANJE HARMONIČNOG ODNOSA MEĐU SVIM HRVATIMA U BiH

S Utemeljiteljske skupštine poručeno je kako će Udruga Prsten u BiH biti lišena političkih i stranačkih predznaka kako bi se izbjeglo zatvaranje u nacionalne okvire te da je ključna uloga Prstena uspostavljanje harmoničnog odnosa među svim Hrvatima u BiH. "Povezujući sve Hrvate u Bosni i Hercegovini Prsten će, prepoznajući veličinu u jednostavnost, zajedničko podrijetlo, povijest, duh, mentalitet, sličan sustav vrijednosti i načela, solidarnosti i spremnost na podršku, njegujući tradicije krajeva iz kojih dolazimo, humanitarno i karitativno djelovati, gospodarski povezivati i nastupati, ulagati u znanje i obrazovanje, podupirati razvoj pasivnih područja i tvrki s tih prostora," istaknuo je novoizabrani predsjednik UBHH Prsten Zdenko Vukić te dodao kako Prsten nije i neće biti mjesto na kojem će se kreirati političke platforme, ali će činiti ono što je moguće kako bi se harmonija različitih političkih interesa u tolerantnom duhu svodila na traženje zajedničkih rješenja.

U novoosnovanoj Udruzi bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten vodit će se računa o teritorijalnoj, obrazovnoj, starosnoj i spolnoj pripadnosti i zastupljenosti. Upravni odbor sastojat će se od 33 člana, a u kasnijoj fazi proširit će se na 52 člana. Sjedište Udruge bit će u Vitezu, a u planu je osnivanje podružnica i ograna diljem Bosne i Hercegovine.

S Utemeljiteljske skupštine poručeno je kako će Udruga Prsten u BiH biti lišena političkih i stranačkih predznaka kako bi se izbjeglo zatvaranje u nacionalne okvire te da je ključna uloga Prstena uspostavljanje harmoničnog odnosa među svim Hrvatima u BiH

U VITEZU I LIVNU

Udruga Prsten uvelike je pridonijela otvaranju konzulata u Vitezu i Livnu. Rezultat je to višegodišnjih nastojanja i lobiranja kako bi se i na taj način pomoglo Hrvatima u BiH

Pripremila: **Marija TROGLIĆ**

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović u Vitezu je sredinom svibnja 2018. otvorila Konzulat Republike Hrvatske, koji će pružati konzularne usluge za gotovo stotinu tisuća osoba koje žive na području dvanaest općina srednje Bosne.

Također, predsjednik Vlade Andrej Plenković otvorio je početkom rujna hrvatski konzulat u Livnu, a Udruga Prsten uvelike je pridonijela ostvarenju tih ciljeva, koji su rezultat višegodišnjih nastojanja i lobiranja kako bi se i na taj način pomoglo Hrvatima u BiH.

GRABAR-KITAROVIĆ U VITEZU: BUDUĆNOST HRVATA IZ BOSNE I HERCEGOVINE U OSTANKU JE I OPSTANKU U TOJ ZEMLJI

"Nadam se da će ovo biti hrvatsko sidro u srednjoj Bosni," kazala je predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović tijekom sve-

OTVORENI KONZULATI REPUBLIKE HRVATSKE

čanog otvaranja 16. svibnja 2018. u Vitezu, podsjećajući kako je ovo događaj koji se dugo očekivao i zagovarao jer je riječ o konkretnoj pomoći brojnim Hrvatima, ali i svima drugima koji žive u ovom dijelu Bosne i Hercegovine.

Podsjetila je kako su problemi ljudi u srednjoj Bosni slični onima u krajevima poput tih u Hrvatskoj, a riječ je o depopulaciji, odlasku mladih i poteškoćama u povratku prognanih. "Nadam se da ćemo u suradnji s vlastima Bosne i Hercegovine to popraviti," rekla je hrvatska Predsjednica poručivši kako je budućnost Hrvata iz Bosne i Hercegovine u ostanku i opstanku u toj zemlji.

Dodala je kako je za to potrebna pozitivna društvena klima te najavila da će Hrvatska sa svoje strane nastaviti podupirati hrvatski narod, ali i Bosnu i Hercegovinu kao državu na putu prema Europskoj uniji. "Čvrsto vjerujemo da je naša zajednička budućnost upravo u Europskoj uniji," reka je Predsjednica, poručivši Hrvatima u srednjoj Bosni kako će Hrvatska i dalje biti uz njih i to ne samo kroz djelovanje novog konzulata, nego i kroz sve drugo što rade hrvatski dužnosnici.

Svečanom otvorenju hrvatskog Konzulata nazočio je i član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Dragan Čović te velik broj dužnosnika državne i lokalnih vlasti. Predsjednik Federacije Bosne i Hercegovine Marinko Čavara kazao je kako je riječ o realiziranju davno danog obećanja "zahvaljujući državnici u Hrvatskoj koji razumiju stanje u Bosni i Hercegovini i u srednjoj Bosni". Istaknuo je da Konzulat nije tek administrativna pomoć nego bitna potpora ljudima u srednjoj Bosni koji ondje žive i žele opstati unatoč svim kušnjama u prošlosti, jer je to sredina čiji gospodarski razvitak nudi perspektivu. "Narodu u Bosni i Hercegovini ovdje ne treba štap za pecanje niti poduke kako se peca, nego potpora na europskom putu," kazao je Čavara, pozvavši i hrvatsku Predsjednicu da u takvim nastojanjima ustraje. Otvaranju Konzulata nazočilo je i izaslanstvo Udruge Prsten u sastavu predsjednik Mijo Marić, zamjenik predsjednika Pavo Zubak, počasni predsjednik Marko Pipunić, glavni tajnik Marjan Biškić, član Predsjedništva Upravnog odbora i predsjednik Kluba poduzetnika Ivica Nuić, član Predsjedništva UO-a Ivan Miloloža, potpredsjednik Kluba poduzetnika Marko Zrakić i predsjednik Inicijativnog odbora za osnivanje Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata u BiH Zdenko Vukić.

Predstavnici hrvatskog naroda u srednjoj Bosni i Udruga Prsten predložili su otvaranje Konzulata RH u Vitezu, a pismo namjere uputili su Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske u ožujku 2016. godine. Također, Udruga Prsten podupirala je tu inicijativu te sustavno i intenzivno lobirala za njezinu realizaciju.

PLENKOVIĆ U LIVNU: ODNOSI S BOSNOM I HERCEGOVINOM STRATEŠKI SU INTERES HRVATSKE

Predsjednik Vlade Andrej Plenković otvorio je 5. rujna 2018., zajedno s hrvatskim članom Predsjedništva Bosne i Hercegovine Draganom Čovićem, Konzulat Republike Hrvatske u Livnu. Potom je obišao Županijsku bolnicu "Dr. fra Mihovil Sučić" i posjetio Franjevački samostan sv. Petra i Pavla. Obraćajući se nazočnima, predsjednik Vlade izrazio je zadovoljstvo otvaranjem Konzulata u Livnu, ocijenivši da će njegov rad olakšati komunikaciju s Hrvatskom i omogućiti bolju povezanost dviju zemalja. "Sad zaokružujemo diplomatsku mrežu Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini," rekao je predsjednik Vlade, istaknuvši da su odnosi s Bosnom i Hercegovinom strateški interes Hrvatske.

"Bosna i Hercegovina prijateljska je i susjedna zemlja čiju teritorijalnu cjelovitost poštujemo, zemlja u kojoj je hrvatski narod konstitutivan narod i ostvaruje svoja prava na najvišoj razini kako to priliči ustavnom ustrojstvu Bosne i Hercegovine, ali i najvišim europskim standardima," ustvrdio je.

Dao je punu podršku naporima Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji. "Želimo da se svi koji žive u Bosni i Hercegovini u njoj dobro osjećaju, a da prava hrvatskog naroda budu zajamčena na svim razinama," poručio je Plenković.

Predsjednik Vlade podsjetio je da je trgovinska razmjena Hrvatske s Bosnom i Hercegovinom veća od dvije milijarde eura, dok su ukupna hrvatska ulaganja u BiH milijardu i 200 milijuna eura. "Sve što smo do sada planirali i ostvarili smo," rekao je, uzevši za primjer otvaranje Ureda Hrvatske gospodarske komore u Mostaru, a Croatia Airlines uvela je međunarodne letove na liniji Zagreb - Mostar.

Važnom je ocijenio i potporu Središnjeg ureda za Hrvate izvan Hrvatske. "Podrška Hrvatima u Bosni i Hercegovini bit će čvrsta, snažna i kontinuirana," naglasio je predsjednik Vlade na kraju govora.

Uz predsjednika Vlade, na otvorenju Konzulata RH u Livnu bili su potpredsjednik Hrvatskog sabora Milijan Brkić, ministar zaštite okoliša i energetike Tomislav Čorić, ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas te državna tajnica u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Zdravka Bušić.

KLJUČNI ELEMENTI PROCESA

Politička i institucionalna kriza u kojoj se BiH trenutno nalazi vrlo je opasna i zabrinjavajuća. Opći izbori u listopadu 2018. godine proveli su se bez cjelovitog Izbornog zakona, a Parlamentarna Skupština BiH, jedina institucija koja legitimno i legalno može izmijeniti Izborni zakon i implementirati odluku Ustavnog suda BiH u predmetu Ljubić, uskoro će biti izvan funkcije jer će imati novi saziv Zastupničkog doma, ali ne i Doma naroda. Prema tome, uskoro neće biti moguće uopće razriješiti ovu krizu na ustavan i legalan način

Ivan VUKOJA, glavni urednik časopisa Status

Hrvati u BiH jedan su od tri Ustavom nominirana konstitutivna naroda. Konstitutivnost podrazumijeva legitimno zastupanje konstitutivnih naroda u onim tijelima i institucijama koje su po Ustavu namijenjene takvoj vrsti zastupanja. Ta tijela su, među ostalim,

tročlano Predsjedništvo BiH te državni i entitetski domovi naroda. U skladu s Ustavom BiH, sva tri konstitutivna naroda u navedenim državnim tijelima moraju biti zastupljena preko svojih legitimnih predstavnika. Ako jedan narod nema zajamčenu mogućnost samostalno i slobodno izabrati svoje legitime predstavnike, onda on, zapravo, i nije konstitutivan.

Također, u navedenim tijelima sva tri naroda moraju biti i jednako-pravna. Ako, na primjer, jedan konstitutivni narod u Predsjedništvu BiH ima svoja dva predstavnika, a drugi narod nema niti jednog, onda ta dva naroda nisu jednakopravna. Hrvatima u BiH konstitutivnost se krši i oduzima na razne načine. Najočitiiji i najopasniji način jest sprečavanje Hrvata da sami izaberu svoje legitime predstavnike. Nametanje predstavnika Hrvate dovodi u položaj nejednakopravnosti s ostalim dvama narodima. Time se krši temeljno načelo Ustava BiH, načelo konstitutivnosti i međusobne jednakopravnosti triju konstitutivnih naroda. Kršenjem temeljnog načela, krši se i sam Ustav BiH, a kršenjem Ustava BiH, koji je Anex IV Daytonskog sporazuma, krši se i sam Daytonski sporazum. Barryjevi amandmani – početak dekonstituiranja Hrvata u BiH

Po Daytonskom sporazumu BiH je država triju konstitutivnih naroda i dvaju entiteta. Politička prava Hrvata, uključujući i najvažnije pravo samostalnog izbora svojih legitimnih predstavnika u ona tijela vlasti namijenjena zastupanju konstitutivnih naroda, bila su zaštićena u izvornom Washingtonskom i Daytonskom sporazumu, to jest u Ustavu FBiH i Ustavu BiH koji su njihovi sastavni dijelovi. Proces dekonstituiranja Hrvata počeo je amandmanima Roberta Barryja, tadašnjeg voditelja misije OEES-a u BiH, koji je izmijenio odredbe Pravila i propisa Privremenog izbornog povjerenstva samo mjesec dana pred Opće izbore 2000. Izmjene su omogućile da svi zastupnici u skupštinama županija u FBiH, bez obzira na nacionalnu pripadnost, mogu predlagati i birati sve izaslanike u Dom naroda PFBiH. To je značilo da Bošnjaci mogu birati hrvatske izaslanike u šest županija u kojima imaju apsolutnu većinu stanovništva. Premda su vrijedili samo za izbore 2000., amandmani su rezultirali formiranjem Vlade FBiH (Alijansa za promjene) 2001. godine bez stranaka koje su osvojile više od 90 % hrvatskih glasova na izborima. Koaliciju je činilo devet bošnjačkih stranaka i jedna hrvatska, koja je dobila oko 5 % potpore Hrvata u FBiH, čime je ignorirana izborna volja više od 90 % Hrvata.

OHR AMANDMANI – NASTAVAK DEKONSTITUIRANJA

Od 108 amandmana na Ustav FBiH, samo 39 je odobrio Parlament FBiH, a čak njih 69 nametnuli su visoki predstavnici W. Petritsch i P. Ashdown između 2002. i 2004. godine. Nametnuti

DEKONSTITUIRANJA HRVATA U BIH

amandmani OHR-a na ustave FBiH i RS službeno su za cilj imali provedbu odluke U-5/98 Ustavnog suda BiH iz 2000. godine. Prije ove odluke u RS su samo Srbi bili konstitutivni, a samo Bošnjaci i Hrvati u FBiH. Nametnuti amandmani su *de iure* dodali sva tri naroda kao konstitutivne u ustave obaju entiteta, ali *de facto* Republika Srpska ostala je srpski entitet, a Federacija je postala bošnjački entitet.

U Dom naroda PFBiH su - umjesto dotadašnjih klubova Hrvata i Bošnjaka (po 30 izaslanika svaki) i broja ostalih (uključujući Srbe) sukladno zadnjem popisu - uvedeni klubovi Bošnjaka, Hrvata i Srba (po 17 izaslanika svaki) i ostalih (sedam izaslanika). Amandmani

Hrvati su po treći put poniženi brutalnim izbornim preglasavanjem. Prekršena su im ustavna i ljudska prava te oteta pozicija koja im po Ustavu BiH pripada. A sve to se, ovaj put, u bošnjačkoj-sarajevskim i njima sklonim javnostima tumači kao legitimno i legalno, odnosno u skladu s Ustavom i Izbornim zakonom. Premda je očito i dokazivo kako je Komšićev izbor ne samo neustavan nego i nelegalan.

su proizveli izborni sustav koji je Bošnjacima omogućio da svojim glasovima izaberu 37 od ukupno 58 izaslanika i tako ostvare natpolovičnu većinu na razini cijelog federalnog DN. S obzirom na to da imaju mogućnost izabrati 6 od 17 hrvatskih izaslanika, 14 od 17 bošnjačkih, 12 od 17 srpskih te 5 od 7 ostalih, izborni je sustav Bošnjacima omogućio i da u svakom klubu imaju minimalno trećinu "svojih" izaslanika.

Prije amandmana, za izbor predsjednika i dopredsjednika FBiH bila je potrebna većina u oba doma Parlamenta FBiH, ali uz uvjet natpolovične većine u svakom od klubova DN. Amandmanima je natpolovična većina u klubovima smanjena na trećinu (6 od 17) – točno onoliko koliko se Hrvata bira u većinskim bošnjačkim kantonima. Budući da mogu ostvariti natpolovičnu većinu na razini cijelog DN PFBiH i trećinu u svakom od klubova, Bošnjacima je time otvorena mogućnost da, ako im uspije izborni inženjering, samostalno imenuju predsjednika FBiH i dva dopredsjednika te premijera i 16 ministara Vlade FBiH. Ako rezultati izbornog inženjeringa malo podbace, onda Vladu BiH mogu sastaviti s nekom minornom hrvatskom strankom koja pristane biti *smokvin list* bošnjačkog unitarizma.

To se dogodilo 2011. godine kad je formirana Vlada FBiH (Platforma za promjene) bez stranaka koje su osvojile preko 85 % hrvatskih izbornih glasova. Budući da je izborni inženjering malo podbacio, bošnjačke stranke i njihovi saveznici imali su samo 5 od 17 izaslanika u Hrvatskom klubu DN. Tad na scenu stupa visoki predstavnik V. Inzko, koji koristeći Bonnske ovlasti odlučuje da je 5 trećina od 17 i da je platformaška Vlada FBiH legalna!?! OHR-ovim amandmanima promijenjen je i način rada Vlade FBiH - prije su se odluke donosile konsenzusom hrvatskih i bošnjačkih ministara, a nakon amandmana kojima je promijenjen i sastav Vlade, odluke se donose jednostavnom većinom. Po novim pravilima osam bošnjačkih ministara i bošnjački premijer uvijek kad to žele mogu preglasati pet hrvatskih ministara i samostalno upravljati radom Vlade BiH, čak i u slučaju kad su u njoj legitimni hrvatski predstavnici. Stoga je sasvim razvidno kako je spomenutim amandmanima Hrvatima *de facto* ukinuta

Bošnjačkim nametanjem Komšića prekršen je i Izborni zakon BiH jer taj zakon, onako kako je napisan u dijelu koji se odnosi na Predsjedništvo BiH, može osigurati i legitimitet predstavljanja i međusobnu jednakopravnost ako se tumači u skladu s duhom Ustava, odnosno njegovim temeljnim načelom konstitutivnosti naroda. Dakle, Izborni je zakon pogrešno protumačen, a njegova primjena na osnovi pogrešnog tumačenja proizvela je nezakonito stanje.

mogućnost legitimnog zastupanja na razini DN FBiH te paritet i jednakopravnost s Bošnjacima na razini Vlade FBiH.

PREDSJEDNIŠTVO BIH I "FENOMEN KOMŠIĆ" – SIMBOL DEKONSTITUIRANJA

Unatoč činjenici da je Vlada FBiH za Hrvate u BiH najznačajniji resurs institucionalne i političke moći, simbolički vrhunac dekonstituiranja Hrvata je tzv. projekt Komšić. Već tri puta, 2006., 2010. i 2018. Komšić je uzurpirao mjesto hrvatskog člana Predsjedništva tako što je bošnjačkim glasovima izabran u Predsjedništvo BiH. Sva tri puta dobio je manje od 3 % hrvatskih glasova.

Kod prvog izbora, Komšić i bošnjačko-sarajevske javnosti pokušavale su održati barem privid kakvog-takvog hrvatskog legitimiteta. Kod drugog izbora nisu se uopće obazirali na priču o nelegitimnosti i neustavnosti njegova izbora izmišljajući i koristeći ustavno i demokratski potpuno nakaradnu i besmisleni sintagmu "član Predsjedništva BiH iz reda hrvatskog naroda", premda se u Ustavu BiH eksplicitno navodi "hrvatski član Predsjedništva BiH", te uvodeći koncept "pripadničke demokracije" koja je politološki oksimoron u rangu "drvenog željeza".

U trećem unitarističko-šovinističkom pohodu na hrvatsku konstitutivnost pale su sve maske. Komšić se u kampanji obraćao isključivo Bošnjacima, koje je nevezšto nazivao građanima te više puta javno obećao kako će, ako bude izabran, aktivno raditi na ukidanju ustavnog načela konstitutivnosti naroda. Podsjećamo, onog načela koje je Ustavni sud BiH proglasio temeljnim ili natkrovljujućim načelom cijelog Ustava BiH, a time i Daytonskog sporazuma. Rezultat je poznat. Hrvati su po treći put poniženi brutalnim izbornim preglasavanjem. Prekršena su im ustavna i ljudska prava te oteta pozicija koja im po Ustavu BiH pripada. A sve to se, ovaj put, u bošnjačkoj-sarajevskim i njima sklonim javnostima tumači kao legitimno i legalno, odnosno u skladu s Ustavom i Izbornim zakonom. Premda je očito i dokazivo kako je Komšićev izbor ne samo neustavan nego i nelegalan.

Komšićevim ulaskom u Predsjedništvo BiH prekršena su načela legitimnog predstavljanja naroda i njihove međusobne jednakopravnosti, odnosno prekršeno je temeljno načelo Ustava BiH - konstitutivnost naroda. Kršenjem temeljnog načela prekršen je Ustav BiH, a kršenjem Ustava prekršen je Daytonski sporazum.

Bošnjačkim nametanjem Komšića prekršen je i Izborni zakon BiH jer taj zakon, onako kako je napisan u dijelu koji se odnosi na Predsjedništvo BiH, može osigurati i legitimitet predstavljanja i međusobnu jednakopravnost ako se tumači u skladu s duhom Ustava, odnosno njegovim temeljnim načelom konstitutivnosti naroda. Dakle, Izborni je zakon pogrešno protumačen, a njegova primjena na osnovi pogrešnog tumačenja proizvela je nezakonito stanje.

U slučaju kad izborni proces za članove Predsjedništva BiH završi izborom legitimnih predstavnika konstitutivnih naroda i ostalih koji su za njih glasovali, taj je izbor legitiman i legalan. U slučaju kad izborni proces dovede do kršenja načela legitimnog predstavljanja i međusobne jednakopravnosti konstitutivnih naroda, takav izborni ishod nužno je smatrati i nelegitimnim i nelegalnim. Izborni zakon BiH u odnosu na izbor članova Predsjedništva BiH nije neustavan, on je samo nedovoljno precizan te stoga podložan različitim tumačenjima. Pritom je ispravno tumačenje ono koje je u skladu s temeljnim ili natkrovljujućim načelom Ustava BiH, a pogrešno ono koje to načelo krši.

NEPROVOĐENJE ODLUKE USTAVNOG SUDA BIH U PREDMETU LJUBIĆ

Ustavni sud BiH 1. je prosinca 2016. donio odluku U-23/14 po tužbi dr. Bože Ljubića prema kojoj je Izborni zakon BiH diskriminatoran prema Hrvatima jer im ne omogućuje da samostalno biraju svoje legitimne političke predstavnike. Ovom je odlukom potvrđeno da od nametanja Izbornog zakona BiH od OHR-a 2002. godine, Hrvati u BiH ne mogu ostvariti svoje osnovno političko pravo – pravo na izbor legitimnih političkih predstavnika.

Odluka se izrijeком referira na DN PFBiH, ali je Sud jasno rekao da ista načela vrijede "na svim administrativno-političkim razinama", uključujući i Predsjedništvo BiH. Cjelovitom provedbom odluke Ljubić, Hrvatima bi bio zajamčen izbor legitimnih predstavnika u domove naroda Parlamenta FBiH i PS BiH te izbor legitimnog hrvatskog člana Predsjedništva BiH. Ako se ne provede Odluka i ne izmijeni IZ BiH, neće biti moguće formirati DN PFBiH, niti DN PS BiH. Bez federalnog DN neće se moći imenovati predsjednik FBiH, niti Vlada FBiH, niti će Parlament FBiH moći funkcionirati bez gornjeg doma. Također, bez državnog DN neće moći funkcionirati ni PS BiH, niti će Predsjedništvo BiH kao ni Vijeće ministara BiH moći raditi u punom kapacitetu.

Umjesto da usvoje HNS-ov prijedlog i time izbjegnju blokadu izbornog i političkog sustava, pet je bošnjačkih stranaka odluku državnog Ustavnog suda pokušalo provesti na razini entiteta FBiH. Stavljajući entitet iznad države, entitetski parlament iznad državnog parlamenta i zakon na entitetskoj razini iznad državnog zakona, svebošnjačka koalicija pet stranaka pravno je i stvarno izvela pokušaj entitetskog udara na državu, ugrozila ustavno-pravni poredak BiH te prekršila Ustav BiH i DMS.

Usprkos svemu navedenom, bošnjačke stranke su u PS BiH blokirale usvajanje Prijedlog izmjena IZ BiH koji je predložio HNS BiH premda je a) u roku koji je dao Ustavni sud jedino HNS ponudio Prijedlog, b) prijedlog već bio prošao na Ustavno-pravnom povjerenstvu DN PS BiH, c) dobio natpolovičnu većinu DN PS BiH i d) Ustavni sud BiH presudio da HNS-ov prijedlog ne ugrožava bošnjački vitalni nacionalni interes. Umjesto da usvoje HNS-ov prijedlog i time izbjegnju blokadu izbornog i političkog sustava, pet je bošnjačkih stranaka odluku državnog Ustavnog suda pokušalo provesti na razini entiteta FBiH. Stavljajući entitet iznad države, entitetski parlament iznad državnog parlamenta i zakon na entitetskoj razini iznad državnog zakona, svebošnjačka koalicija pet stranaka pravno je i stvarno izvela pokušaj entitetskog udara na državu, ugrozila ustavno-pravni poredak BiH te prekršila Ustav BiH i DMS.

Politička i institucionalna kriza u kojoj se BiH trenutno nalazi vrlo je opasna i zabrinjavajuća. Opći izbori u listopadu 2018. godine proveli su se bez cjelovitog Izbornog zakona, a Parlamentarna Skupština BiH, jedina institucija koja legitimno i legalno može izmijeniti Izborni zakon i implementirati odluku Ustavnog suda BiH u predmetu Ljubić, uskoro će biti izvan funkcije jer će imati novi saziv Zastupničkog doma, ali ne i Dom naroda. Prema tome, uskoro neće biti moguće uopće razriješiti ovu krizu na ustavan i legalan način.

Umjesto da potakne bošnjačke političke stranke da prestanu s blokadama i implementiraju presudu Ljubić u PS BiH, kao što je i Ustavni sud BiH naložio, visoki predstavnik V. Inzko pridružio se unitarističkim snagama u negiranjju ustavno-pravnog poretka BiH. V. Inzko je 21. studenog 2018. godine izjavio da SIP mora implementirati rezultate neizravnih izbora za Dom naroda Parlamenta FBiH i to prema Ustavu FBiH, popisu iz 1991. godine i načelu minimalne zastupljenosti po kojem se iz svake županije bira najmanje po jedan predstavnik svakog od triju konstitutivnih naroda.

SIP trenutno nema pravni i ustavni okvir implementirati rezultate izbora za Dom naroda FBiH, jer ne postoje odredbe Izbornog zakona BiH po kojima bi se rezultati izbora za Dom naroda FBiH mogli implementirati. Ustavni je sud proglasio neustavnim i izbrisao odredbe Izbornog zakona o načelu minimalne zastupljenosti i rasporedu mandata po županijama po popisu iz 1991. godine.

Jasno je kako je trenutno u BiH duboka kriza ustavno-pravnog poretka i njegova uzurpacija od onih koji ne žele poštovati Ustav BiH, Ustavni sud BiH i omogućiti Hrvatima kao ravnopravnom konstitutivnom narodu da sami biraju svoje legitimne političke predstavnike na sve razine vlasti koje je Ustav BiH namijenio takvoj vrsti predstavljanja, onako kako je to Dayton predvidio i kako je to Ustavni sud BiH izrijekom naveo u svojoj presudi.

SIP nije zakonodavac, i samo zakonodavac, to jest PS BiH, može izmijeniti Izborni zakon i popuniti pravnu rupu nastalu brisanjem odredbi Ustavnog suda BiH.

Inzistirajući da SIP može implementirati ove rezultate, i to još po načelima koji idu izravno protiv odluke Ustavnog suda BiH i koje je Ustavni sud već proglasio neustavnim i koji više ne postoje u Izbornom zakonu BiH, Visoki predstavnik V. Inzko pridružio se unitarističkim akterima u procesu daljnjeg dekonstituiranja Hrvata u BiH.

Odbijanje bošnjačkih unitarista implementacije odluke Ustavnog suda BiH u predmetu Ljubić i podrška OHR-a neustavnim rješenjima i pokušaju državnog udara po kojem bi se Ustav FBiH stavio iznad Ustava BiH, a Hrvati sveli na *de facto* nacionalnu manjinu, nastavak je procesa neustavnog oduzimanja političkih prava Hrvatima u BiH, procesa koji je započeo 2000. godine Baryjevimi amandmanima.

Ako je prema V. Inzku Ustav FBiH iznad Ustava BiH, što onda sprečava županijske skupštine da proglase ustave županija iznad Ustava FBiH? Jasno je kako je trenutno u BiH duboka kriza ustavno-pravnog poretka i njegova uzurpacija od onih koji ne žele poštovati Ustav BiH, Ustavni sud BiH i omogućiti Hrvatima kao ravnopravnom konstitutivnom narodu da sami biraju svoje legitimne političke predstavnike na sve razine vlasti koje je Ustav BiH namijenio takvoj vrsti predstavljanja, onako kako je to Dayton predvidio i kako je to Ustavni sud BiH izrijekom naveo u svojoj presudi.

UPRAVNI ODBORI -

Brojne su aktivnosti provedene u protekloj godini, za što je trebao i golemi angažman članova, a zahvaljujući dijelu neumornih članova Udruge, Prsten se iz sjednice u sjednicu imao čime pohvaliti, ali i što planirati

AKTIVNO I ANGAŽIRANO I U 2018. GODINI

Marija TROGRLIĆ

Prva ovogodišnja sjednica proširenog Upravnog odbora održana je 27. ožujka 2018. u prostorijama tvrtke AutoZubak u Sesvetama, gdje su se okupili brojni članovi i gosti.

NA PRVOJ SJEDNICI UO-A U 2018. U PRSTEN PRIMLJENO 157 NOVIH ČLANOVA

Predsjednik Udruge Mijo Marić pozdravio je okupljene te se potom kratko osvrnuo na izvješće o radu Udruge od 26. rujna 2017. i naveo planirane aktivnosti do sljedeće sjednice UO-a.

Detaljnije o aktivnostima Udruge, odrađenim i planiranim, govorio je tajnik Udruge Marjan Biškić. U proteklom razdoblju između dviju sjednica Upravnog odbora održana je Obnoviteljsko-izborna skupština Brodsko-posavske županije, na kojoj je za predsjednika izabran Ivo Matić, te izborne skupštine podružnica Osječko-baranjske i Primorsko-goranske županije, u kojima su pak izabrane predsjednice - Ana Stanić u Osijeku i Ana Babić u Rijeci. Održana je i Izvještajna skupština Kluba poduzetnika, na kojoj je također izabrano novo vodstvo, dok je Forum mladih donio novi pravilnik o radu. Također, održane su svečane večeri u Osijeku, Varaždinu i Đakovu.

Udruga je dobila i novi prostor za sjedište središnjice, i to u samom središtu Zagreba, u Gajevoj ulici. Nakon uređenja prostora središnjica će preseliti u novi prostor. Usto, kako je i najavljeno, angažirana je PR agencija za promidžbu Udruge te je zaključeno kako se pozitivni rezultati već primjećuju.

Najavljeno je i skorašnje osnivanje Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten sa sjedištem u Vitezu, kao i otvaranje Konzulata RH u Vitezu i Livnu, te kampanja za Opće izbore u BiH, u koju se Prsten aktivno uključio, lobirajući ujedno za izmjenu Izbornog zakona. Također, u planu su bili i sastanci s Predsjednikom RH i premijerom RH te Mešihatom

Islamske zajednice u RH na temu položaja Hrvata u BiH i promjena Izbornog zakona BiH.

Nakon izvješća o radu i planovima Udruge, uslijedila su pojedinačna izvješća predsjednika podružnica i ogranaka te klubova Prstena.

Predsjednik Podružnice Varaždinske županije Ivica Andrić istaknuo je redovita zajednička druženja članova Podružnice, osvrnuo se na protekla događanja i najavio nova, kao i predsjednica Podružnice Osječko-baranjske županije Ana Stanić, koja je posebno istaknula angažman Kluba žena, čije članice često posjećuju razna mjesta u BiH.

Predsjednica Primorsko-goranske županije Ana Babić održala je prezentaciju o radu Podružnice i predstavila planove za iduće razdoblje s posebnim naglaskom na pomoći potrebitima. Ujedno je najavila humanitarni koncert i susret poduzetnika, koje planiraju organizirati u Rijeci te pohvalila Forum mladih.

Predsjednik Podružnice Brodsko-posavske županije Ivo Matić izvijestio je okupljene o održanoj Obnoviteljsko-izornoj skupštini te je posebno zahvalio na potpori potpredsjedniku Udruge Pavi Zubaku i glavnom tajniku Marjanu Biškiću.

Predsjednik Ogranaka Sveta Nedelja Pavo Čorluka također se osvrnuo na brojna događanja koja su organizirali i proveli u proteklom razdoblju te je poručio kako planiraju svake godine organizirati odlazak u Vukovar na Dan sjećanja. Također, tradicija bi trebala postati i Večer bosanskih pita, a najavio je i obiteljsko druženje povodom Majčinog dana, zahvalivši središnjici Udruge na potpori u realizaciji projekata.

Predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić zahvalila je pak Pavi Čorluku na izvrsnoj organizaciji odlaska u Vukovar, kao i obitelji Soldan na darivanju više od 30-oro djece povodom blagdana sv. Nikole. Osvrnula se i na brojne druge akcije Kluba žena poput pomoći Udruzi Betlehem, tečaja engleskog jezika i radionice prve pomoći, te je najavila nove

aktivnosti - hodnju povodom Svjetskog dana zdravlja i druženje povodom Dana obitelji, kao i novo stručno predavanje.

U ime Foruma mladih obratio se zamjenik predsjednika Juro Šokčević koji vodi Forum do izbora novog predsjednika. Kazao je kako su izradili novi Pravilnik o radu Foruma mladih te zatražio sugestije i potporu. Istaknuo je kako je ovo teško razdoblje za Forum, no kako ipak sudjeluju u raznim aktivnostima te je apelirao da se šira javnost upozna s Udruhom Prsten pa i Forumom mladih.

Predsjednik Kluba znanstvenika dr. Ivo Grgić kazao je kako su i oni proveli izbore i organizirali tribine te je ujedno najavio tribinu o lješnjaku. Kao stožerna događanja najavio je skup u suradnji s Podružnicom Brodsko-posavske županije o tome kako nitko ne bi trebao biti prepušten sam sebi, kao i skup u suradnji s Klubom poduzetnika o suradnji visokoobrazovnih institucija i gospodarstvenika kao primjerima dobre prakse. Istaknuo je kako će naglasak na ovogodišnjem radu Kluba znanstvenika biti na promociji znanosti i članova Kluba.

U ime Kluba poduzetnika obratio se novoizabrani predsjednik Ivica Nuć koji je kao prioritete novog vodstva istaknuo umrežavanje odnosno sinergiju koja donosi benefit svima te napose Udruzi, kao i stipendiranje studenata za koje je nužno osigurati potrebna sredstva. I ovom je prigodom podsjetio na već iznimno aktivan Portal poduzetnika te ponovno pozvao sve na suradnju, sve pravne osobe članice Prstena, zaključivši kako je kapacitet Kluba poduzetnika i Udruge Prsten vrlo velik.

Okupljenima se obratio i predsjednik Inicijativnog odbora za osnivanje Udruge Prsten u BiH Zdenko Vukić, najavivši skorašnje osnivanje UBHH Prsten u Vitezu. Pozvao je sve da preporuča osobe koje bi svojim utjecajem i ugledom mogle pridonijeti razvoju i radu Udruge na cijelom području BiH, zaključivši: "Ugled Prstena nas obvezuje da opravdamo ukazano nam povjerenje."

Predsjednik Udruge Mijo Marić također je izvijestio okupljene da su se članici Udruge povodom otvaranja konzulata u Vitezu te osnivanja sestrinske udruge u BiH sastali s predsjednikom Vlade Andrejem Plenkovićem i ministricom vanjskih i europskih poslova Marijom Pejčinović-Burić. Marić je ujedno izvijestio o rezultatima provedbe Ugovora s PR agencijom, pojasnivši ulogu članova Upravnog odbora u provedbi PR strategije Udruge te istaknuo kako se u tom kontekstu očekuje pojačan angažman svih članova UO-a.

Glavni tajnik Biškić najavio je kako će ovogodišnji humanitarni koncert za Zakladu "Prsten" biti organiziran u suradnji s Podružnicom Brodsko-posavske županije. Također, izvijestio je o sudjelovanju Udruge u kampanji za Opće izbore u BiH, koji će se održati u listopadu ove godine. O dodjeli novog prostora za središnjicu UBH Prsten govorio je potpredsjednik Udruge Pavo Zubak, najavivši i ulaganja koja će biti nužna kako bi se prostor stavio u funkciju. Također, osvrnuo se i na angažman PR agencije, zaključivši kako Udruzi treba i novi, veći prostor i jača medijska promidžba, te je ujedno pozvao sve da dostavljaju informacije koje se žele plasirati u javnost.

Na pojedina izlaganja referirali su se i drugi članovi Upravnog odbora,

a nakon svih izlaganja jednoglasno su usvojeni svi akti, kao i prijam u članstvo novih 150 fizičkih i sedam pravnih osoba. Na kraju je održana prezentacija djelatnosti tvrtke RITEH d.o.o. iz Rijeke, a zajedničko druženje nastavljeno je uz prigodan domjenak.

BIŠKIĆ OSTAJE GLAVNI TAJNIK PRSTENA, A ZUBAK JE KANDIDAT ZA PREDSEDJENIKA UDRUGE

Druga sjednica proširenog Upravnog odbora šestog saziva u 2018. godini održana je 19. lipnja 2018., a nazočili su brojni članovi UO-a UBH Prsten. Nakon što je predsjednik Marić otvorio sjednicu, glavni tajnik Biškić podsjetio je na važan događaj za Hrvate srednje Bosne, a to je otvaranje Konzulata RH u Vitezu 15. svibnja 2018.

Kao najvažniji događaj Biškić je istaknuo Utemeljiteljsku skupštinu Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten u Bosni i Hercegovini, održanu 13. lipnja u Vitezu pred više od 350 uzvanika, gostiju i članova UBHH Prsten u BiH. Posebno je naglasio kako je u upravljačkom tijelu UBHH Prsten zastupljena cijela BiH, što je značajan doprinos jačanju zajedništva hrvatskog korpusa na teritoriju BiH. Izrazivši nezadovoljstvo zbog slabog odaziva članova Prstena iz Hrvatske, ujedno je pozvao sve da daju maksimalnu potporu sestrinskoj udruzi u njezinu radu i razvoju. Večernji list BiH u suradnji s Prstenom objavio je prilog na 24 stranice na dan osnivanja Udruge.

Samo dan poslije, 14. lipnja u Slavanskom Brodu održan je humanitarni koncert "Prsten za budućnost". Biškić je zaključio kako je to bio izniman događaj, a premještanje koncerta iz Zagreba dobra odluka te je ujedno pozvao i ostale podružnice da se kandidiraju za organizaciju idućeg humanitarnog koncerta. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u pripremi i organizaciji koncerta, napose slavonskobrodskoj podružnici te Brodsko-posavskoj županiji i Gradu Slavanskom Brodu, koji su kao suorganizatori dali golem doprinos realizaciji te uz to uplatili i donacije u Zakladu "Prsten".

Čelnici Udruge posebno su istaknuli važnost angažmana Prstena i svih članova na predstojećim Općim izborima u BiH, koji će se održati 7. listopada. Najavili su nastavak kampanje za promjenu Izbornog zakona u BiH, kao i kampanju za upis u Registar birača, te pozvali sve članove da se aktivno uključe i iskoriste mogućnost sudjelovanja na izborima. Detalje o ostvarivanju prava glasanja Hrvata podrijetlom iz BiH koji žive u RH iznio je glavni tajnik Biškić, a o zaključcima sastanka s predsjednicima stranaka HNS BiH, održanog 13. lipnja u Vitezu, izvijestio je predsjednik Udruge Mijo Marić.

O uređenju novog prostora središnjeg ureda Udruge u središtu Zagreba (Gajeva 2) govorio je zamjenik predsjednika Udruge Pavo Zubak, koji se predsjednikom Marićem sastao s gradonačelnikom Zagreba Milanom Bandićem. Angažiran je projektni ured, a koordinator izvođača svih radova je Tado Zrakić koji je istaknuo kako sve ide prema planu. Izvješće o dosadašnjem radu i planovima za iduće razdoblje podnijeli su i članici odnosno uglavnom čelnice podružnica i klubova.

Predsjednica Podružnice Osječko-baranjske županije Ana Stanić osvrnula se ukratko na realizirane i planirane aktivnosti, najavivši nove humanitarne akcije Kluba žena i Foruma mladih iz Osijeka te osnivanje Kluba poduzetnika na razini Podružnice. U planu je nabava narodnih nošnji za članove KUD-a "Prsten", kao i daljnja revizija članstva. Predsjednica Podružnice Primorsko-goranske županije Ana Babić istaknula je sklapanje donatorskog ugovora s knjigovodstvenim servisom, čime su ostvarili znatnu uštedu na godišnjoj razini. Najavila je humanitarnu akciju za Kantridu i tradicionalni malonogometni turnir koji se održava 4. i 5. kolovoza.

O provedenim i planiranim događanjima u Podružnici Varaždin govorio je zamjenik predsjednika Podružnice Ilija Ponjavić, koji je ujedno najavio tradicionalno druženje na otvorenom (piknik) te pozvao sve članove da im se pridruže 1. srpnja na Haliću.

Aktivnosti Kluba žena predstavila je predsjednica Kluba Gordana Jelavić, a među najznačajnijima spomenula je predavanje na temu "Dodaci prehrani - da ili ne" i radionicu pod nazivom "Tradicionalne tetovaže na platnu" te druženje članica povodom 7. obljetnice Kluba u prostorijama središnje Udruge.

Okupljene je pozdravio i predsjednik novoutemeljene UBHH Prsten Zdenko Vukić, zahvalivši na potpori u pripremama i provedbi Utemeljiteljske skupštine. Izrazio je zadovoljstvo što je Skupština prošla bez politiziranja i s naglaskom na zajedništvu svih Hrvata u BiH, kao i nadu da će slijediti uspjeh Prstena u RH.

Najvaljena je manifestacija "Kulturno-vjerska baština Hrvata BiH", koja se održava 7. i 8. srpnja u Zagrebu, a više o tom događaju u kojem Prsten sudjeluje kao suorganizator govorio je fra Stipo Karaica. Zahvalio je Prstenu na sudjelovanju i ranijih godina te napose na angažmanu za ovogodišnju manifestaciju.

U pripremi je i Prstenov poslovni forum Zagreb 2018., planiran 26. rujna, a u tijeku su i pripreme za Izbornu skupštinu Foruma mladih, kao i za Obnoviteljsko-izbornu skupštinu Podružnice Vukovarsko-srijemske županije u Vukovaru.

Na dnevnom redu Upravnog odbora bila je i točka Izbor glavnog tajnika UBH Prstena u idućim dvjema godinama i jednoglasno je za glavnog tajnika izabran dosadašnji glavni tajnik Marjan Biškić, koji obnaša dužnost glavnog tajnika od 21. ožujka 2011.

Za novog predsjednika Predsjedništvo Udruge predložilo je kandidata Pavu Zubaka, a kandidaturu sadašnjeg zamjenika jednoglasno je podržao Upravni odbor te će se novo vodstvo birati na Izornoj skupštini 24. studenog u Hotelu Zovko. Istog dana, u istom prostoru i u nazočnosti svih članova Skupštine, Forum mladih održat će Izbornu skupštinu na kojoj će se izabrati vodstvo Foruma mladih po novom Pravilniku o radu Foruma mladih usvojenom na sjednici Upravnog odbora održanom 27. ožujka 2018. Na kraju je uslijedio prijam novih 16 fizičkih i devet pravnih osoba u članstvo UBH Prsten, a sjednica je završila predavanjem na temu "Pregled mogućnosti aktualnih potpora za poduzetnike", koje je održala Dragana Raić, stručnjakinja za EU fondove iz tvrtke Sopra projekt.

Nakon sjednice, na kojoj je primijećen i pozdravljen veći broj žena i mladih, uslijedilo je tradicionalno druženje uz prigodan domjenak.

ORGANIZIRANI ODLAZAK NA BIRAČKA MJESTA U BIH

Treća ovogodišnja sjednica proširenog Upravnog odbora UBH Prsten te ujedno posljednja u ovom sazivu održana je 25. rujna 2018., također u prostorijama tvrtke AutoZubak u Sesvetama, gdje su se okupili brojni članovi Udruge.

Predsjednik Udruge Mijo Marić je podnio Izvješće o radu Udruge između dviju sjednica te naveo planirane aktivnosti dokraja godine. Detaljnije o aktivnostima Udruge, odrađenim i planiranim, govorio je glavni tajnik Udruge Marjan Biškić. Naveo je sva događanja održana od 19. lipnja do 25. rujna 2018., o kojima su svi članovi redovito bili obaviješteni putem internetske stranice Udruge i elektroničkih biltena.

I ovom prilikom Biškić se posebno osvrnuo na angažman Udruge u pripremi za Opće izbore u BiH, koji će se održati 7. listopada 2018. te najavio organizirani odlazak na biračka mjesta u BiH kako bi svim članovima omogućili glasovanje. S tim ciljem vodi se i kampanja za vađenje CIPS-a BiH, a bit će organiziran prihvati i slanje glasačkih materijala u SIP BiH. U ime Udruge Biškić je nazočio i koordinacijskom sastanku Stožera za organizaciju i pripremu izbora, na kojem su analizirane aktivnosti na registraciji glasača za glasovanje putem pošte te dogovorene daljnje aktivnosti vezane uz izbore.

Na dnevnom redu bila je i priprema za Izbornu skupštinu Udruge Prsten koja će se održati 24. studenog. Uslijedila je rasprava o prijedlogu materijala za Skupštinu te su usvojeni prijedlozi, izmjene i dopune Statuta Udruge, Poslovnika o radu Izborne skupštine Udruge, Izvješća o radu Udruge i provedbi Plana rada za razdoblje 15. 10. 2016. - 27. 10. 2018., kao i Program i organizacija rada Udruge za razdoblje 2019./2020., a pripremljene su i liste kandidata za tijela upravljanja Udrugom u idućem mandatu.

Predsjednik Mijo Marić i njegov zamjenik Pavo Zubak održali su nekoliko sastanaka u Gradu Zagrebu na temu priprema za adaptaciju novog prostora Udruge u Gajevoj 2 i ulozu Grada Zagreba u tome. Prikupljene su ponude za adaptaciju prostora i uskoro počinju radovi, a nositelj je tvrtka Tehnocol d.o.o. iz Đakova.

Također, održano je pet sastanaka na temu provedbe PR strategije Udruge putem Ugovora o PR aktivnostima Udruge s tvrtkom Impresum komunikacije d.o.o. te su u međuvremenu izdana dva elektronička biltena UBH Prsten, a u pripremi je i novi s aktualnim događanjima. U tijeku su i pripreme za novi Prstenov poslovni forum Zagreb 2018., koji će se održati 10. listopada 2018., također uz potporu PR agencije.

Ažurirana je evidencija članstva sukladno Zakonu o Udrugama, a podružnice i klubovi te Forum mladih radili su prema svojim planovima rada u koordinaciji i konzultacijama s Tajništvom Udruge. Nakon izvješća o radu i planovima Udruge, uslijedila su pojedinačna izvješća predsjednika podružnica i ogranaka te klubova Prstena. Usvojena su i financijska izvješća Udruge za 2017. i devet mjeseci 2018., kao i financijski plan za 2019. godinu. Na pojedina izlaganja referirali su se i drugi članovi Upravnog odbora, a nakon svih izlaganja jednoglasno su usvojeni svi akti, kao i prijam u članstvo novih 36 članova, od kojih su 34 fizičke i dvije pravne osobe. Posljednja sjednica u ovom sazivu zaključena je uručivanjem donatorskih ugovora, a druženje je, kao što je i uobičajeno, nastavljeno uz prigodan domjenak.

PREDSTAVLJAMO

TEHNOCOLOR - PRAVI MAJSTORI SVOJE STRUKE

Tvrtka Tehnocolo d.o.o. svoje korijene ima u obrtu Tehnocolo osnovanom 1988. godine, s osnovnom djelatnošću izvođenja završnih građevinskih radova. Tvrtka je potpuno u privatnom vlasništvu i trenutno zapošljava 60 radnika, a neki od njih angažirani su i na uređenju novog prostora budućeg sjedišta središnje Udruge Prsten, u samom središtu Zagreba.

Vlasnik tvrtke je Tado Zrakić, dugogodišnji član Prstena, koji je ukratko predstavio ključ za uspjeh Tehnocolora: "Kako bismo svojim brojnim klijentima bili u mogućnosti ponuditi što širu lepezu vlastitih usluga na jednom mjestu, usavršili smo i u postojeći sustav integrirali velik broj visokospecijaliziranih građevinskih radova koje izvršavaju vrhunski stručnjaci - pravi majstori svoje struke."

Za visoku izvrsnost u svojem poslu još od 28. travnja 2008. posjeduju certificiranu suglasnost Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Uspješno su sudjelovali u izgradnji i sanaciji velikog broja objekata diljem Hrvatske, a poglavito u Slavoniji te u zagrebačkoj, riječkoj i splitskoj regiji.

"Stručno obučeni djelatnici, suvremena tehnološka oprema i alati te ugradnja materijala vrhunske kvalitete omogućuju nam ispunjenje svih zahtjeva u pogledu kvalitete i jamstva za izvedene radove, kao i prihvatljive cijene i povoljnih rokova završetka izgradnje objekta," ističu u Tehnocoloru te poručuju: "Obratite nam se s povjerenjem!"

No, kako se povjerenje često temelji na preporuci, a preporuka na dobrom iskustvu, valja spomenuti kako Tehnocolo d.o.o. ima brojne reference za svoj uspješno obavljen posao, a među njima su i bolnice, domovi, vrtići, zatim hoteli, autosaloni, kinodvorane te poslovni i razni drugi objekti među kojima i dijelovi zgrada Hrvatskog sabora i Vlade RH. Unatoč brojnim poslovima na kojima su angažirani širom Hrvatske, prihvatili su se i uređenja budućeg sjedišta Prstena u Gajevoj, koje im je prepušteno s punim povjerenjem, a s obzirom na reference tvrtke Tehnocolo, ni ne sumnjamo da će novi prostor Udruge biti reprezentativan te još jedna referenca u njihovu bogatim iskustvu.

Djelatnosti:

- zidane konstrukcije
- hidroizolacija
- bušenje i rezanje betona
- postavljanje skele
- tesarsko-krovni radovi
- sanacija betona
- toplinske izolacije
- fasaderski radovi
- soboslikarsko-ličilački radovi
- keramičarski i kamenopolagački radovi
- industrijski podovi
- laminatni podovi, tapisoni
- suha gradnja
- uređenje okoliša.

Reference:

- Dom zdravlja Đakovo
- Dom za starije i nemoćne Đakovo
- Benzinske postaje OMV Hrvatska, Đakovo, Rupe, Bjelovar, Resnik, Demerje
- Đakovština d.d. - Pekara Đakovo
- Žito d.o.o.-silosi, poslovni objekti
- Kajzer-prom d.o.o.-poslovni objekt Đakovo
- Zgrada Vlade RH u Zagrebu
- Hotel Osijek
- Fina Slavonski Brod
- Kio keramika d.o.o. - poslovni objekt Osijek
- Kulmerovi dvori
- POS Sesvete
- Hotel Vrsar
- Robna kuća Vinkovci
- Vojarna Lora Split
- Billa - Beli Manastir, Čepin, Otok
- Državna ergela lipicanaca Ivan Dvor
- Zgrada Općine Čačinci
- Pretovarno mjesto HT Sl. Brod
- Autosalon Herbst - Osijek i Sl. Brod.
- Hypo Alpe Adria cons. - poslovni objekt Osijek
- Tvornica keramike Rujevac
- Stambeni objekt Remete
- Opel autosalon Đakovo
- Ekonomsko dvorište Antunovac
- Uredska zgrada HT Osijek
- Farma Mala Branjevina
- Upravna zgrada Đakovo
- Gradski bazen Đakovo
- UZOP Hrvatskog sabora i Vlade RH
- Stambene kuće Novalja
- Imunološki Zavod Zagreb
- Kino Europa Osijek
- Kino Uranija Osijek
- Hotel Lovran
- Hotel Dukat Orahovica
- Hotel Monte Mulini Rovinj
- Daruvarske toplice
- Poslovno-kulturni centar Eurodom Osijek
- Hemco Đakovo
- Dječji vrtić Đakovo
- Muzej Đakovo
- Stambeno-poslovni objekt Črnomerec
- Hrvatske ceste Split
- Bolnica Osijek

Cilj Prstenova poslovnog foruma Zagreb 2018 bio je prepoznati izazove koje digitalna transformacija ima na poslovanje poduzeća u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini kako bi se na vrijeme prilagodilo nadolazećim promjenama na globalnom tržištu

PRSTENOV POSLOVNI FORUM ZAGREB 2018

HRVATSKOJ JE POTREBAN ISKORAK U ČETVRTU

Sergej **ABRAMOV** i Sanja **MIKOLČEVIĆ PETRUŠIĆ**, Lider media

U organizaciji Udruge bosanskih Hrvata Prsten 10. listopada 2018. održan je drugi Prstenov poslovni forum Zagreb 2018 na temu Poduzetništvo u vremenu četvrte industrijske revolucije – novi izazovi za Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu. Forum je održan pod pokroviteljstvom predsjednika Vlade Republike Hrvatske Andreja Plenkovića u prepunoj dvorani hotela Sheraton.

NAJVEĆE IT KOMPA NIJE U HRVATSKOJ ČLANICE PRSTENA

Na samom početku foruma više od 200 okupljenih uzvanika, gospodarstvenika i predstavnika iz svijeta politike iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, pozdravio je Pavo Zubak, zamjenik predsjednika

UBH Prsten koji je istaknuo kako su najveće IT kompanije u Hrvatskoj članice Prstena te kako Prsten u svojem Klubu poduzetnika ima najviše zaposlenih ljudi upravo u području informatičkih tehnologija.

“Konstantno moramo biti u tijeku s promjenama i ne smijemo dopustiti da nove tehnologije od nas naprave samo rudare i skladištare, a to nam prijete; naravno da će se promjenama koje donosi 4. industrijska revolucija neka radna mjesta izgubiti, a neka stvoriti, no moramo biti svjesni da je znanje jedina stvar koja se ne troši - ako želimo biti zemlja znanja puno toga još moramo napraviti da bismo to ostvarili,” zaključio je u uvodnom govoru Zubak.

Nazočnima se uvodno obratio i Ivica

“Imajući na umu članice Prstena odnosno njihove vlasnike i menadžment, posebice u segmentu informacijskih tehnologija, upravo je Prsten organizacija koja se nalazi u poziciji da potakne raspravu o izazovima koje donosi četvrta industrijska revolucija,” poručio je ministar Tomislav Čorić, izaslanik predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića, pokrovitelja ovogodišnjeg Prstenova poslovnog foruma

Sudionici panela dotaknuli su se tema o zakonodavnim okvirima digitalizacije, važnosti robotizacije za poslovanje, ulaganja u znanje i obrazovanje, novoj ekonomici tržišta, ali i važnosti energetske revolucije kao bitnog preduvjeta za 4. industrijsku revoluciju

“Konstantno moramo biti u tijeku s promjenama i ne smijemo dopustiti da nove tehnologije od nas naprave samo rudare i skladištare, a to nam prijete; naravno da će se promjenama koje donosi 4. industrijska revolucija neka radna mjesta izgubiti, a neka stvoriti, no moramo biti svjesni da je znanje jedina stvar koja se ne troši - ako želimo biti zemlja znanja puno toga još moramo napraviti da bismo to ostvarili,” zaključio je Pavo Zubak, zamjenik predsjednika UBH Prsten

REVOLUCIONARAN INDUSTRIJSKU REVOLUCIJU

Nuić, predsjednik Kluba poduzetnika UBH Prsten, koji je rekao: “Da bismo mogli adekvatno odgovoriti potrebama današnjeg, a pogotovo budućeg tržišta, pred naš obrazovni sustav stavlja se ozbiljni izazovi. Prilagodba školstva i obrazovnog sustava treba suštinske promjene kao odgovor na potrebe za novim znanjima i zanimanjima. Upravo je ovaj forum prilika da razmislimo možemo li mi mijenjati tradicionalna strateška promišljanja i izgrađivati kompanijske klime u kojoj su tvrtke i ljudi spremni na promjene te što sve trebamo poduzeti da bismo se uspješno nosili s izazovima budućnosti.”

MINISTAR ĆORIĆ: PRSTEN JE POKAZAO KOLIKO JE MOGUĆE BITI U KORAK S VREMENOM

Izaslanik predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića, ministar zaštite okoliša i

energetike Tomislav Ćorić pozdravio je sudionike foruma u ime predsjednika Vlade RH te pritom naglasio: “Imajući na umu članice Prstena odnosno njihove vlasnike i menadžment, posebice u segmentu informacijskih tehnologija, upravo je Prsten organizacija koja se nalazi u poziciji da potakne raspravu o izazovima koje donosi četvrta industrijska revolucija. U svojih trinaest godina djelovanja Prsten je pokazao koliko je moguće biti u korak s vremenom.” Forumu su nazočili i Oleg Butković ministar pomorstva, prometa i infrastrukture, Gari Capelli, ministar turizma, savjetnik Predsjednice RH za gospodarstvo Marko Primorac, državna tajnica u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Zdravka Bušić i državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas te Ivan Tolić, izaslanik gradonačelnika

“Prilagodba školstva i obrazovnog sustava treba suštinske promjene kao odgovor na potrebe za novim znanjima i zanimanjima. Upravo je ovaj forum prilika da razmislimo možemo li mi mijenjati tradicionalna strateška promišljanja i izgrađivati kompanijske klime u kojoj su tvrtke i ljudi spremni na promjene te što sve trebamo poduzeti da bismo se uspješno nosili s izazovima budućnosti,” istaknuo je Ivica Nuić, predsjednik Kluba poduzetnika UBH Prsten

Prstenovci Darko Tipurić, Ivica Nuić, Pavo Zubak i Marjan Biškić s državnim tajnikom Zdravkom Bušić te ministrima Garijem Capelijem i Tomislavom Čorićem

Grada Zagreba Milana Bandića, kao i brojni drugi uzvanici i gosti.

"U idućih nekoliko desetljeća očekuje se značajna promjena strukture industrije kakvu danas poznajemo. Procjene kažu da će u idućih nekoliko godina 25 posto udjela BDP-a biti vezan za neku digitalnu djelatnost, a za tri desetljeća svaki drugi dolar BDP-a bit će vezan za neki od segmenata 4. industrijske revolucije. Hrvatska je prema inovacijskom indeksu treća odostraga u Europskoj uniji, a spram digitalnog indeksa (DESI-ja) tek 22 na EU-ovoj ljestvici zemalja članica. Kad se radi o BiH postoje tek indikativne studije koje pokazuju da je ona još lošije pozicionirana od Hrvatske. I za jednu i za drugu zemlju vrijedi da trebaju radikalnu promjenu ekonomskih politika i institucionalnog okvira i usmjeravanje svih politika države upravo prema digitalnim segmentima djelatnosti," zaključio je prof. dr. sc. Darko Tipurić s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu koji je bio u ulozi moderatora na panelu na kojem su sudjelovali mr. sc. Ante Mandić, vlasnik INsig2 i savjetnik Uprave IN2, Dimitrije Trbović, predsjednik Uprave AutoZubak, Ivan Pandurević, izvršni direktor za razvoj, investicije i IT, Žito, Plamenko Barišić, predsjednik Uprave KING ICT-a, prof. dr. sc. Zoran Tomić, rektor Sveučilišta u Mostaru te prof. dr. sc. Slavko Krajcar, s Fakulteta elektrotehnike i računarstva u Zagrebu. Sudionici panela dotaknuli su se tema o zakonodavnim okvirima digitalizacije, važnosti robotizacije za

"S obzirom na sve ove promjene koje donosi digitalizacija, naši se zahtjevi kreću u smjeru sve specifičnijih stručnih kadrova koje edukacijski sustav teško slijedi tako da već danas imamo problema s potragom adekvatne radne snage i u kvantitativnom i u kvalitativnom smislu. To zapravo znači da zaostajemo i kaskamo za svjetskim trendovima zbog čega je potrebno napraviti jedan radikalni iskorak kako bismo se prilagodili trendovima koje nosi četvrta industrijska revolucija," upozorio je mr. sc. Ante Mandić, vlasnik INsig2

"Hrvatska je prema inovacijskom indeksu treća odostraga u Europskoj uniji, a spram digitalnog indeksa tek 22 na EU-ovoj ljestvici zemalja članica. Kad se radi o BiH postoje tek indikativne studije koje pokazuju da je ona još lošije pozicionirana. I za jednu i za drugu zemlju vrijedi da trebaju radikalnu promjenu ekonomskih politika i institucionalnog okvira i usmjeravanje svih politika države upravo prema digitalnim segmentima djelatnosti," zaključio je prof. dr. sc. Darko Tipurić s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu

poslovanje, ulaganja u znanje i obrazovanje, novoj ekonomici tržišta, ali i važnosti energetske revolucije kao bitnog preduvjeta za 4. industrijsku revoluciju.

ZA DIGITALNU TRANSFORMACIJU NUŽNE RADIKALNE PROMJENE POSLOVANJA

Četvrta industrijska revolucija temelji se na širokoj digitalizaciji i donosi napredak u mnogim područjima koja mijenjaju način na koji ljudi žive, ali i način na koji se odvija poslovanje. O važnosti ovih promjena svoja razmišljanja i zaključke sa sudionicima foruma podijelio je mr. sc. Sanel Volarić DSM Consulting koji je održao predavanje na temu *Svijet 4. industrijske revolucije: Digitalna transformacija i radikalne promjene poslovanja* dok je mr. sc. Ante Mandić tijekom svojeg predavanja istaknuo sljedeće: "S obzirom na sve ove promjene koje donosi digitalizacija, naši se zahtjevi kreću u smjeru sve specifičnijih stručnih kadrova koje edukacijski sustav teško slijedi tako da već danas imamo problema s potragom adekvatne radne snage i u kvantitativnom i u kvalitativnom smislu. To zapravo znači da zaostajemo i kaskamo za svjetskim trendovima zbog čega je potrebno napraviti jedan radikalni iskorak kako bismo se prilagodili trendovima koje nosi četvrta industrijska revolucija." Nove tehnologije poput robotike, umjetne inteligencije, nanotehnologije, 3D printera, autonomnih vozila uvelike utječu na korjenitu promjenu svijeta što upućuje na ozbiljno propitivanje načina konkurentskog djelovanja i prilagodbe hrvatskih i bosanskohercegovačkih poduzeća digitalnom obliku poslovanja koje za sada polako, ali postupno mijenja svijet kakav poznajemo. Upravo iz tih razloga, cilj Prstenova poslovnog foruma Zagreb 2018 bio je prepoznati izazove koje digitalna transformacija ima na poslovanje poduzeća u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini kako bi se na vrijeme prilagodilo nadolazećim promjenama na globalnom tržištu.

U zaključku Poslovnog foruma zamjenik predsjednika UBH Prsten Pavo Zubak istaknuo je kako smo mnogo čuli o četvrtoj i petoj industrijskoj revoluciji, ali da je vrlo važno i bitno isto to provoditi i u praksi dok je ravnateljica Agencije za znanost i visoko obrazovanje u RH Jasmina Havranek u panel raspravi naglasila značaj zajedničkog djelovanja znanstvene zajednice i poduzetništva te istaknula da je visoko obrazovanje u Hrvatskoj na visokoj razini, ali se dovoljno ne koristi.

Prostor za napredovanje naših visokih učilišta jest prije svega u znanstvenoj produktivnosti i internacionalizaciji u najširem smislu ovog pojma te snažnijem povezivanju s tržištem rada. Na taj će se način potaknuti uvođenje novih tehnoloških rješenja u gospodarstvu, otvaranje novih, ali i podizanje kvalitete postojećih radnih mjesta

KAKO MIJENJATI HRVATSKO VISOKO OBRAZOVANJE U SKLADU S EUROPSKIM I SVJETSKIM TRENDOVIMA U KORIST DRŽAVE I GOSPODARSTVA?

prof. dr. sc. **Jasmina HAVRANEK**, ravnateljica Agencije za znanost i visoko obrazovanje

Globalna umreženost, dinamičan tehnološki razvoj, inovacije, globalna ekonomija, mobilnost, migracijske politike, demografski trendovi – neke su od ključnih točaka koje obilježavaju današnji svijet i definiraju kontekst

u kojem živimo i radimo, kontekst s kojim ćemo se suočavati u budućnosti kako bismo opstali i razvijali se, kao država i kao pojedinci.

Kontekst je to u kojem se nalazi i visoko obrazovanje. Sektor visokog obrazovanja zadnjih desetljeća doživljava brzu ekspanziju - institucije i programi sve su raznolikiji, a značajan porast potražnje za vještinama i kompetencijama zahtijeva i adekvatne odgovore. Uloga visokog obrazovanja u današnjem je društvu iznimno složena, a očekivanja koja se postavljaju pred taj sektor dosljedno ide u korak s dinamikom promjena koje suvremeno društvo prolazi.

Osim izazova koji se posredno ili neposredno odražavaju na sve sfere društva, visoko se obrazovanje susreće sa specifičnim trendovima poput rastuće potrebe za obrazovanjem, tržištem koje zahtijeva specifična znanja i vještine, privlačenjem studenata, financijskim izazovima, pitanjem kako na pravi način komunicirati sa sadašnjim i budućim studentima, širom javnošću. Prevladavanje svakog od ovih izazova uključuje i dimenziju kvalitete pa tako visoka učilišta moraju postaviti pitanje što je kvaliteta u svakom od ovih čimbenika, kako prevladati pojedini izazov, a zadržati (i unaprijediti) kvalitetu.

KVALITETA JE POKRETAČ RAZVOJA

Prije svega, važno je osvijestiti kako je upravo kvaliteta glavni pokretač razvoja. Osiguravanje kvalitete ima ključnu ulogu podrške visokoobrazovnim sustavima i visokim učilištima u prilagođavanju ovim promjenama, osiguravajući pritom da kvalifikacije studenata i iskustvo studiranja ostanu prioriteta institucionalnih misija (*The Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area, ESG, 2015.*) Uključivanje u procese vanjskog osiguravanja kvalitete omogućuje visokoobrazovnim sustavima da pokažu svoju kvalitetu i povećaju transparentnost. Svrha je osiguravanja kvalitete dvojaka: ona podrazumijeva i odgovornost i poboljšanje, što objedinjeno stvara povjerenje u rad visokog učilišta.

Visoko obrazovanje, ako se nadovezuje na dobre temelje, obrazuje odgovorne i kritične građane, otvorene, fleksibilne i inovativne stručnjake koji će pridonositi društvu i gospodarstvu. To je uloga koju je važno istaknuti u današnje vrijeme, kad, prema istraživanju Agencije, više od 80 posto

Poslodavci trebaju preuzeti svoj dio odgovornosti. Kroz konstruktivan dijalog, trebaju artikulirati što smatraju ograničavajućim čimbenicima u visokom obrazovanju, gdje vide prostor za suradnju, i koje modele suradnje preferiraju.

Iako se pokazalo kako je mobilnost studenata i nastavnika porasla, još uvijek imamo dosta prostora za napredak. Potrebno je poticati mobilnost i razmjenu kroz uvođenje studija ili kolegija na stranom jeziku te jačanje podrške studentima u programima razmjene (poput smještajnih kapaciteta). Osnajivanjem mobilnosti studenata, nastavnika, administrativnog osoblja i internacionalizacije visokog obrazovanja podiže se njegova kvaliteta i osigurava održivost sustava.

naših srednjoškolaca želi studirati, a najvažniji čimbenici odabira studijskog programa osobni je interes za područje studiranja, mogućnost stjecanja korisnih znanja i vještina te lakoća zapošljavanja.

Ako se izuzme prvi čimbenik, interes za područje studiranja, preostala dva – stjecanje znanja i vještina te zapošljavanje – zadiru u pitanje kvalitete. Kvalitetno je ono obrazovanje koje u središte stavlja studenta, pruža mu podršku, na adekvatan način omogućuje stjecanje znanja i vještina, prepoznaje potrebe tržišta rada te studenta aktivno priprema za uključivanje u gospodarstvo ili za znanstveni i istraživački rad, odnosno nastavak školovanja. Drugim riječima, kvalitetno je ono obrazovanje koje omogućuje ispunjenje uloge koja je prije pojašnjena.

I tu se krug zatvara – ispunjavanjem uloge visokog obrazovanja, odnosno obrazovanjem odgovornih i inovativnih stručnjaka koji su spremni mijenjati društvo, ekonomiju, politiku, događa se rast i razvoj. Kritičari će reći kako je ovo ideal od kojeg smo daleko, no to je misao vodilja koju trebamo imati na umu, kao država i kao društvo. Možda je nećemo u potpunosti ostvariti, ali pomaci koji se događaju na putu do ideala, vrijedni su i ohrabrujući. I možda će nekog od tek diplomiranih mladih stručnjaka koji je naumio život graditi u inozemstvu odvratiti od njegove namjere i potaknuti ga da ostane u Hrvatskoj.

ŠTO SMO UČINILI?

Republika Hrvatska potpisala je još 2001. godine Bolonjsku deklaraciju, koja podrazumijeva reformu visokog obrazovanja na razini Europe kako bi ono bilo kvalitetnije i konkurentnije. Nakon što su stvoreni preduvjeti, 2005. godine počelo se s prvim koracima u smislu formalnog usklađivanja s tzv. bolonjom. Jedan je od bolonjskih ciljeva izgradnja snažnog i vjerodostojnog sustava osiguravanja kvalitete visokog obrazovanja.

U ostvarenju tog cilja Hrvatska jest uspješna, što je ostvareno osnivanjem Agencije za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) kao nositeljicom postupaka vanjskog vrednovanja u visokom obrazovanju i znanosti, a zatim potvrđeno, ne samo članstvom AZVO-a u krovnim europskim udruženjima koja se bave kvalitetom visokog obrazovanja, nego i provođenjem prvog petogodišnjeg ciklusa reakreditacije od 2010. do 2015. godine. Naime, u tom su razdoblju, prvi put, vrednovana sva visoka učilišta u Hrvatskoj (132) prema jedinstvenoj metodologiji i kriterijima. Sva su izvješća javna

i jednostavno pretraživa na mrežnoj stranici AZVO-a pa svi zainteresirani vrlo lako mogu dobiti informaciju o kvaliteti. Za svako visoko učilište stručna su povjerenstva sastavila preporuke za unapređenje.

KAKO MIJENJATI VISOKO OBRAZOVANJE?

Prvi ciklus reakreditacije iznjedrio je određene preporuke, odnosno smjernice za daljnji razvoj visokog obrazovanja u Hrvatskoj. Kroz postupke vrednovanja prepoznate su i dobre strane naših institucija, međutim, ove preporuke, kad govorimo na razini pojedine institucije, izravna su uputa europskih i svjetskih stručnjaka što i kako učiniti.

Prostor za napredovanje naših visokih učilišta jest prije svega u znanstvenoj produktivnosti i internacionalizaciji u najširem smislu ovog pojma te snažnijem povezivanju s tržištem rada. Potrebno je, dakle, snažno potaknuti procese suradnje visokog obrazovanja i gospodarstva kroz reviziju studijskih programa i ishoda učenja u skladu s potrebama tržišta rada, razvoj dualnog obrazovanja, snažniji razvoj znanosti i primijenjenog istraživanja te pametne specijalizacije. Na taj će se način potaknuti uvođenje novih tehnoloških rješenja u gospodarstvu, otvaranje novih, ali i podizanje kvalitete postojećih radnih mjesta.

Iako se pokazalo kako je mobilnost studenata i nastavnika porasla, još uvijek imamo dosta prostora za napredak. Potrebno je poticati mobilnost i razmjenu kroz uvođenje studija ili kolegija na stranom jeziku te jačanje podrške studentima u programima razmjene (poput smještajnih kapaciteta). Osnajivanjem mobilnosti studenata, nastavnika, administrativnog osoblja i internacionalizacije visokog obrazovanja podiže se njegova kvaliteta i osigurava održivost sustava.

Važno je, također, osigurati sustavnu podršku studentima kroz razvoj usluga profesionalnog i/ili psihološkog savjetovanja, pristupa modernim znanstvenim resursima (pristup bazama, sigurna spremišta podataka, statistički paketi i slično).

Nadalje, potrebno je revidiranje ECTS-a, bolje definiranje upisnih kvota i jačanje ulaznih kriterija, uključivanje predstavnika iz gospodarstva i ostalih dionika u razvoj i reviziju studijskih programa i rad visokih učilišta.

Ono što je dodatno potrebno istaknuti, a u svjetlu rasprave o snažnijem povezivanju visokog obrazovanja s tržištem rada, jest da sami poslodavci trebaju preuzeti svoj dio odgovornosti. Kroz konstruktivan dijalog, trebaju artikulirati što smatraju ograničavajućim čimbenicima u visokom obrazovanju, gdje vide prostor za suradnju, i koje modele suradnje preferiraju.

Potrebno je snažno potaknuti procese suradnje visokog obrazovanja i gospodarstva kroz reviziju studijskih programa i ishoda učenja u skladu s potrebama tržišta rada, razvoj dualnog obrazovanja, snažniji razvoj znanosti i primijenjenog istraživanja te pametne specijalizacije.

Kad govorimo o izazovima u visokom obrazovanju danas i mogućim odgovorima, posebno u pogledu uloge i položaja neovisnih agencija za osiguravanje kvalitete koje, kroz procese vanjskog vrednovanja, podupiru visoka učilišta u njihovoj kontinuiranoj transformaciji u inovativne institucije, AZVO je organizirao međunarodnu konferenciju u listopadu ove godine. Na tom smo događanju mogli čuti eminentne europske i svjetske stručnjake: dr. Francisca Marmoleja, glavnog specijalista Svjetske banke za tercijarno obrazovanje, dr. Judith S. Eaton, predsjednicu Vijeća za akreditaciju visokog obrazovanja (CHEA) SAD-a, dr. sc. Karla Dittricha, predsjednika Europskog registra agencija za osiguravanje kvalitete (EQAR) i Tove Blytt Holmen, članicu Upravnog odbora Europske udruge za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (ENQA). Svi su se oni složili kako je u prevladava-

nju izazova, iznimno važan funkcionalan sustav osiguravanja kvalitete te neovisnost agencija od političkih, gospodarskih ili akademskih utjecaja.

U svjetlu izazova i preporuka, AZVO je počeo s novim ciklusom vanjskog vrednovanja u kojem će naglasak biti na ishodima učenja. Nadalje, očekuje nas i razvoj programske akreditacije koja će biti usklađena s planovima za primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira i, naravno, ESG-jem. Započet je i razvoj metodologije usporedbe kvalitete visokih učilišta i njihova klasificiranja i(li) rangiranja, imajući u vidu heterogenost hrvatskih visokih učilišta, ali i ograničenja koja takve metodologije imaju. Usto, još nas očekuje niz aktivnosti i projekata, a sve s ciljem podrške visokim učilištima i aktivnog sudjelovanja u izgradnji modernog visokog obrazovanja koje može odgovoriti na izazove sutrašnjice.

Regional leader in
providing IT services

in2
GROUP

Software development

Custom solutions

Implementation of standard business solutions

Technical and system support

Digital solutions

www.in2.eu

IZABRANO NOVO VODSTVO KLUBA PODUZETNIKA UDRUGE PRSTEN

Za novog predsjednika Kluba poduzetnika izabran je Ivica Nuić, a za dopredsjednike Marko Zrakić i Goran Brašnić

Susret članova i prijatelja Kluba poduzetnika UBH Prsten održan je 27. veljače 2018. u Sesvetama, a tim povodom u prostorijama tvrtke AUTOZUBAK okupilo se više od 60 uglednih poduzetnika iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Austrije.

Predsjednik Udruge Mijo Marić obratio se prigodnim govorom, pozdravio je nazočne u svoje ime, kao i u ime predsjednika Kluba poduzetnika Marka Pipunića. Zahvalio je predsjedniku Kluba i njegovu zamjeniku Pavi Džedoviću na dosadašnjem vođenju Kluba, pohvalio je rad Kluba zaključivši kako ga treba podići na novu razinu, a ideja je pretvoriti ga u sustav koji funkcionira kao cjelina. Istaknuo je također kako je Klub poduzetnika pokretački dio Prstena o kojem ovise mnogi drugi dijelovi Udruge, kao i da je smisao okupljanja i rada unutar Udruge pronaći sebe te realizirati pojedinačne i skupne ciljeve i interese.

Izvjestice o radu Kluba poduzetnika od listopada 2014. do veljače 2018. godine, koje je podnio zamjenik predsjednika Pavo Džedović, članovi su jednoglasno usvojili.

Izvršni odbor, na sastanku koji je prethodio skupu, predložio je Ivicu Nuića, vlasnika tvrtke MontMontaža - Oprema d.o.o. iz Zagreba, za kandidata za predsjednika Kluba poduzetnika. Prijedlog je jednoglasno usvojen, kao i prijedlog da se umjesto zamjenika predsjednika biraju dva dopredsjednika Kluba poduzetnika. Za dopredsjednike su jednoglasno izabrani Marko Zrakić, vlasnik tvrtke Trafficon d.o.o.

Marija TROGRIĆ

iz Zagreba, i Goran Brašnić, vlasnik tvrtke Vargon d.o.o. iz Rijeke. Donesena je odluka da će u idućem razdoblju, zbog sve većeg broja članstva i još učinkovitijeg djelovanja, novo vodstvo napraviti prijedlog reorganizacije Izvršnog odbora Kluba poduzetnika s naglaskom na teritorijalno pokrivanje svih regija u Hrvatskoj.

Predstavljene su i glavne odrednice rada Kluba poduzetnika u idućem razdoblju s težištem na korištenju Portala Kluba poduzetnika i stvaranju snažnog kluba koji će sinergijom i zajedničkim znanjem, snagom i nastupom omogućiti brži razvoj i opstanak svih članova Kluba poduzetnika UBH Prsten bez obzira na njihovu veličinu i mjesto djelovanja. Koordinator poslovne suradnje Kluba poduzetnika i web-administrator Portala Tonči Visković predstavio je Portal irezultate dosadašnjeg rada, kao i mogućnosti koje pruža korisnicima.

Susret članova i prijatelja Kluba poduzetnika UBH Prsten održan je 27. veljače 2018. u Sesvetama, a tim povodom u prostorijama tvrtke AUTOZUBAK okupilo se više od 60 uglednih poduzetnika iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Austrije

Na kraju se okupljenima obratio i novoizabrani predsjednik Kluba poduzetnika Ivica Nuić. Zahvalio je dosadašnjem vodstvu na dobro postavljenim temeljima rada Kluba poduzetnika i jasno definiranim ciljevima. Najavio je da će osnovna zadaća Kluba, uz jačanje suradnje, biti osiguranje sredstava za djelovanje Udruge i Zaklade "Prsten" te je ujedno predstavio mogućnosti dodatnog načina osiguravanja sredstava za Udrugu. Također, naglasio je važnost intenziviranja korištenja Portala Kluba poduzetnika, koji je zaokružio interno tržište.

Susret članova i prijatelja Kluba poduzetnika UBH Prsten završio je druženjem uz prigodan domjenak.

U sljedećoj godini Klub planira mnoštvo događanja, a posebna će se pozornost posvetiti dostignućima članova Kluba i njihovih kolega te očekujete više promocija knjiga, promicanje znanstvenih postignuća, kao i propitkivanje aktualnih događanja

prof. dr. sc. **Ivo GRGIĆ**, predsjednik Kluba znanstvenika Udruge Hrvata BiH Prsten

VRIJEME JE ZA ISKORAK

I ova godina na izmaku bila je prilika za afirmaciju Kluba znanstvenika, ali ponaosob njegovih članica i članova. Raznolikost znanstvenih područja bogatstvo je Kluba, ali i mali teret za jačim formalnim aktivnostima. I u godini na izmaku ponosni smo na uspjehe koje su pojedinci postigli.

Osim znanstvenih napredovanja, zapaženih knjiga, udžbenika, novih stručnih i znanstvenih radova u znamenitim domaćim i inozemnim časopisima, sudjelovanja na kongresima, simpozijima i sl., članovi Kluba znanstvenika postadoše predstojnici klinika i zavoda, a ponosimo se onima koji ponesoše čast, zvanje i breme odgovornosti rektora, prorektora, dekana... Ali ne zaboravimo niti obnašatelje javnih dužnosti u Hrvatskoj, BiH i šire koji su također članovi Prstenova Kluba znanstvenika. Malo je značajnijih zakonskih, strateških ili drugih za Hrvatsku bitnih rješenja u kojem svoje mjesto i doprinos nije dao netko od članova Kluba.

U medijima, gdje je bilo moguće, pojedinci su isticali svoju pripadnost Udruzi i Klubu znanstvenika. I dalje je nastavljena plodonosna suradnja Kluba znanstvenika s Maticom hrvatskom, Hrvatskom Paneuropskom unijom i Hrvatskim agroekonomskim društvom.

Klub nije zaboravio ni svoje tradicionalne aktivnosti kao što su tribine. Spomenimo samo vrlo posječenu tribinu u Matici hrvatskoj pod sloganom I malo je veliko – mogućnosti za poduzetnike, na kojoj je tema bila medijski i poduzetnički manje zastupljena voćna vrsta – lijeska. Velik interes, posebno u komercijalizaciji, poticaj je za sljedeće tribine iz ovog područja. U suradnji s Klubom žena organizirali smo izvrsnu tribinu u Hrvatskoj Paneuropskoj uniji, gdje je doc. dr. sc. Zlatko Vlajčić, prim. dr. med., vodeći hrvatski plastični kirurg, mnoštvu približio temu pod nazivom Rak dojke – izazovi sadašnjice: amputacija ili rekonstrukcija?

U sljedećoj godini Klub planira mnoštvo događanja, čemu će pogodovati i prikladniji novi prostor. Posebna će se pozornost posvetiti dostignućima članova Kluba i njihovih kolega te očekujete više promocija knjiga, promicanje znanstvenih postignuća, kao i propitkivanje aktualnih događanja.

Ipak, znatno se više mora poraditi na umrežavanju znanstvenika na zajedničkim istraživačkim projektima, pri čemu se očekuje i veća suradnja s ostalim klubovima Udruge i drugim asocijacijama iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

**S Vama uz kavu,
jer kava je za uspješne!**

www.mega-alfa.hr

Širolina 8

10 000 Zagreb, Hrvatska

Mob: +385 98 570 011

E-mail: info@mega-alfa.hr

 Mega-Alfa samoposlužni aparati

Obilježena sedma obljetnica Kluba žena

...Ako želite kraj radnog tjedna dočekati u ugodnom društvu, s pjesmom i dobrim zalogajem, dodite na žensko druženje u prostorije naše Udruge u petak, 25. svibnja od 20 sati. Za pjesmu će se pobrinuti Jelena Kuliš Džoja, s pratnjom, a za hranu catering Kuhinja mame i Maje. Dress code: svečano.

Kratko i jasno te ujedno primamljivo i neodoljivo sročeno je ovaj poziv članicama Kluba žena na proljetno okupljanje, sa željom da lanjska novina postane tradicija pa je stoga organizirano i ove godine. No, iako u nešto skromnijem obimu, ovogodišnje je druženje bila prigoda koju je jednostavno bio grijeh propustiti. Na početku druženja okupljene članice i prijateljice Kluba žena pozdravila je predsjednica Kluba Gordana Jelavić, zaželjevši dobrodošlicu novim članicama Kluba i Udruge. Ukratko se osvrnula na proteklih sedam godina, zaključivši kako je mnogo toga postignuto u tom razdoblju. Zahvalila je svima na dosadašnjoj suradnji te je ujedno najavila nastavak angažiranog rada i djelovanja Kluba žena.

Potom je uslijedilo druženje okupljenih članica uz prigodan domjenak te, kako je i najavljeno, glazbu i pjesmu. Uz zvuke harmonike nizale su se dobro znane pjesme, uz neizostavnu himnu Kluba žena "Pamtim još". Ako je suditi prema ugodaju i raspoloženju koje je te večeri vladalo prostorijama Udruge, pamtit će još dugo prstenovke ovogodišnje proljetno okupljanje.

Prigodnim druženjem u prostorijama središnjice UBH Prsten u Zagrebu obilježena je sedma obljetnica utemeljenja Kluba žena

Održano predavanje o dodacima prehrani

"Dodaci prehrani - DA ili NE" naziv je predavanja održanog 26. travnja u Udruzi Prsten, u organizaciji Kluba žena i realizaciji magistre farmacije i nutricionizma Maje Lisjak Besedić.

Koliko puta su vam zbog proljetnog umora ili drugog razloga preporučili uzimanje vitamina i minerala ili nekih drugih dodataka prehrani... Je li nam to potrebno, i ako jest, ovisi li uzimanje dodataka i o životnoj dobi?

Tim je pitanjima Klub žena pozvao svoje članice, kao i članice Foruma mladih, na predavanje o dodacima prehrani, uz napomenu da ponesu proizvode koje trenutčno koriste, kako bi se nakon predavanja mogli posavjetovati s predavačicom, magistrom Lisjak Besedić.

U prostorijama središnjice Prstena u Zagrebu tim su se povodom okupile članice na čelu s predsjednicom Kluba žena Gordanom Jelavić koja je tom prigodom posebno zahvalila predavačici.

Vrlo zanimljivo i poučno predavanje bilo je i interaktivno jer su prstenovke iznimno aktivno sudjelovale sa svojim komentarima i brojnim pitanjima. Predavačica je naglasila kako golemi utjecaj na prodaju takvih proizvoda ima reklama, a kao primjer je navela Tensilen i

Dan žena u Udruzi Prsten

Povodom Dana žena u prostorijama Udruge Prsten u Zagrebu 8. ožujka 2018. okupile su se članice Kluba žena i Foruma mladih. U ime organizatora pozdravila ih je zamjenica predsjednice Kluba žena Dragica Šamija, čestitajući svim *prstevnkama* njihov dan.

Među okupljenima bilo je žena različite dobi, dugogodišnjih i novih članica Prstena i Kluba žena te su sklopljena i neka nova poznanstva. Kako to obično biva u ovakvim i sličnim prigodama, uz pokoju zdravicu zapjevala se i pokoja pjesma, među kojima i neizostavna *himna* Kluba žena - pjesma Hanke Paldum Pamtim još. Tako su se izmjenjivali žamor i pjesma, a u ugodnom i veselom ozračju popodnevno druženje potrajalo je do večernjih sati.

Afričku šljivu, dva vrlo popularna i tražena proizvoda istog proizvođača. Napomenula je kako dodaci prehrani ne prolaze analize kao lijekovi te ne podliježu Zakonu o lijekovima, nego Zakonu o hrani, kao i da je zabranjeno dodacima prehrani pripisivati svojstva prevencije i terapije te liječenja bolesti.

Također, pojasnila je koji vitamini i minerali čemu služe, odnosno koriste te upozorila da je, ako se uzima određena terapija lijekovima, prije uzimanja dodatka prehrani obvezna konzultacija s liječnikom ili ljekarnikom. "Čitajte deklaracije!", poručila je mr. pharm i mag. nutric. Maja Lisjak Besedić, dodajući pritom kako treba voditi računa o tome da birani dodatak prehrani ima što manje šećera. Upozorila je i kako treba izbjegavati narudžbe putem interneta jer se proizvodi koji se prodaju *online* ne dopremaju u kontroliranim uvjetima.

Na kraju je predavačica zaključila da su dodaci prehrani od velike koristi i pomoći, ako ih uzimamo u pravo vrijeme i s određenim ciljem, kao i da nisu nadomjestak niti zamjena uravnoteženoj prehrani, poručivši da naša svakodnevna prehrana treba biti kvalitetna i redovita. Kao i sva druga događanja u organizaciji Kluba žena, i ovo je predavanje bilo volontersko. Nakon predavanja uslijedila su pitanja i konzultacije, a s obzirom na golemo zanimanje za ovu i brojne druge teme iz područja nutricionizma i farmacije dogovoren je i nastavak suradnje na obostrano zadovoljstvo.

Radionica pružanja prve pomoći

U organizaciji Kluba žena 21. veljače 2018. u prostorijama Udruge održana je radionica pružanja prve pomoći koju je vodila članica Kluba dr. Ivanka Kalem-Nikolić.

Na radionici su sudjelovali članice i članovi Kluba žena i Foruma mladih, a svrha radionice bila je osvježiti znanja iz pružanja prve pomoći, kao i naučiti nešto novo. "Pravodobno i na pravilan način pružena prva pomoć smanjuje trajanje liječenja, sprečava i ublažava invalidnost, a nerijetko spašava i život," istaknula je dr. Kalem-Nikolić nit vodilju svojeg predavanja.

U sklopu radionice obrađeno je nekoliko najvažnijih segmenata iz područja prve pomoći, među kojima i postupak kod nesreće odnosno osiguravanje mjesta nesreće, osobna sigurnost i pozivanje stručne pomoći, kao i procjena stanja unesrećene osobe.

Dr. Kalem-Nikolić pojasnila je i praktično pokazala kako postupati kad je unesrećena osoba odrasla osoba ili dijete u besvjesnom stanju, a polaznici radionice uvježbavali su bočni položaj te otvaranje dišnog puta kod sumnje na ozljedu vratne kralježnice.

Podsjetila je i na osnovni postupak održavanja života odnosno oživljavanja te na redosljed postupaka u primjeni automatskog vanjskog defibrilatora. AVD je jednostavan prijenosni uređaj koji spašava ljudske živote isporukom kontroliranog električnog šoka osobama sa srčanim zastojem.

Također, radionicom su obuhvaćena i akcidentalna stanja, gušenje kod odraslih i kod djece, a kako je to tek dio tema iz prve pomoći dogovorena je i daljnja edukacija zainteresiranih članova.

Članice Kluba žena obilježile Svjetski dan zdravlja

Povodom Svjetskog dana zdravlja, koji se obilježava 7. travnja, Klub žena organizirao je 8. travnja 2018., šetnju uzjezero Bunde u Zagrebu. Tim su se povodom u prijedopodnevni satima u poznatom zagrebačkom parku okupile predstavnice Kluba žena, uputivši se u zajedničku šetnju (hodnju) u trajanju oko 45 minuta.

Svrha okupljanja bila je sudjelovanje u promicanju zdravog života i tjelesne aktivnosti, za koju uglavnom svi imaju sve manje vremena i volje, a nakon šetnje druženje je nastavljeno u jednoj od sjenica na Bunde.

Hodočašće u Dragotin

Članice Kluba žena iz Osijeka 28. su travnja 2018., zajedno s predstavnicima Ogranka Đakovo hodočastili u Marijansko svetište Dragotin-Župa Trnava. Misno slavlje predvodio je župnik iz Cerne velečasni Krešimir Jukić, a predstavnici Udruge Prsten s ostalim su se hodočasnicima priključili procesiji sa svijećama kroz svetište.

Mala, ali predivna Gospina crkva stara je oko 700 godina. Prvi put spominje se kao središte Dragotinske župe. Najveća, a ujedno i najvrednija povijesna znamenitost je slika Žalosne Gospe. U neposrednoj blizini crkve nalazi se i kip Majke Božje s krunom i Isusom u naručju. Uz crkvu se vežu i brojne legende koje prenose starosjedioci. Jedna od njih jest da je u davna vremena slika Žalosne Gospe odnesena u Trnavu, no ona bi se nekim čudom ponovno pojavila na svojem mjestu. Zanimljivo je da se upravo na tom području Sulejman Veličanstveni utaborio i počeo pripreme za pohod na Beč.

Nakon procesije organizirano je prigodno druženje u domu člana Prstena Drage Bagarića.

Književna večer s Julijanom Matanović

U organizaciji Kluba žena osječke podružnice u klubu knjižare Nova u Osijeku 6. lipnja 2018. održana je književna večer s poznatom hrvatskom književnicom i sveučilišnom profesoricom Julijanom Matanović.

Na početku večeri književnica je istaknula da je uz Udrugu Prsten vezana još od prije te da je u organizaciji Prstena predstavljena i njezina knjiga *I na početku i na kraju bijaše kava*. Omiljena autorica publici je predstavila svoj bogati književni rad, kao i svoju povezanost s Bosnom, vrativši nakratko sve okupljene u bezbrižno djetinjstvo i odrastanje kakvo smo imali nekad.

Prvo djelo *Zašto sam vam lagala* objavila je u 36. godini života i upravo te godine navodi kao prag ženske zrelosti. I ostala djela, koja je poslije napisala, publika je odlično prihvatila. Književnica je istaknula kako joj je tijekom rada uvijek puno značilo priznanje struke, ali više od toga značila su joj priznanja koja je dobivala od publike i svojih studenata. Za svoj je rad nagrađivana u više navrata.

S ove književne večeri publika je otišla s Julijaninom porukom: "Zapamtite, svijet je počeo ići k vragu onog trenutka kad smo dragim ljudima rekli da nemamo vremena s njima popiti kavu."

Pitijada u Osijeku

Članice Kluba žena osječke podružnice organizirale su 19. travnja 2018. u prostorijama Udruge u Osijeku pitijadu odnosno spravljanje pita po starom običaju, kako su to nekad naše bake radile. Uz zvuke omiljene glazbe, članice koje baš nisu vješte u pravljenuju pita pomno su pratile kako to iskusne domaćice brzo i s ljubavlju rade.

Prvi korak, umijesiti tijesto tzv. jufke, pa pripremiti nadjev od sira, mesa ili krumpira, razvući tijesto *oklagijom* ili rukama, pitu ispuniti nadjevom, zarolati, staviti u *tepsiju* i peći - osnovni su koraci koje treba svaka početnica usvojiti. Pita sa sirom, pita s krumpirom ili mesom bile su na meniju tog dana i zadatak koje su iskusne kuharice i početnice zajedno odradile. Pomalo umorne i prilično site, ali i vesele nakon dobro obavljenog posla, zaključile su kako bi ovakvi susreti trebali postati tradicija, kao i da naša starinska jela moramo čuvati od zaborava.

Prstenovke iz Osijeka posjetile Zagreb

Članice Kluba žena osječke podružnice Prstena posjetile su 24. veljače 2018. Zagreb gdje su ih ugostile predstavnice Kluba žena središnjice Udruge.

U ime domaćina gošće je pozdravila predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić koja je tom prigodom istaknula kako se Klub žena, osim brojnim aktivnostima i angažmanom u Udruzi, može pohvaliti i novim članicama. "Vrlo lijepo radimo i još se ljepše družimo," zaključila je, zahvalivši ujedno svima na potpori, napose glavnom tajniku Udruge Marjanu Biškiću, koji je i inicirao osnivanje Kluba žena te kontinuirano podupire njihov rad, a što je potvrdio svojom nazočnošću i na ovom događanju. Glavni tajnik Biškić također se obratio gošćama, zaželjevši im dobrodošlicu u ime predsjednika Udruge i zamjenika predsjednika te svih muških članova Prstena.

U ime gošći okupljenima se obratila predsjednica Kluba žena osječke podružnice Dragica Pavlović koja je zahvalila na gostoprimstvu. S njom je bilo desetak *prstenovki* iz Osijeka, među kojima i predsjednica Podružnice Osijek Ana Stanić te njezina prethodnica Snježana Rebuš.

Nakon kraćeg druženja u prostorijama Udruge, *prstenovke* iz Osijeka i Zagreba, njih dvadesetak, uputile su se u Klovićeve dvore, gdje su razgledale izložbu poznatog hrvatskog slikara Vlaha Bukovca. Potom su obišle Gornji grad, uz stručno vodstvo Blanke Šamije, profesorice engleskog i talijanskog jezika. Nakon kraće turističke rute uslijedio je zajednički ručak, a cjelodnevno druženje završile su odlaskom u KD "Vatroslav Lisinski", gdje su uživale u sevdalinkama bosanskohercegovačkog benda Divanhana.

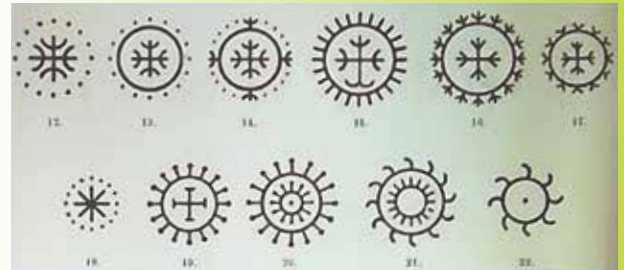
Kao i većina okupljanja i druženja u Prstenu, i ovo je završilo u dobrom i veselom raspoloženju, a zadovoljstvo posjetom izrazile su i gošće i domaćice. Valja spomenuti da su im potporu dali i pojedini supružnici, ovaj put u ulozi vozača, kao i kćer zamjenice predsjednice Kluba žena Dragice Šamije u ulozi turističkog vodiča. Dakako, najzaslužnije za još jedan uspješan događaj su same članice Kluba žena, koje ni iznimno loši vremenski uvjeti nisu spriječili u ostvaranju plana. Naprotiv, združenim snagama "skovale" su i neke nove...

Tradicionalne tetovaže na platnu

U organizaciji Kluba žena u središnjici Udruge Prsten 9. svibnja i 4. listopada 2018. održane su radionice Tradicionalne tetovaže na platnu. Radionice je vodila članica Kluba Vera Rede, koja je tom prigodom održala i predavanje na tu temu, upoznavši okupljene s nastankom i ključnim segmentima tog običaja.

Tradicionalno tetoviranje, sicanje ili bocanje, među Hrvatima katolicima (češće ženama) bio je običaj uglavnom na području srednje Bosne, kao

i u nekim krajevima Hercegovine i Dalmatinske zagore te vrlo rijetko u sjeverozapadnoj Bosni. Taj običaj polako izumire, a pretpostavlja se da su ga Hrvati katolici, jedini među slavenskim narodima, preuzeli od prastanovnika ovih prostora - Ilira. U vrijeme turskih osvajanja, motivi sastavljeni od niza malih križića imali su ulogu očuvanja katolicizma odnosno kršćanstva i sprečavanja prelaska na islam, a tradicionalne tetovaže postale su i ukras na tijelu mnogih žena iz tih krajeva.

Zanimljivo je da je se tetoviranje odnosno sicanje obavljalo uglavnom u dobi od 6. do 12 godine, rijetko poslije, i to bockanjem igle dovoljno duboko u kožu. Boja se dobila miješanjem ugljene prašine ili čađi s medom, mlijekom ili pljuvačkom, a ponekad su se koristile šablone napravljene od kore drveća. Boja se utrljivala u izbodenu kožu ili se prvo nanio sloj boje pa se onda bockalo, a na izbočeno mjesto bi se stavila čista krpa i ostavilo nekoliko dana da koža zaraste. Uglavno su se tetovirale ruke, i to prsti i šake te podlaktice i nadlaktice, prsa te rijetko i lice.

Nakon što su se sudionice radionice, članice Kluba i Foruma mladih, upoznale s tim običajem, načinom nanošenja tetovaža te najčešće korištenim motivima i ornamentima, neke od njih su vezom motive tetovaže prenosile na platno. "Bit će to naš doprinos očuvanju tradicije i kulture naših krajeva, očuvanju sjećanja na bake i prabake, čijih se njezih ruku s velikom ljubavlju prisjećamo," zaključila je voditeljica radionice Vera Rede. Predsjednica Kluba Gordana Jelavić tom je prigodom zahvalila članicama koje su se odazvale te posebno Veri Rede koja je inicirala i realizirala još jednu uspješnu radionicu Kluba žena.

Radionica ima i humanitarni karakter jer će radovi biti prodani na jednom od većih druženja Udruge, a sredstva donirana Zakladi "Prsten".

Klub žena darivao Udrugu Betlehem

Povodom uskrasnih i božićnih blagdana Klub žena organizirao je humanitarnu akciju za Udrugu Betlehem, a prikupljena pomoć uručena im je 28. ožujka i 10. prosinca 2018., dostavljena iz središnjice Prstena u njihovu kuću u Zagrebu.

Korizmeno vrijeme poticajno je za odricanje i pomaganje drugima više nego inače pa je Klub žena Udruge Prsten odlučio pokrenuti humanitarnu akciju za potrebite. Akciju je vodila članica Kluba Anita Soldan, a realizirala ju je uz pomoć novopridošle članice Blaženke Šumić. Odlučeno je da se ovom prilikom daruje Udruga Betlehem, konkretno njihova kuća u Zagrebu.

Udruga Betlehem svojim djelovanjem i predanim radom želi zaštititi svaki život, nerođeni i rođeni te stoga duhovno i materijalno pomaže trudnice i samohrane majke, kao i obitelji s više djece.

Danas djeluje u osamnaest gradova u Hrvatskoj i ima četiri aktivne kuće za smještaj trudnica i majki u kriznim situacijama - u Zagrebu, Karlovcu, Splitu i Sisku, gdje se uređuje još jedna kuća, kao i u Varaždinu.

Na poziv Kluba žena odazvale su se brojne članice te je prikupljeno mnoštvo korisnih stvari poput sušilice za rublje, mikrovalne, kreveta, posteljine, pelena, prehrambenih namirnica i higijenskih potrepština...

Na dan primopredaje u središnjici Udruge Prsten okupilo se desetak članica koje su zajedničkim snagama utovarile sve prikupljeno u kombi, a potom je Blaženka Šumić odvezla pakete u kuću Udruge Betlehem u Zagrebu. Svoje dojmove podijelila je s članicama Kluba žena:

Cijeli dan pokušavam naći vremena i javiti vam dojmove i radost koju sam vidjela kada su stigle stvari. Razveselile su se svemu, a najviše paketima od Labuda. Kaže voditeljica da su godinama pokušavali doći do nekoga iz Labuda tko bi im nešto donirao. Iznenadile su se koliko toga smo sakupile i kako je sve uredno. Jako su se razveselile posteljini, poplunu i jastucima. Oduševljenje je bilo ogromno i kada su vidjele sušilicu, pa kutije s hranom, kozmetiku, krevete i madrace...

Uglavnom, vidjela sam da im je sve potrebno i da ništa nije viška i neupotrebljivo. Iskreno su bile oduševljene.

Tamo su bile četiri mlade majke, tri su rodile, a jedna je trudna. Vidjela sam tri preslatka dečkića s veeeelikim okicama i želim vam reći da smo učinile veliko i dobro djelo. Kako sam im i prije na razne načine pomagala, znala sam da naša pomoć sigurno ide onima kojim je doista potrebna, a kad je u svemu tome podrška za još jedan novi život - to je neprocjenjivo! I u moje ime, hvala od srca na svakom daru i neka Gospodin blagoslovi vašu dobrotu i odricanje.

Zahvalu svim sudionicama akcije, kao i onima koje su pomagale u utovaru i transportu donacije, uputila je i Anita Soldan, koja je, među ostalim, navela: *Drage moje prstenovke, srce mi je ispunjeno, a vjerujem i vaše. Uspjele smo različitim stvarima napuniti veliki kombi i na račun uplatiti 1200 kuna. Svaka nam čast!*

Doista, svaka čast svima koji su pokazali velikodušnost i ujedno ukazali na smisao korizme i došašća te bit Uskrsa i Božića - odreći se da bi pomogao potrebitom. S obzirom na iskazane potrebe i dobar odaziv, vjerujemo kako će biti još sličnih akcija koje nam daju priliku pomoći drugima, ali i sebi samima.

U organizaciji Prstena održana tribina o raku dojke

U organizaciji Kluba žena i Kluba znanstvenika Udruge Prsten u Hrvatskoj Paneuroskoj uniji u Zagrebu 7. je studenog održana tribina pod nazivom Rak dojke - izazovi sadašnjice: amputacija ili rekonstrukcija?

Tim povodom u prostorijama HPEU-a okupili su se brojne članice i članovi Udruge, među kojima i predsjednik Udruge Mijo Marić, glavni tajnik Marjan Biškić, predsjednik Kluba znanstvenika Ivo Grgić i predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić, koja je pozdravila nazočne u ime organizatora. Izrazila je zadovoljstvo odazivom te zahvalila predavaču i domaćinima, ujedno suorganizatoru predavanja.

U ime domaćina okupljene je pozdravio Mislav Barišić, potpredsjednik Mladeži HPEU-a, a uvodno obraćanje održao je Ivan Marčeta, član Predsjedništva UBH Prsten i moderator tribine. Potom je uslijedilo predavanje koje je održao doc. dr. sc. Zlatko Vlajčić, prim. dr. med., plastični kirurg u zagrebačkoj KB Dubrava i član Kluba znanstvenika UBH Prsten te HKD-a Napredak. Odmah na početku iznio je alarmantne podatke

Epiduralna analgezija

Jedna od sastavnica anesteziološkog postupka jest analgezija ili obezboljavanje. Kao anesteziologu mi je najdraža, nekako baš majčinska. Jaki analgetici koje koristimo u općoj anesteziji, za potrebe epiduralne analgezije imaju deset puta manju koncentraciju pa se nuspojave tih lijekova javljaju iznimno rijetko.

Je li neobično pisati o ovoj temi sad kad smo mnogi od nas iskorištenjeni, kad su mnoge bosanske rodilje bolno rodile tolike kćeri i sinove... Nadam se ivjerujem da nije. Ponekad čujemo kako ljudi kažu to su bile porođajne muke. Još davne 1853. godine John Snow obezbolio je kraljicu Viktorijukloroformom. Bio je njezin osobni liječnik. Zato, ne čudi da uz brigu za novorođenče, rodilju brine kako će proći porod, odnosno kolika će biti porođajna bol. Smatra se da je porođajna bol jedna od najjačih boli. Bol se u trudu ciklički pojavljuje. U nekoliko trenutaka rodilja iz bezbolnog stanja prelazi u najjače stanje boli. Za vrijeme poroda anesteziolog provodi postupak epiduralne analgezije ili obezboljavanja. To je zlatni standard u liječenju boli tijekom poroda.

EPIDURALNA ANALGEZIJA ŠTITI I OD DEPRESIJE POSLIJE PORODA

Epiduralna analgezija ili periduralna analgezija (kratica EDA ili PDA) najučinkovitiji je način liječenja ili bolje reći ublažavanja boli tijekom poroda. Za ovu svrhu, lokalni se anestetik zajedno s opioidnim analgetikom ubrizgava između dva slabinska kralješka u kralježnični

Predavanje je održao doc. dr. sc. Zlatko Vlajčić, prim. dr. med., plastični kirurg u zagrebačkoj KB Dubrava i član Kluba znanstvenika UBH Prsten te HKD-a Napredak

prema kojima svaka osma žena oboli od raka dojke te da u prosjeku godišnje u Hrvatskoj oko 2700 žena oboli od te zloćudne bolesti, a njih oko 850 od toga i umre. Dobra vijest je da se čak oko 80 % otkrije u ranoj, a svega oko 20 % u podmakloj fazi bolesti, za što je u dobroj mjeri zaslužan i Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke, koji se u Hrvatskoj provodi od 2006. godine.

U uvodnom je dijelu predavanja dr. Vlajčić govorio o incidenciji karcinoma dojke u svijetu, istaknuvši kako je to najčešći zloćudni tumor u žena, dok je kod muškaraca najčešći rak pluća i

debelog crijeva, koji je kod žena pak na drugome mjestu po učestalosti. Porazan je i statistički podatak prema kojem je rak dojke najzastupljeniji u zapadnoj Europi, a još viši prosjek od toga ima Hrvatska.

Osvrnuo se i na načine uspostavljanja dijagnoze, napomenuvši da o metodi liječenja odlučuje multidisciplinarni tim, a potom je iznio kliničke smjernice za onkoplastično liječenje raka dojke, koje podrazumijeva remodeliranje ostatnog tkiva dojke. U sklopu prezentacije prikazao je i brojne šokantne fotografije kojima je želio zorno prikazati zašto je rekonstrukcija dojke

bolja i prihvatljivija od amputacije.

“Dojka je simbol ženstvenosti, majčinstva, seksipila i plodnosti,” istaknuo je dr. Vlajčić, zaključivši kako je upravo zbog svega navedenog jednako važna i za muškarca, te je poručio: “Žene daju biološku masu, a tko ima biološku masu, taj pobjeđuje!”

Nakon zanimljivog i iznimno poučnog predavanja uslijedila su pitanja i komentari okupljenih, a pokazano zanimanje za ovu temu, kako ženskog tako i muškog članstva Udruge, navodi nas na zaključak kako je ova tribina bila “pogodak u sridu”.

u porodu iliti svim majkama bih izbrisao boli

kanal u donjem dijelu leđa (točnije, u epiduralni prostor, koji se nalazi između kralježničnog kanala i vanjske ovojnice leđne moždine), čime se postiže analgezija od struka prema dolje. Mjesto uboda anestezira se lokalnim anestetikom. Učinak nastupa nakon pet do deset minuta. Budući da se radi o analgeziji dijela tijela, tj. regionalnoj analgeziji, majka se porađa potpuno svjesna. Lokalni se anestetik dozira tako da je bol u velikoj mjeri eliminirana, no noge i trbušni mišići mogu se aktivirati (važno za tiskanje za vrijeme truda).

Kako bi se ublažili bolovi, dok traje porod, kroz iglu za ubrizgavanje postavlja se tanki, savitljivi kateter koji se učvrsti na leđima ljepljivom folijom. Iгла se prethodno ukloni preko te cjevčice. Kroz kateter se (cjevčicu promjera približno 0,7-1mm tj. 19, 21 i 23 G) ubrizgavaju lijekovi (lokalni anestetik i opiodi), po potrebi tijekom poroda. Dakle, davanje lijekova može se ponavljati. Otprilike, dva sata nakon rođenja djeteta, učinak lijekova se smanjuje.

U ranoj fazi poroda, kad trudovi nisu jaki, a ušće maternice nije dovoljno otvoreno, većina roditelja jačinu bolova podnosi bez većih problema. U slučaju vrlo niskog praga boli alternativa su intravenski analgetici za ublažavanje bolova dok se ne stvore uvjeti za epiduralnu analgeziju.

Većina roditelja dobro podnosi ovaj oblik obezbojavanja uz relativno malo nuspojava. Bolovi su umanjeni ili potpuno isključeni. Prednost epiduralne analgezije očita je u odnosu na druge vrste analgezija tijekom poroda.

Epiziotomija, (rez međice) ako je potrebna, kao i šivanje međice su bezbolni. Također, nakon povećanja doze lijekova koji se daju preko EDA katetera može se izvršiti hitan carski rez, bez dodatne anestezije.

Ova je metoda posebice korisna u roditelja s izrazito jakim boli, dugotrajnih poroda, zastoja u porodute iscrpljenih roditelja. Vrlo uplašene trudnice koje se ne mogu opustiti kad nemaju trudove, lagano zapadaju u začarani krug stalno jake boli, što pogoršava optok krvi maternice, posteljice i konačno djeteta. EDA može prekinuti stres uzrokovan boli i anksioznosti. Također, u slučaju blizanačkih trudnoća kao i određenih rizičnih poroda EDA je korisna (npr. u trudnice koje boluju od hipertenzije ili preeklampsije).

Neki stručnjaci smatraju da EDA povećava vjerojatnost primjene lijeka za poticanje trudova (oksitocina). Izostanak boli mogao bi dovesti do slabijih i nepravilnijih kontrakcija pa bi se ušće maternice sporije otvaralo. Vjerojat-

nost instrumentalnog dovršenja poroda, kao što je vakuumska ekstrakcija, jasno je povećana.

To se može izbjeći pravilnim doziranjem lijekova za epiduralnu analgeziju. S jedne strane, epiduralna analgezija može narušiti osjećaj tijela, a time i učinkovitu suradnju za vrijeme trajanja truda. S druge strane, primjena EDA može spriječiti dugotrajno i vrlo bolno rađanje, koje može biti povezano s komplikacijama.

Na kraju, važno je napomenuti i kako epiduralna analgezija štiti od depresije poslije poroda.

Marinko Jelečević, dr. med.
spec. anesteziolog, član
Podružnice Osijek

BOŽIĆNA HUMANITARNA MLADI

Jubilarna božićna akcija Foruma mladih

Božićna akcija Mladi mladima jedna je od najuspješnijih i najdugovječnijih humanitarnih akcija koju već tradicionalno uoči božićnih blagdana provodi Prstenov Forum mladih. Ovogodišnja akcija je jubilarna deseta, a šestu godinu zaredom u akciji sudjeluje i Gradsko kazalište mladih Vitez, izvedeći humanitarnu kazališnu predstavu

Marija Trogrlić i Tonči VISKOVIĆ,
fotografije: **Ana HOLETIĆ i Anja DŽEKO**

I ovu 2018. godinu Forum mladih Udruge Prsten zaključio je božićnom akcijom Mladi mladima, a tim povodom organizirali su dolazak 19-oro djece iz Ustanove za prihvat i odgoj djece "Mala škola" iz Vareša na Advent u Zagreb, gdje su u pratnji triju časnih sestara boravili od 7. do 9. prosinca.

Male goste iz Vareša u prepunoj kinodvorani Studentskog centra u večernjim satima 7. prosinca dočekali su brojni članovi Foruma mladih, kao i članovi i prijatelji Udruge Prsten koji su došli podržati ovu hvalevrijednu akciju koju Forum mladih uz potporu Kluba žena organizira već desetou godinu zaredom. Tim su povodom glumci Gradskog kazališta mladih iz Viteza izveli predstavu "Šmizle", kojom su zabavili i nasmijali mnogobroju publiku, a oko 500 gledatelja imalo je priliku uživati i u izvrsnom nastupu članice Foruma Tee Nuić, koja je nastupila u pratnji glazbenika iz kazališta Komedija. Izveli su nekoliko prigodnih skladbi, a cjelovečernje druženje završilo je zajedničkim nastupom svih sudionika i izvedbom pjesme "Sretan Božić svakome".

Predsjednica Foruma mladih Klara Barišić pozdravila je nazočne, posebno male goste iz Vareša te istaknula kako mnogi zahvaljuju mladima na akciji, no oni trebaju zahvaliti svima koji su se odazvali pozivima i molbama i sudjelovali u

novoj stranici FM-a. Dopredsjednica Ana Djak zahvalila Gradskom kazalištu mladih iz Viteza i Tei Nuić s glazbenicima iz zagrebačkog kazališta Komedija te svima koji su se odazvali i kupnjom ulaznica po simboličnoj cijeni podržali ovu akciju, kao i svim donatorima humanitarne akcije Mladi mladima. Sva sredstva prikupljena prodajom ulaznica namijenjena su za darove djeci i mladima iz Vareša te za njihov boravak u Zagrebu.

Nakon predstave uručene su zahvalnice nazočnim donatorima i sponzorima, sanacijskom upravitelju Studentskog centra Mirku Bošnjaku, članicama Gradskog kazališta mladih Vitez i članu Uprave Printera Grupe Draženku Mamiću, a potom su u publiku bačene dvije nogometne lopte koje je za ovu akciju potpisao i darovao hrvatski reprezentativac Dejan Lovren.

Sljedećeg dana djeca su u pratnji časnih sestara i članova Foruma mladih posjetila stadion "Maksimir". Obišli su klupske prostorije, a najviše su ih zanimali Modrićevi nastupi za Dinamo. Na kraju su od GNK Dinamo dobili

Advent u Zagrebu – nezaboravna čarolija

U sklopu tradicionalne humanitarne akcije Mladi mladima naši forumaši nastavljaju pomagati djeci i mladima u potrebi te su do sada darivali oko 200 djece u domovima diljem Bosne i Hercegovine, a po drugi put organiziraju i dolazak djece na Advent u Zagreb. Tako su nakon djece iz Stadlerove kuće "Egipat" - Doma za nezbrinutu djecu iz Sarajeva, koji su u Zagrebu bili uoči Božića 2016., ove godine na Advent stigla djeca iz Ustanove za prihvat i odgoj djece "Mala škola" iz Vareša

CELL 4

PHOTO REEL 4A

CELL 5

PHOTO REEL 5A

CELL 1

PHOTO REEL 1

CELL 4

4A

CELL 5

5A

CELL 1

1

AKCIJA FORUMA MLADIH MLADIMA 2018

simbolične darove, koji će im ostati za uspomenu na te nezaboravne trenutke. Posjetili su također i Zoološki vrt u Maksimiru, gdje su razgledali sadržaje u pratnji Djeda Božićnjaka, koji im je ujedno bio stručni vodič. Dok neki nisu mogli ni pogledati zmije, drugi su ih sa zanimanjem promatrali, a najviše oduševljenja izazvali su lavovi. Potom je uslijedio zajednički ručak u restoranu Ožujsko Pub Maxi, koji je bio jedan od donator akcije, a zatim i nezaboravan provod u središtu Zagreba, gdje su uživali u adventskoj čaroliji. Obilazak Gornjeg i Donjeg grada, vožnja božićnim tramvajem te predah uz fritule i kobasice neka su od iznenađenja koja su za male goste iz Vareša pripremili naši *forumaši*.

Tijekom boravka u Zagrebu bili su smješteni u Caritasovoj kući na Vukomercu, gdje ih je dočekala Caritasova volonterka Irena Duk, koja se pobrinula da im boravak u tom prostoru bude što ugodniji. I ondje ih je iznenadio Djed Božićnjak te članovi Foruma mladih, koji su im pripremili domaće kiflice, uštipke i palačinke. Svako dijete dobilo je dar po želji, koje su već prije saznale i dojavile njihove dobre vile, časne sestre koje brinu o njima. Iako su želje bile iznimno skromne, njihovo oduševljenje darovima bilo je veliko. Kućom je odzvanjala pjesma i smijeh kao u stara vremena kad su se u veselom društvu pjevale božićne pjesme.

Posljednjeg dana boravka u Zagrebu, u nedjelju, posjetili su Tehnički muzej, gdje ih je najviše zanimao Laboratorij Nikole Tesle, a posebno ih je razveselila mogućnost sudjelovanja u pokusima. Vidjeli su i stare

Donacija za humanitarnu akciju Mladi mladima

Svi koji žele poduprijeti akciju Mladi mladima, mogu tijekom cijele godine uplatiti sredstva na račun Udruge Prsten IBAN HR03 2390 0011 1003 28241 (Hrvatska poštanska banka) ili IBAN: HR50 2340 0091 1106 6523 7 (Privredna banka Zagreb) s naznakom "Donacija za humanitarnu akciju Mladi mladima"

tramvaje i lokomotive te avione, a posebno su uživali u Planetariju i pogledu na zvjezdano nebo iznad Zagreba.

Bili su i na misi u zagrebačkoj katedrali, a potom na ručku u restoranu Sofra – Green Gold, koji je također bio donator akcije te su, uz ručak, darovali svakom djetetu i paketiće sa slatkišima.

Uslijedio je vrlo emotivan rastanak na kojem su *forumaši* obećali uzvratni posjet Maloj školi u Varešu već na proljeće. Pregršt je dojmova na objema stranama, a naše mlade posebno je dirnula požrtvovnost sestara koje brinu o toj djeci te njihova skromnost, koja je posebno došla do izražaja na popisu liste želja. Tako su se u pismu Djedu Božićnjaku našle tople papuče, šal, kapa i rukavice, slušalice i autići... I ova je hvalevrijedna akcija provedena uspješno zahvaljujući velikom trudu Foruma mladih, napose angažmanu dijela članova, kao i pomoći donatora i sponzora.

Prva hodočašća
zabilježena su
u XI. stoljeću

EL CAMINO -

Na kraju ostaje pitanje - što ljude pokreće na hodočašće od 800 km? Nekima je to ljubav, drugima vjera, potraga za srećom, zahvala ili pak zavjet. Motiva je bezbroj, ali može ih pojmiti samo čovjek koji je bio na tom putu, posvjedočio je Slađan Bešlić koji je na svojem hodočašću života prepješačio 729 km u 22 dana

Tonči VISKOVIĆ, fotografije iz privatnog albuma

U organizaciji Foruma mladih 8. studenog 2018. u središnjici Udruge održano je predavanje pod nazivom El Camino - na putu spoznaje. Predavanje je održao Slađan Bešlić, član Nadzornog odbora Udruge, koji je mladima prenio svoja svjedočanstva s hodočašća u Camino de Santiago, poznatom još kao Put svetog Jakova te pokušao odgovoriti na pitanje što ljude pokreće na hodočašće od 800 km.

Put svetog Jakova (španjolski: Camino de Santiago Francés ili Camino Francés) dug je oko 800 km, koji prelaze hodočasnici iz smjera Francuske na putu koji vodi u Santiago de Compostela, španjolskog grada u kojem se nalaze moći svetog Jakova apostola. Tijekom hodočašća prolazi se kroz živopisne pejzaže od Pirineja pa do Galicije, koja Slađana podsjećaju na rodnu Bosnu, te pitoreskne gradove i mjesta u kojima hodočasnici prenoće. Prva hodočašća zabilježena su u XI. stoljeću, a simbol puta je školjka Jakובה kapica.

O statusu hodočasnika svjedoči credencial ili hodočasnička putovnica koja se uzima u mjestu odakle se kreće i koja se pečatira u svakom mjestu u kojem se prenoći, a pečati se dobivaju i na drugim mjestima kao što su katedrale, muzeji i slični značajni objekti na Putu sv. Jakova. Ta putovnica se poslije pokazuje u Santiago de Composteli i preduvjet je dobivanja diplome hodočasnika - Compostela.

Put se može proći pješice, na biciklu ili na konju, a Slađan je svoj prepješačio. Od svih stečenih diploma (diplomiranog ekonomista i magistra znanosti), zid njegova doma jedino krasi neprocjenjiva Compostela iz Santiagu u Galiciji.

PUT PREPUN SIMBOLIKE

Kada upitate Španjolce odakle počinje Put sv. Jakova, odgovorit će vam - od vlastite kuće. Nulti dan životnog puta bio je 7. srpnja 2018., koji je počeo letom na relaciji Zagreb - Barcelona. Nekom sasvim uobičajen ljetni dan, a Slađanu 40. rođendan i prvi korak životnog hodočašća, svjedoči nam. Zbog ograničenog broja dana, sasvim slučajno na hodočašće je krenuo iz Pamplone, glavnog grada pokrajine Navarre u kojoj svake godine upravo 7.

NA PUTU SPOZNAJE

srpnja počinje veliki festival San Fermin poznat po utrci s bikovima na koji dolaze gosti iz cijelog svijeta. Sve to oduševilo je nekoć i Ernesta Hemingwaya, koji je u svojim romanima popularizirao Pamplonu i San Fermin. Ispostavilo se kako polazak na hodočašće iz Pamplone zapravo nije bilo slučajno. Naime, upravo je Pamplona zaslužna za osnivanje Družbe Isusove odnosno isusovaca, čiji je osnivač Ignacije Lojolski, koji je 1521. godine ranjen u bitki braneći Pamplonu. Nakon ranjavanja i u vrijeme oporavka čitao je duhovnu literaturu te je dobio poziv, nakon čega je 1540. osnovao novi red u Katoličkoj crkvi - Družbu Isusovu. Poznato je da se isusovci zalažu za obrazovanje, te su tako 1669. osnovali i Sveučilište u Zagrebu, a dugo godina vodili su Borovicu, rodnu župu Slađanovih roditelja koja je u neposrednoj blizini kraljevskog grada Bobovca u općini Vareš i Kraljeve Sutjeske kojoj je Borovica pripadala prije osnutka samostalne župe 1923. godine. U Slađanovoj obitelji čak su tri isusovca - brat, pater Stjepan Bešlić, stric, pater Marijan Bešlić, i rođak, pater Blaženko Nikolić. Ovo je samo jedan od primjera koje je Slađan prenio okupljenima kako ništa u životu nije slučajno, a posebno na mističnom Putu sv. Jakova.

DUHOVNA SNAGA KAO POKRETAČ

S obzirom na svakodnevna pješaćenja po 35 km na temperaturi od 5 do 45 °C te ustajanje i polazak na put prije izlaska sunca, čini se kako hodočanci moraju biti u odličnoj tjelesnoj formi. No, zbog svih bolova i nedaća koje doživljavate na tom putu spoznajete snagu duha, jer je duh taj koji nosi hodočasnika, svjedoči Slađan te zaključuje: "Sama tjelesna

Prijateljstva koja se stječu na putu u manje od mjesec dana postaju doživotna i bivaju snažnija od dugogodišnjih prijateljstava, uvjeren je Slađan, koji je također stekao brojne prijatelje na Caminu

Na cilj u katedralu sv. Jakova u Santiagu stigao je 30. srpnja u društvu prijatelja koje je stekao putem, troje Hrvata i Australkom koja se tada i sama osjećala Hrvaticom

U Cruz de Fero hodočasnici iz cijelog svijeta donose kamenčiće u potrazi za novim smislom života

Simbol puta je školjka Jakobova kapica

snaga na Caminu je samo kap u moru duhovne snage koja vas pokreće." Više je motiva koje su Slađana pokrenuli na hodočašće života i davali mu snagu tijekom puta, ali najvažniji je zahvala Bogu što ga je ostavio na životu, jer je kao maloljetni pripadnik Hrvatskog vijeća obrane mogao stradati tijekom rata u BiH, a tu je i zaziv za zdravlje obitelji te drugi osobni zavjeti koje svaki hodočasnik nosi u svojem srcu. Tijekom 22 dana hodanja Slađan se upoznao s brojnim hodočasnica iz cijelog svijeta, a njegov put obilježila je i završnica Svjetskog prvenstva u nogometu. Hrvatski dres s natpisom Bešlić, dar kolega za sretan put, učinili su ga prepoznatljivim u moru hodočasnika te se tako sprijateljio i povezo s hodočasnica ne samo iz Hrvatske, nego i svih naseljenih kontinenata na svijetu.

Zahvaljujući dresu, 11. srpnja nakon pobjede Hrvatske nad Engleskom sreo se s Hrvatom Alenom Cvitkovićem, s kojim je na kraju i došao u Santiago, a desetak dana poslije zajedno su upoznali nekoliko Hrvata, među kojima i Ogulince Vedranu Sabljak i Branka Rumenovića, s kojima su zajedno propješačili zadnje kilometre do cilja.

Prijateljstva koja se stječu na putu u manje od mjesec dana postaju doživotna i bivaju snažnija od dugogodišnjih prijateljstava, uvjeren je Slađan, koji je također stekao brojne prijatelje na Caminu: "Tijekom puta pojedini hodočasnici vole se osamiti, ali svaki susret s poznanim/prijateljem od prije dva-tri dana postaje kao susret s najboljim prijateljem kojeg nisi vidio godinama."

BEZBROJ MOTIVA ZA HODOČAŠĆE ŽIVOTA

Iako je svako mjesto priča za sebe, na Caminu postoje i neke značajnije lokacije, kao što je Cruz de Fero, mjesto na kojem ljudi ostavljaju sve što ne žele više imati i traže od Boga da postanu novi. Običaj je da hodočasnici od doma ponesu kamenčić koji predstavlja breme koje nose i da ga ostave podno križa u Cruzu de Fero te zažele novi smisao

života. S vremenom se ispod križa skupilo brdašće od nekoliko kamiona kamenčića iz cijelog svijeta.

Nikad nije jednostavno prenijeti spoznaju, doživljaje i emociju hodočasnika, ali Slađan je u tome uspio. Na cilj u katedralu sv. Jakova u Santiagu stigao je 30. srpnja u društvu prijatelja koje je stekao putem, troje Hrvata i Australkom Belindom, koja se tad i sama osjećala Hrvaticom, samo nekoliko sati prije povratnog leta kući, ali već prije je shvatio da je život Camino i da nikad ne prestaje. O simbolici Camina govori i niz anegdota kako je Slađan na rastanku u Santiagu svojoj Camino prijateljici Belindi poklonio medaljicu Gospe Međugorske, a istodobno je njegova kolegica Goga bila u Međugorju i donijela mu drugu medaljicu. Dan prije upoznao je Josea Antonija Garciju, koji je krajem 1998. jedini preživio pomorsku nesreću na norveškom ribarskom brodu. Liječnici su mu rekli da nikad više neće stati na svoje noge i da će ostatak života provesti u invalidskim kolicima, a on se zavjetovao Majci Božjoj da će, ako ikad ponovno prohoda, pješice obići sva svetišta svijeta, što je i učinio. Tako se 2007. iz Santiaga biciklom zaputio u Međugorje, u Italiji je ostao bez bicikla te je u Hrvatsku ušao pješice, gdje je srdačno dočekan, pa je s oduševljenjem upoznao Hrvate koje je putem susreo. Vjerojatno nije slučajno ni to što je crva u Međugorju posvećena Svetom Jakovu, smatra Slađan.

Na kraju ostaje pitanje - što ljude pokreće na hodočašće od 800 km? Nekima je to ljubav, drugima vjera, potraga za srećom, zahvala ili pak zavjet. Motiva je bezbroj, ali može ih pojmiti samo čovjek koji je bio na tom putu. Svaki dan putovanja mogao bi biti predavanje za sebe, a Slađan piše knjigu o svojem hodočašću života koju ćemo, ako Bog da, a uvijek da, predstaviti u sljedećem izdanju časopisa Prsten.

O statusu hodočasnika svjedoči credencial ili hodočasnička putovnica koja se uzima u mjestu otkud se kreće i koja se pečatira u svakom mjestu u kojem se prenosi

Od svih stečenih diploma zid Slađanova doma jedino krase neprocjenjiva Compostela iz Santiaga u Galiciji

PREDSTAVNICI PRSTENA U ZAKLADI ANA RUKAVINA

Predstavnici Udruge Prsten i Foruma mladih Tea Nuić i Tonči Visko-
vić posjetili su 23. studenog 2018. Zakladu Ana Rukavina povodom
Dana otvorenih srca te su se tom prigodom susreli s ravnateljicom
Zaklade Marijom Rukavinom, majkom Ane Rukavine Herceg čiji je
vapaj Želim život! odjeknuo cijelom Hrvatskom, dotaknuo mnoga
srca i pobudio kolektivno suosjećanje, ali i svijest o tome kako
možemo i trebamo pomoći jer nikad ne znamo kad ćemo se i
sami naći u potrebi.

“Svatko od nas nosi lijek u sebi koji može pomoći drugom i neizmjer-
no smo sretni što već 12 godina činimo dobro, kao i svi koji nam
pomažu i odazivaju se našim akcijama,“ kazala je tom prigodom
Marija Rukavina te zahvalila Udruzi Prsten na dosadašnjem dopri-
nosu i angažmanu. Podsjećamo, predstavnici Foruma mladih inicirali
su i u suradnji sa Zakladom Ana Rukavina organizirali akcije upisa
u Registar dobrovoljnih darivatelja krvotvornih matičnih stanica, na
koje su se odazvali brojni članovi i prijatelji Prstena.

MAPEI SVIJET

VRIJEDNOST I KVALITETA
U GRADNJI

- PROIZVODI ZA GRADITELJSTVO
- HIDROIZOLACIJE
- TOPLINSKE IZOLACIJE
- ZVUČNE IZOLACIJE
- ZAŠTITA I DEKORATIVNA OBRADA OBJEKATA
- PROIZVODI ZA ZAVRŠNE OBLOGE OD KERAMIKE I KAMENA
- PROIZVODI ZA ELASTIČNE I TEKSTILNE ZAVRŠNE OBLOGE
- PROIZVODI ZA PARKETE
- PODOVI NA BAZI SMOLA I CEMENTA
- ELASTIČNA LJEPILA I BRTVILA
- KONSTRUKCIJSKA OJAČANJA
- SANACIJA ZIDANIH I BETONSKIH KONSTRUKCIJA
- PROIZVODI ZA PODZEMNE DIJELOVE KONSTRUKCIJA
- TUNELOGRADNJA
- DODACI ZA BETONE
- DODACI ZA PROIZVODNJU CEMENTA
- PROIZVODI ZA BRODSKU INDUSTRIJU

Više od **80 godina profesionalizma i stručnosti** za nove
uspješne građevinske projekte te obnovu i očuvanje
važnih djela svjetske kulturne i umjetničke baštine.

MAPEI. TO BUILD EXPERTISE.

ZORG-IN d.o.o. KORNICA

zdravije danas, bolje sutra

NAŠI PROIZVODI

*potpuno prirodni sok od jabuke
iz vlastitih voćnjaka u srcu Bosanske Posavine...
bez dodanih šećera i vode, bez konzervansa i aditiva. pasteriziran, nefiltriran*

NAŠA PRIČA

Mi smo zajednica entuzijasta okupljena u malom selu Kornica, u srcu Bosanske Posavine. Veže nas vjera u održivi razvoj naše zemlje koji počiva na najboljem iz naše bogate tradicije i prirode. Stoga smo pokrenuli ekološki uzgoj jabuka koje nam daju svoj čisti prirodni sok, koji želimo učiniti dostupnim svima.

Osim svakodnevno pristupačnog zdravlja, naš sok ima i dodatnu svrhu društvenog doprinosa, koji ostvarujemo kroz:

- stipendiranje, obrazovanje i zapošljavanje mladih
- promicanje kulture kroz njegu tradicije ali i suvremene umjetnosti
- brigu o prirodi kroz primjenu ekoloških materijala za pakiranje naših proizvoda
- jačanje lokalne poljoprivredne proizvodnje i potenciranje suradnje sa domaćim partnerima

**Kornica bb, 76230
Bosanski Šamac
Bosna i Hercegovina
informacije i narudžbe:
e-mail: info@zorg-in.ba**

**Mi Projektiramo Vama
d.o.o. Zagreb**

Projektiranje, nadzor i konsulting u
graditeljstvu

Francesca Tenčinija 1
10090 Zagreb, HR

M-P-V d.o.o. Kupres

Prolaz Gabrijela Jurkića 3
80320 Kupres, BiH

Naše projektiranje predstavlja uspješnu suradnju i ostvarenje želja svakog klijenta. Posao se temelji na stručnosti i profesionalnosti, uzajamnom povjerenju i interakciji klijenta i projektanta, što za rezultat ima uspješne realizacije projekata na obostrano zadovoljstvo.

Projektni ured snovan s ciljem projektiranja po europskim standardima i željama klijenta, te nam je najveće zadovoljstvo zadovoljan klijent.

U organizaciji Udruge bosanskih Hrvata Prsten, Podružnice Brodsko-posavske županije, u Kazališno-koncertnoj dvorani "Ivana Brlić-Mažuranić" u Slavonskom Brodu 14. lipnja 2018. održan je humanitarni koncert Zaklade "Prsten"

HUMANITARNI KONCERT "PRSTEN ZA BUDUĆNOST"

Marija TROGRLIĆ

U organizaciji Udruge bosanskih Hrvata Prsten, Podružnice Brodsko-posavske županije, u Kazališno-koncertnoj dvorani "Ivana Brlić-Mažuranić" u Slavonskom Brodu 14. lipnja 2018. održan je humanitarni koncert Zaklade "Prsten" pod nazivom "Prsten za budućnost". Koncertom pod pokroviteljstvom predsjednice RH Kolinde Grabar-Kitarović i supokroviteljstvom hrvatskog člana Predsjedništva BiH Dragana Čovića te uz suorganizaciju Brodsko-posavske županije i Grada Slavenskog Broda obilježena je jedanaesta obljetnica uspješnog djelovanja Zaklade "Prsten" koja stipendira studente i učenike s područja BiH ili podrijetlom iz BiH.

U ime domaćina okupljene je pozdravio predsjednik Podružnice Brodsko-posavske županije Ivo Matić, a potom i predsjednik Udruge Mijo Marić te predsjednik Upravnog odbora Zaklade "Prsten" Marko Pipunić. Dobrodošlicu publici poželjeli su i zamjenik gradonačelnika Slavenskog Broda Hrvoje Andrić te župan Brodsko-posavske županije Danijel Marušić, koji je ujedno bio izaslanik predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića. U ime predsjednice RH i pokroviteljice koncerta prigodno se obratila njezina izaslanica Renata Margaretić Urlić, a na kraju je sve pozdravio i hrvatski član Predsjedništva BiH Dragan Čović. Dvosatni koncert otvorila je poznata sopranistica i članica Prstena

Sandra Bagarić, koja je uz klavirsku pratnju pijanista Darka Domitrovića izvela nekoliko uspješnica različitog žanra. Mlada pjevačica i kantautorica Mia Dimšić, dobitnica čak šest Porina, svojim je hitovima raznježila publiku, dok su frontmen Pero Galić i klavijaturist Branimir Jovanovac iz rock-sastava Opća opasnost na noge digli prisutne u koncertnoj dvorani. Tamburaški sastav Sinovi ravnice atmosferu na koncertu doveli su do usijanja, a pred kraj koncerta sa sopranisticom Sandrom Bagarić otpjevali su i zajednički duet "Bagrem" koji je publika nagradila velikim pljeskom.

Zaklada "Prsten" osnovana je 2007. godine sa svrhom stipendiranja učenika i studenata Hrvata u Bosni i Hercegovini, kao i onih podrijetlom iz BiH koji žive u Hrvatskoj. Do sada je Zaklada stipendirala 117 studenata i učenika slabijeg imovinskog statusa tijekom cijelog školovanja te je za još više od njih stotinu osigurala sredstva za dio školovanja. Do sada su članovi i prijatelji UBH Prsten za rad Zaklade osigurali više od tri milijuna i tristo tisuća kuna. U svrhu prikupljanja sredstava za daljnji rad Zaklade u organizaciji Udruge do sada je održano sedam humanitarnih koncerata, a ovogodišnja sredstva prikupljena održavanjem koncerta namijenjena su fondu za stipendiranje studenata i učenika tijekom akademske 2018. - 2019. godine.

POTPISANI NOVI UGOVORI SA STIPENDISTIMA ZAKLADE "PRSTEN"

Na svečanoj večeri Udruge Prsten, održanoj 1. prosinca 2018., uručeni su novi ugovori stipendistima Zaklade "Prsten". Ugovore su uručili predsjednik Udruge Pavo Zubak i upravitelj Zaklade Vlado Guberac, koji ih je i supotpisao, a u ime stipendista zahvalio je student Robert Tokić iz Jajca.

Među njih četrnaestero studenata su iz svih krajeva BiH - Domaljevca, Kiseljaka, Kaknja, Konjića, Sarajeva, Širokog Brijega, Tomislavgrada i Viteza te četvero iz Žepča. Neki od njih studiraju u Hrvatskoj, a neki u BiH, no svima im je dobrodošla stipendija Prstena, koji im nudi i mnogo više od toga, nastojeći ih okupljati i međusobno povezati kako bi jedni drugima bili potpora i u budućnosti.

Od 2007. godine, kad je osnovana Zaklada "Prsten" radi stipendiranja učenika i studenata Hrvata u BiH - Hrvata podrijetlom iz BiH koji žive u RH, dodijeljeno je 130 studentskih stipendija (za sve godine studiranja), za što su članovi i prijatelji Udruge Prsten osigurali oko 3.400.000 kuna. Studentima se, osim međusobnog povezivanja, želi omogućiti lakše ostvarivanje akademske budućnosti kako bi postali produktivni članovi društva i zajednice u kojoj će jednog dana živjeti, raditi i djelovati.

Najviši uzvanici te ujedno pokrovitelji večeri, predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović i predsjednik HNS-a BiH Dragan Čović pozvali su u svojim govorima na zajedništvo Hrvata u BiH i RH, a novoizabrani predsjednik Prstena Pavo Zubak istaknuo je da je Udruga promijenila ime kako bi postala integrativni faktor svih Hrvata iz Bosne i Hercegovine

OKUPLJENI U PRSTENU POZVALI NA ZAJEDNIŠTVO

Marija TROGRLIĆ

Oko 400 gostiju i uzvanika okupilo se 1. prosinca 2018. u zagrebačkom hotelu Sheraton na 13. večeri članova i prijatelja Udruge Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten te Zaklade "Prsten". Svečana večera održana je pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović i u njezinoj nazočnosti.

Uz Predsjednicu Republike Hrvatske, tradicionalnoj predbožičnoj večeri nazočio je i njezin supokrovitelj, dosadašnji hrvatski član Predsjedništva BiH i predsjednik Hrvatskog narodnog sabora BiH akademik Dragan Čović, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora Andrija Mikulić, izaslanica predsjednika Vlade RH državna tajnica Zdravka Bušić, izaslanik gradonačelnika Grada Zagreba Vjekoslav Jeleć, dopredsjednik Hrvatskog sabora Milijan Brkić, ministar zaštite

okoliša i energetike Tomislav Čorić, veleposlanica BiH u RH Renata Paškalić te drugi uzvanici iz RH i BiH.

U ZAJEDNIŠTVU I MLADIMA NAŠA JE BUDUCNOST

"Ova je večer humanitarne naravi i drago mi je što pokazujete brigu jedni za druge, brigu za Hrvate u Bosni i Hercegovini, ali i u Hrvatskoj. Hvala vam što svoja sredstva i svoju energiju usmjeravate upravo prema mladima jer oni su naša budućnost i ne smijemo dopustiti da odlaze iz naših država i zato se moramo truditi da ih zadržimo ovdje, ali i da ih vratimo natrag," istaknula je u svojem obraćanju okupljenim članovima i prijateljima Udruge Prsten predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović.

Za dobru zabavu pobrinuo se Lyra Band iz Osijeka, uz čiji su repertoar mnogi i zaplesali

Članice Kluba žena na svečanoj večeri Udruge

“Zajedništvo je jedna od ključnih odrednica moje- ga predsjedanja i zbog toga mo- ramo brinuti o

svakom čovjeku, osobito mladima, kako bismo nastavili graditi budu- čnost zajedno. Stoga poručujem da ne posustajete i da nastavite dalje raditi, a mi ćemo vam u tome pružiti svu mo- guću podršku jer u zajedništvu je naša budućnost,” istaknula je predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović

“Mali smo narod u Bosni i Hercegovini, ali želimo dati potporu Bosni i Hercegovini na njezinu putu

prema Europskoj uniji. Ako se budemo držali zajedno, snažit ćemo pozici- ju najmalobrojnijeg naroda u Bosni i Hercegovini, pa vas pozivam da to za- jedništvo nastavimo dalje graditi kako bi se očuvala naša domovina Bosna i Hercegovina,” poručio je predsjednik HNS-a BiH Dragan Čović

“Prvi smo put preš- li granicu, Prsten se vratio doma!” poručio je novoiza- brani predsjednik Udruge Pavo Zubak,

istaknuvši kako je utemeljenjem Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten u Vitezu djelovanje prošireno na Bosnu i Hercegovinu. Također, istaknuo je kako je Prsten promijenio ime kako bi postao integrativni faktor svih Hrvata iz Bosne i Hercegovine, u Hrvatskoj i u BiH, te kako bi se kroz platformu Prstena ujedinili svi Hrvati koji su podrijetlom iz BiH

“Hrvatska i Bosna i Hercegovina ne smiju biti posljednja postaja iz koje mladi odlaze u neke nove domove i domovine i zbog toga se moramo truditi da ih vratimo u dvije domovine hrvatskog naroda koji su jedan narod i jedna duša,” kazala je Grabar-Kitarović, poručivši: “I dalje ćemo stajati uz hrvatski narod u Bosni i Hercegovini i nastaviti ćemo se boriti da Bosna i Hercegovina ostane domovina hrvatskog naroda. Zajedništvo je jedna od ključnih odrednica mojeg predsjedanja i zbog toga moramo brinuti o svakom čovjeku, osobito mladima, kako bismo nastavili graditi budućnost zajedno. Stoga poručujem da ne posustajete i da nastavite dalje raditi, a mi ćemo vam u tome pružiti svu moguću podršku jer je u zajedništvu naša budućnost.” “Zadnjih godina prošli smo puno toga zajedno s Prstenom pa smo tako na nedavno održanim izborima u BiH ostvarili najbolji rezultat od 1996. godine. Mali smo narod u Bosni i Hercegovini, ali želimo dati potporu Bosni i Hercegovini na njezinu putu prema Europskoj uniji. Ako se budemo držali zajedno, snažit ćemo poziciju najmalobrojnijeg naroda u Bosni i Hercegovini pa vas pozivam da to zajedništvo nastavimo dalje graditi kako bi se očuvala naša domovina Bosna i Hercegovina,” istaknuo je predsjednik HNS-a BiH Dragan Čović.

U ime predsjednika Hrvatskog sabora Gordana Jandrokovića okupljenima se obratio Andrija Mikulić, predsjednik Gradske skupštine Grada Zagreba, koji je tom prigodom istaknuo kako su u Hrvatskoj svjesni nepravde spram hrvatskog naroda u BiH, zaključivši kako je Hrvatskoj BiH važna. Članove i prijatelje Prstena u ime predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića pozdravila je državna tajnica Zdravka Bušić, koja je kao najzna-čajniji doseg djelovanja Udruge istaknula osnivanje Zaklade “Prsten” za stipendiranje studenata. Vlada RH je uz vas, ali i Hrvati iz BiH uvijek su pomagali Hrvatskoj i zato moramo biti uz vas, istaknula je, zaključivši kako samo ujedinjeni možemo ići naprijed.

PRSTEN KAO INTEGRATIVNI FAKTOR SVIH HRVATA IZ BIH

Kao domaćin članove i prijatelje Udruge Prsten pozdravio je novi- zabrani predsjednik Udruge Pavo Zubak, koji je pritom podsjetio na ulogu Prstena u proteklih 13 godina njezina djelovanja te zahvalio svim svojim prethodnicima, kao i svim aktivnim članovima koji su svojim angažmanom samo u ovoj godini proveli više od 280 različitih aktivnosti. Zaključio je kako je ova godina u radu i djelovanju Prstena bila zaista posebna, pri čemu je istaknuo kako je Prsten svoje djelovanje proširio na Bosnu i Hercegovinu utemeljenjem Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten u Vitezu. “Prvi smo put prešli granicu, Prsten se vratio doma!” poručio je Zubak, podsjetivši kako je Prsten izlazio i otvorenje konzulata RH u Vitezu i Livnu.

Također, istaknuo je kako je Udruga na Izornoj skupštini održanoj prije tjedan dana promijenila ime iz Udruge bosanskih Hrvata u Udrugu Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten kako bi postala integrativni faktor svih Hrvata iz Bosne i Hercegovine, u Hrvatskoj i u BiH te kako bi se kroz platformu Prstena ujedinili svi Hrvati koji su podrijetlom iz BiH. Novim stipendistima Zaklade “Prsten” ugovore su uručili predsjednik Udruge Pavo Zubak i upravitelj Zaklade Vlado Guberac, a u ime stipen- dista zahvalio je student Robert Tokić iz Jajca.

Večer članova i prijatelja Udruge i Zaklade Prsten okupila je i mnoge podu- zetnike, koji su ujedno sponzori i zakladnici, kao i bivše stipendiste, među kojima je i voditeljica programa Klara Barišić, nedavno i predsjednica Foruma mladih u Prstenu. U kulturno-umjetničkom dijelu programa nastupio je operni pjevač Ivan Jelić iz Zenice i književnik Anto Stanić iz Kreševa, a himnu na početku večeri otpjevala je članica Prstena Ivana Lučić. Za dobru zabavu pobrinuo se Lyra Band iz Osijeka, uz čiji su repertoar mnogi i zaplesali.

Oko 400 gostiju i uzvanika okupilo se 1. prosinca 2018. u zagrebačkom hotelu Sheraton na 13. večeri članova i prijatelja Udruge Hrvata BiH

Foto: Ured Predsjednice RH

Predsjednica s članicama Foruma mladih

SVETI NIKOLA PONOVRNO

Marija TROGRLIĆ

I ove je godine Klub žena Udruge Prsten organizirao proslavu blagdana svetog Nikole za najmlađe. Tim povodom u središnjici Udruge Prsten u Zagrebu 6. prosinca okupilo se dvadesetak djece u pratnji roditelja te baka i djedova kako bi zajedno okitili božićno drveće i dočekali svetog Nikolu, koji ih je tom prigodom i darivao. Kao i lani, svetog Nikolu utjelovio je Tonči Visković, angažirani član Prstena i Foruma mladih.

Okupljeni oko božićnog drvca, djeca svih uzrasta zajednič-

kim su ga snagama okitili, a potom je u prostoriji prepunoj mališana zavladao tajac jer je netko dojavio da Nikola stiže. I, doista, uskoro je sveti Nikola stigao među djecu, a zajedno s njima veselili su se i njihovi roditelji, koji su se na trenutak vratili u svoje djetinjstvo. Svi su zajedno zapjevali, a potom je sveti Nikola popričao s mališanima. Iako su svi oni već u rano jutro pronašli darove u svojim čizmicama, on ih je podsjetio kako oni dobivaju dva dara jer imaju dvije domovine - Hrvatsku i Bosnu i Hercego-

CELL 4

PHOTO REEL 4A

CELL 5

PHOTO REEL 5A

CELL 1

PHOTO REEL 1

CELL 4

4A

CELL 5

5A

CELL 1

1

SVRATIO U PRSTEN

vinu. Poručio je djeci kako trebaju biti dobri i poslušni te se što više družiti sa svojom obitelji i prijateljima, a ne s mobitelima i računalima koji su, kako je rekao, glavni mamci zločestog Krampusa. Uslijedilo je i dugoočekivano darivanje i fotografiranje sa svetim Nikolom, a potom su svi zajedno zapjevali omiljenu pjesmu Kad si sretan... Nakon što su dječica ispratila svetog Nikolu, stigla im je teta pričalica, koju je utjelovila članica Kluba žena Dragica Šamija. S višegodišnjim iskustvom čitanja priča djeci

u zagrebačkim bolnicama, Dragica je vrlo brzo zaokupila svu pažnju razigranih mališana te im je ispričala čak tri bajke. Tako su saznali tko je Krispin, prašćić koji je imao sve, te kako izgleda Snjeguljica u knjizi Naopake bajke. Bila je to još jedna večer veselja i zajedništva članova Prstena svih uzrasta kao najbolji uvod u predstojeće blagdane, zahvaljujući svima koji su se odazvali te posebno našem Tončiju, koji nam je omogućio besplatnu povratnu kartu u naše djetinjstvo.

CELL 4

PHOTO REEL 4A

CELL 5

PHOTO REEL 5A

CELL 1

PHOTO REEL 1

CELL 4

4A

CELL 5

5A

CELL 1

1

Članovi i prijatelje Udruge Prsten pozdravio je i počasni predsjednik Marko Pipunić

Svečana večer osječke podružnice Prstena

Marija TROGRIĆ, foto: Zdenko Pušić, Glas Slavonije

Okolo petsto članova i prijatelja Udruge bosanskih Hrvata Prsten okupilo se 10. studenog 2018., u večernjim satima u dvorani Kristal na 13. večeri članova i prijatelja Udruge Prsten, koju već tradicionalno uoči božićnih i novogodišnjih blagdana organizira Podružnica Osječko-baranjske županije.

Okupljene je na početku večeri pozdravila predsjednica Podružnice Ana Stanić. "Mislim da je jako dobro identificirati se, važno je da čovjek zna od kuda potječe kako bi mogao poštovati druge i drugačije. Dobro je što se nismo izgubili poslije ovog rata, njegujemo svoje običaje i tradiciju, lijepo se družimo i dobro osjećamo," rekla je te ujedno najavila bogat program i zaželjela dobru zabavu.

Članove i prijatelje Udruge Prsten pozdravio je i počasni predsjednik Marko Pipunić, u svoje ime i u ime predsjednika Udruge Mije Marića. Podsjetio je na utemeljenje Udruge, kad su se u Prstenu uglavnom okupljali Hrvati koji su morali napustiti svoje domove u Bosni i Hercegovini.

U ime Grada Osijeka i gradonačelnika Ivana Vrkića prigodnim se riječima obratila dogradonačelnica Žana Gamoš. Naglasila

je kako je Grad Osijek članovima Prstena pružio novi dom, što svi oni iznimno cijene, kao i da je Udruga gradu Osijeku dala mnogo ljubavi, dobar odgoj i novu svježinu te mnogo vrijednih i poštenih ljudi.

Uspješan daljnji rad i dobru zabavu članovima i prijateljima Udruge Prsten zaželio je i zamjenik osječko-baranjskog župana Goran Ivanović. Na svečanoj su večeri iz središnjice Udruge bili glavni tajnik Marjan Biškić, članice Kluba žena te brojni članovi Foruma mladih.

Tradicionalno godišnje druženje članova i prijatelja Udruge Prsten u organizaciji Podružnice Osijek proteklo je u veselom raspoloženju, uz Tamburaški sastav Lyra band i Kulturno-umjetničko društvo "Bosanski biseri" iz Bosanskog Broda, a prizvuk rodnog kraja dočarala je i glazbena skupina Jaranice te pjevač Ilija Marić koji je uz zvuke šargije pjevao svoje stihove o zavičaju. Posebno oduševljenje izazvao je nastup najmlađih članova KUD-a, koji su jamstvo očuvanja tradicije u krugu Prstena, što je pak iznimno važno u današnje vrijeme globalizacije, kad se gube istinske vrijednosti.

KUD "Bosanski biseri"

Pjevač Ilija Marić sa šargijom

KUD Prsten i Jaranice na Etnosusretima u Bilju

Početak lipnja ispred dvorca Eugena Savojskog u Bilju tradicionalni Etnosusreti održani su po 19. put. Uz sajam tradicijskih proizvoda i ugostiteljskih kućica bila je organizirana i radionica za djecu te *World piknik* za bicikliste i posjetitelje, a u sklopu prigodnog programa nastupili su i predstavnici Udruge Prsten - Kulturno-umjetničko društvo Prsten i glazbena skupina Jaranice iz Osijeka.

Kao i svaki put na svojim nastupima diljem Lijepe Naše, pa i šire, KUD "Prsten" i Jaranice oduševili su sve okupljene, a uz njih su nastupili i KUD iz Makedonije te Mostar Sevdah Reunion, glazbeni sastav iz Bosne i Hercegovine. Snažna potpora publike nastupima raspjevanih i rasplesanih *prstenovki* i *prstenovaca* poticaj im je za daljnje uvježbavanje i buduće nastupe na kojima dostojno predstavljaju svoje sastave i Udrugu Prsten.

Hodočašće *prstenovaca* iz Osijeka u Podmilačje

Na blagdan svetog Ivana Krstitelja, 24. lipnja 2018., u ranim jutarnjim satima članovi Podružnice Osječko-baranjske županije UBH Prsten krenuli su iz Osijeka put Jajca kako bi hodočastili svetom Ivi u Podmilačje.

Put je protekao uz molitvu i pjesmu, a u poznato bosansko svetište stigli su uoči središnjeg misnog slavlja. Poslije mise nastavljeno je druženje članova s mještanima i drugim hodočasnicima, od kojih su mnogi podrijetlom iz tog kraja, a uslijedila je i vožnja brodom po Plivskom jezeru.

Članice Kluba žena osječke podružnice tog su dana donirale knjige Osnovnoj školi "13. rujna" u Jajcu, a knjige je zamjenici ravnateljice škole Vesni Martinović Pastuhović uručila predsjednica Podružnice Osijek Ana Stanić.

Nakon cjelodnevnog programa i aktivnosti u Podmilačju i Jajcu, gdje su organizirano hodočastili drugu godinu zaredom, *prstenovci* su se idućeg dana vratili u Osijek.

Izvištajna skupština Podružnice Osijek UBH Prsten

Podružnica Osijek održala je redovitu godišnju Izvištajnu skupštinu 29. listopada 2018. u prostorijama tvrtke Žito u Čepinu. Na Izvištajnoj skupštini bilo je oko 120 članova Podružnice koji su raspravljali o izvješću o provedenim aktivnostima i financijskom izvješću. Oba su izvješća prihvaćena. Od aktivnosti u prethodnom razdoblju istaknute su organizacije svećanih večera u Osijeku i Đakovu. Forum mladih i Klub žena Podružnice bili su veoma aktivni u prethodnom razdoblju i održali razne humanitarne akcije, druženja i predavanja. KUD "Prsten" Osijek i ženska vokalna skupina Jaranice imali su također niz zapaženih nastupa.

U nastavku Skupštine raspravljalo se o planovima za rad u idućem jednogodišnjem razdoblju i predloženi je plan aktivnosti prihvaćen. Najavljeni je predstojeća Svećana večer članova i prijatelja Udruge koja će se održati 10. studenog.

Skupštini se obratio glavni tajnik Udruge Marjan Biškić, koji je zahvalio na dosadašnjem aktivnom radu cijele Podružnice i poželio sreću u daljnjem radu. Pozvao je sve na Izbornu skupštinu Udruge 24. studenog na kojoj će se birati novo vodstvo Udruge. Nakon završetka službenog dijela Skupštine uz nastup ŽVS Jaranice održan je prigodni domjenak u organizaciji tvrtke Žito.

Izabrano novo vodstvo Podružnice Primorsko-goranske županije

Na Izvještajno-izbornoj skupštini Podružnice UBH Prsten Primorsko-goranske županije, održanoj 2. veljače 2018., izabrano je novo vodstvo Podružnice. Za predsjednicu je izabrana Ana Babić, a za njezina zamjenika Goran Brašnić. Predsjednica i zamjenik iza-

brani su jednoglasno, a Skupštini su nazočila 42 člana.

Novoizabrana predsjednica Ana Babić zahvalila je svima na ukazanom povjerenju te je obećala da će se zalagati za bolju komunikaciju među članovima, kao i da će uskoro

predstaviti novu internetsku stranicu svim članovima Udruge Prsten. Kako je najavila, stranica će biti interaktivna, odnosno omogućit će se prijava i u članjenje novih članova online, kao i slanje prijedloga za rad Udruge putem digitalnih obrazaca.

Peti humanitarni turnir riječke podružnice Prstena, za Komušinu i Kondžilo

Humanitarni malonogometni turnir pod nazivom "Spomenici budućnosti" održan je 4. i 5. kolovoza 2018. godine u Sportsko-rekreativnom centru Ronjgi u Viškovu pokraj Rijeke.

Turnir su petu godinu zaredom organizirali UBH Prsten - Podružnica Primorsko-goranske županije i Humanitarno-organizacijski odbor Komušina te Župa sv. Mateja i KUD Izvor, a svrha je prikupljanje sredstava za izgradnju nove zavjetne kapele na brdu Kondžilo, čuvenom marijanskom svetištu, kao i spomen-parka poginulim hrvatskim braniteljima Komušine i Teslića.

Na turniru je sudjelovalo 16 malonogometnih ekipa, od kojih dvije ekipe Prstena - Forum mladih podružnice PGŽ i Forum mladih središnjice, a bodrilo ih je oko 1500 gledatelja pristiglih iz cijele Hrvatske pa i šire. Kako se turnir održava ljeti, svake godine posjećuju ga i Hrvati iz Austrije, Njemačke, Švicarske i drugih europskih zemalja. Svi zajedno družili su se i nakon utakmica, uz izvornu glazbu i domaće specijalitete.

Ove godine u humanitarne svrhe prikupljeno je više od 25 000 kuna od donacija i kotizacija te su time organizatori nadmašili prethodnu godinu.

Podružnica Krk – najbrojnija udruga na otoku

Podružnica Krk broji oko 80 članova s blagim porastom članova i simpatizera te je najbrojnija udruga na području otoka Krka.

“Nastavili smo s našim aktivnostima i u 2018. godini, te smo u proteklom razdoblju dali određeni doprinos poslovnom, političkom, kulturnom i sportskom životu na otoku Krku, a sudjelovali smo i u različitim oblicima pomoći Hrvatima u Bosni i Hercegovini,” istaknuo je predsjednik Podružnice Ante Čabraja, napomenuvši kako su članovi bili angažirani za Opće izbore u BiH koji su se održali u listopadu 2018. pomažući oko registracije za izbore i odlaska na glasovanje. Podružnica Krk dobro surađuje i s jedinicama lokalne samouprave otoka Krka, posebno s Gradom Krkom i gradonačelnikom Darijom Vasilićem, kao i s općinama Omišalj, Malinska, Vrbnik i Baška. Tijekom jeseni članovi Podružnice organizirano su posjetili rodnu grudu - Bosansku Posavinu, bili su u Derventi, Odžaku i Orašju te Brčkom, a posjetili su i srednju Bosnu. Tijekom godine organizirali su više humanitarnih akcija, uglavnom u vrijeme uskrasnih i božićnih blagdana kad posjećuju stare i nemoćne osobe i uručuju im prigodne darove. Organizirano je i božićno druženje za sve članove i prijatelje Prstena 15. prosinca 2018. u konobi Ivinčić u mjestu Skrbčići.

Mali Lošinj za jedinstvo i zajedništvo

Upravni odbor Podružnice Mali Lošinj Udruge Prsten održao je 22. rujna 2018. radni sastanak na temu ankete koju je provela središnjica Udruge, a vezane za Prijedlog izmjena i dopuna Statuta Udruge u dijelu koji se odnosi na promjenu imena Udruge.

Upravni odbor o tome je raspravljao i donio odluku o prihvatanju sadržaja postavljenog pitanja u anketi, nakon čega su predstavnici Podružnice sudjelovali i na sjednici proširenog Upravnog odbora održanoj krajem rujna.

Potom je u Podružnici Mali Lošinj ponovno sazvan sastanak Upravnog odbora, održan 19. listopada,

uoči Izborne skupštine Udruge Prsten. Sagledane su sve okolnosti vezane za potrebu jedinstvenog stava hrvatskog korpusa u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, kao i rezultat Općih izbora u BiH, te je donesena odluka o prihvatanju novog imena Udruge.

Nakon Izborne skupštine, kojoj su nazočili i predstavnici Podružnice Mali Lošinj, održan je 30. studenog posljednji ovogodišnji sastanak Upravnog odbora, na kojem je predsjednik Podružnice Dragan Lozanić informirao članove o donesenim odlukama na Skupštini. U organizaciji Podružnice Mali Lošinj priređeno je 18. prosinca božićno druženje članova i prijatelja Udruge Prsten u lošinjskom restoranu Zakantuni.

Blagdansko druženje varaždinske podružnice

Na samom početku godine već tradicionalno, po osmi put, održano je blagdansko druženje varaždinske podružnice, a tim su se povodom 6. siječnja u društvenom domu u Donjem Knežincu okupili brojni članovi Udruge Prsten s područja Varaždina i okolice te uzvanici i gosti pristigli iz drugih krajeva Hrvatske.

Dvjestotinjak nazočnih na početku druženja u ime domaćina pozdravio je predsjednik Podružnice Ivica Andrić, izrazivši zadovoljstvo tolikim odazivom. Među okupljenima bio je predsjednik Općinskog vijeća Donji Knežinec Miroslav Bubnjarić, glavni tajnik Udruge Prsten Marjan Biškić, članice Kluba žena i članovi Foruma mladih te predstavnici osječke podružnice na čelu s predsjednicom Anom Stanić.

Govoreći o brojnim aktivnostima Podružnice, koje će se nastaviti i ove godine, Andrić je pozdravio i malonogometnu ekipu Prsten koja se okuplja svake subote te Izvršni odbor Podružnice, a bivšem predsjedniku Podružnice Mariju Paureviću za njegov doprinos uručio je zahvalnicu. "Čestitam vam na vašem zajedništvu i velikom domoljublju," rekao je predsjednik OV-a Miroslav Bubnjarić, istaknuvši kako se uvijek rado

odaziva na ovo druženje.

Prigodnim govorom okupljenima se obratio i glavni tajnik Udruge Marjan Biškić koji je okupljene pozdravio u ime predsjednika i zamjenika predsjednika Udruge Mije Marića i Pave Zubaka. "Poseban pozdrav upućujem mladima i gostima iz Osijeka te koristim ovu prigodu i čestitam vašoj podružnici 10. obljetnicu rada," rekao je Biškić, posebno istaknuvši mlade koji će "baštiniti kulturu i običaje BiH", te je pozvao na proširenje rada Podružnice na cijelu Županiju. Naveo je i brojne aktivnosti Udruge u ovoj godini, Izbornu skupštinu te povećane PR aktivnosti kako bi se jasno artikulirao rad Udruge. Pozvao je također na što veću potporu hrvatskom narodu u BiH i na izlazak na izbore potkraj ove godine. "Potrebno je promijeniti ime naše Udruge u Udrugu bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten jer se na taj način stvara veće zajedništvo i smanjuju razlike i razjedinjenost," zaključio je glavni tajnik. Ugodnu i veselu atmosferu blagdanskog druženja svojim su nastupom upotpunili Izvorna grupa "Braća Jelavić", "Braća Jurk", Plesni studio "Takt" i KUD "Prsten". Pjesme, narodnih kola i veselja nije nedostajalo, a organizirana je i vrlo bogata tombola.

Na Haliću stotinjak prstenovaca obilježilo početak ljeta

I ove su se godine okupili *prstenovci* na Haliću kako bi pokazali ono najvažnije što baštine - predanost svojim obiteljima i odanost svojim korijenima.

Ovogodišnji piknik na Haliću održan je 1. srpnja u organizaciji Podružnice Varaždin Udruge bosanskih Hrvata Prsten. Okupili su se brojni članovi i prijatelji Prstena.

Već devet godina varaždinska podružnica organizira druženje na otvorenom za svoje članove i sve *prstenovce*, kao i prijatelje Udruge te su među stotinjak okupljenih bili i članovi Udruge iz Zagreba i okolice.

I ove su se godine okupili *prstenovci* na Haliću kako bi pokazali ono najvažnije što baštine - predanost svojim obiteljima i odanost svojim korijenima, a upravo takva okupljanja prilika su da se duh zajedništva i tradicionalne vrijednosti prenose i na mlade naraštaje. Stoga je važ-

no napomenuti da su iz Zagreba stigli i predstavnici Foruma mladih. Okupljene je u ime domaćina i organizatora pozdravio predsjednik Podružnice Ivica Andrić zaželjevši svima ugodan boravak i uspješna natjecanja.

Naime, i ovogodišnje druženje u prekrasnoj prirodi, uz bogatu trpezu i prigodnu glazbu, obilježila su natjecanja u raznim disciplinama te su u nogometu snage odmjerili "oženjeni" protiv "neoženjenih", a djeca u utrci u vrećama. Odigrana je i pokoja partija bele, a zaigralo se i tradicionalno kolo.

Tradicionalno okupljanje idealan je početak ljetnih praznika i još jedna prilika za prisjećanje na rodni kraj i stare običaje u krilu varaždinskih brega, u kojem su mnogi Hrvati iz Bosne i Hercegovine pronašli svoje utočište.

Večer članova i prijatelja Udruge i Zaklade Prsten u Đakovu

Na Večeri Udruge bosanskih Hrvata Prsten u Đakovu potvrđena je uloga Prstena kao prirodnog mosta između dviju domovina BiH Hrvata te su poslana i snažna politička poruka

U organizaciji Ogranak Đakovo održana je 10. veljače 2018. tradicionalna Večer članova i prijatelja Udruge Prsten, na kojoj se okupilo oko 800 članova i gostiju, među kojima je bio i tadašnji predsjedatelj Predsjedništva BiH Dragan Čović.

“Imamo pravo tražiti da budemo konstitutivni jednakopravni narod u BiH. Kad razgovaramo o izmjenama Izbornog zakona, to je danas pitanje svih pitanja za Hrvate, koji su najmalobrojniji narod u BiH. Odluka Ustavnog suda da legitimni predstavnici konstitutivnih naroda moraju predstavljati svoje narode i u Predsjedništvu BiH i u Parlamentarnoj skupštini morat će se provesti. Ovo nije pitanje bilo kojeg pojedinca, bilo koje političke opcije niti jedne političke stranke - ovo je pitanje hrvatskog naroda, njegove opstojnosti, u RH i u BiH. Pritisci koji dolaze iz različitih izvora političke moći, koji bi željeli Hrvate ostaviti izvan prostora BiH i pretvoriti nas u nacionalnu manjinu, neće uspjeti,” poručio je Čović okupljenim članovima Prstena, naglasivši kako “Prsten danas mnogo znači ne samo za Hrvate Bosne i Hercegovine, nego i za Hrvate diljem svijeta.”

Prsten je most između dviju domovina

Svečana dvorana, u kojoj se slavilo zajedništvo jednog naroda koji živi u dvjema domovinama, bila je ispunjena do posljednjeg mjesta, a dobrodošlicu okupljenima poželjeli su zamjenik gradonačelnika Đakova Antun Galić i Ivan Anušić, župan Osječko-baranjske županije i član Udruge Prsten koji je Udruzi zažalio puno uspjeha u daljnjem radu. Okupljene je pozdravio i predsjednik Ogranak Đakovo Anton Tubanović, kao i tadašnji predsjednik Udruge Prsten Mijo Marić, koji je rekao:

“Kažu da se ljudi dijele na one koji znaju raditi i one koji znaju veseliti se. Osim Slavonaca, samo rijetki znaju i jedno i drugo. Žitna slavonska polja svjedoče o vrijednim ljudima, a već tradicionalna Prstenova večera u Đakovu govori o druženju i veselju.”

Godinama je na ovom druženju onoliko ljudi koliko dvorana može primiti i u pravilu je to oko 800 najbržih, a svake je godine velik broj onih koji ne uspiju doći do ulaznica. Cilj je druženje i zabava, ali ovo je i susret promišljanja iz kuta političara, gospodarstvenika, znanstvenika i svih onih koji imaju što reći i zainteresirani su čuti druge. “Svjesni toga, mi iz Prstena nastojimo ovo druženje proširiti sadržajno, oplemeniti ga i dati mu funkcionalan smisao. Danas je to Slavoniji i ljudima koji ovdje žive jako potrebno. Zbog svojeg podrijetla i trajne veze sa zemljom iz koje dolazimo te našeg djelovanja u zemlji življenja, mi iz Prstena postali smo prirodni most između naših dviju domovina. Danas je ovdje susret predstavnika svih skupina iz naših dviju zemalja. Hvala svima koji sudjeluju u tome i što u Prstenu prepoznaju mogućnost svojeg stvaralačkog izražavanja, druženja i kreativnog djelovanja,” kazao je Marić.

Uz bogat zabavno-glazbeni program, kušanje slavonskih specijaliteta i ozračje koje je odisalo snažnim zajedništvom, više od 800 članova i prijatelja Udruge Prsten uživalo je u nastupu KUD-a Prsten iz Osijeka, KUD-a Prijatelji iz Jajca, a nastupio je i HKUD “Fra Jozo Križić” iz Roškog polja pokraj Tomislavgrada.

Večer Udruge Prsten Ogranak Đakovo postala je mjesto susreta pojedinaca koje povezuje sličan sustav vrijednosti, zajedničko podrijetlo, solidarnost, spremnost na podršku i njegovanje tradicije.

Predsjednik HNS-a Dragan Čović i počasni predsjednik Prstena Marko Pipunić

Godinama je na ovom druženju onoliko ljudi koliko dvorana može primiti i u pravilu je to oko 800 najbržih, a svake je godine velik broj onih koji ne uspiju doći do ulaznica

Izborna skupština i obiteljsko druženje Ogranka Sveta Nedelja

Na Izorno-izvještajnoj skupštini Ogranka Sveta Nedelja, 9. lipnja 2018. u prostorijama Športskog ribolovnog društva "Rak" u Rakitju, za predsjednika Ogranka izabran je Pavo Ćorluka, a za njegovu zamjenicu Vera Rede, koji su bili na tim dužnostima i u prvom mandatu od osnutka svetonedeljskog ogranka Prstena.

Izbor dosadašnjih čelnika Ogranka i za idući dvogodišnji mandat ujedno je potvrdio njihova dosadašnjeg uspješnog rada, koji je predstavio Pavo Ćorluka prilikom podnošenja izvješća. Mnogo je aktivnosti koje su organizirali i proveli u tom ogranku Prstena, a u mnogim su i sudjelovali, čime su pokazali kako je osnivanje tog ogranka bio pun pogodak.

Nakon Skupštine uslijedilo je obiteljsko druženje članova Ogranka Sveta Nedelja i njihovih obitelji, a pridružile su im se i predstavnice Kluba žena predvođene predsjednicom Gordanom Jelavić.

Uz bogatu trpezu na kojoj je bilo raznih bosanskih delicija, druženje uz jezero Rakitje upotpunio je i nastup glazbenika, koji je uz zvuke harmonike izveo neke od najpoznatijih bosanskih skladbi, a pridružili su mu se i okupljeni *prstenovci*, koji su i ovom prigodom pokazali kako su pjesma i ples najbolji odmak od svakodnevnih briga i problema.

Večer bosanskih pita

Ogranak UBH Prsten Sveta Nedelja i ovu je godinu započeo brojnim aktivnostima, od njegovanja pokladnih običaja preko narodne Igre prstena pa do Večeri bosanskih pita, a sve u svrhu druženja članova i prijatelja Prstena i očuvanja tradicije.

Tako su se tijekom siječnja i veljače 2018. godine članovi i prijatelji Ogranka družili uz tradicionalne pokladne običaje i Igru prstena, a prvog dana ožujka okupili su se u Društvenom domu u Kerestincu uz stolove prepune raznovrsnih pita.

U ime domaćina okupljene je pozdravio predsjednik Ogranka Pavo Ćorluka. Zahvalio je svima na odazivu, a posebno onima koji su donijeli pite te najavio kako će Večer bosanskih pita, svake godine početkom ožujka, postati tradicionalno događanje Ogranka Sveta Nedelja.

Jajački burek, cerovačka pita krumpiruša, bihaćka pita jajuša, kunarska pita, uskopaljska zeljanica, gučegorska sirnica, bosanska kljukuša od krumpira, cerovački kolačići, zvirčići s pekmezom od šipka, razne vrste zeljanica i sirnica te još pokoja krumpiruša i burek - sve su

to specijaliteti koji su se te večeri mogli kušati, a uz svaki je bio naziv i recept.

Kako je zaključio domaćin Pavo Ćorluka, na stolu je bila zastupljena gotovo cijela Bosna i Hercegovina, a okupljeni za stolom brzo su prešli s riječi na (d)jelo. Hvalila su se umijeća kuharica, razmjenjivali recepti i sklapala nova poznanstva.

Tridesetak *prstenovki* i *prstenovaca* te prijatelja Prstena uz petnaestak različitih pita i pokoju bocu domaće rakije prizor je koji u korizmeno vrijeme ponajviše podsjeća na neumjernost u jelu i piću, ali i na grijeh propusta, jer doista je bila prava šteta propustiti ovaj pravi festival pita. No, ako je vjerovati organizatorima, koji su se već dokazali kao jedna od najaktivnijih sastavnica Prstena, svi koji su ovaj put propustili Večer bosanskih pita imat će novu priliku početkom ožujka iduće godine.

Umanjena bosanska tradicionalna kuća

Njzinu izvedbu pohvalili su i gradonačelnici Zagreba i Svete Nedelje Milan Bandić i Dario Zurovec

Svi koji su se odazvali pozivu upućenom iz Ogranka Sveta Nedelja sudjelovali su u uspješnoj promociji Prstena

Prsten na Svetonedeljskoj fišijadi

Zahvaljujući iznimnom angažmanu čelnika i članova Ogranka UBH Prsten Sveta Nedelja, Udruga Prsten sudjelovala je 2. rujna 2018. na 19. svetonedeljskoj fišijadi, gdje su je tamošnji prstenovci dostojno predstavili lokalnoj, ali i široj zajednici.

Na inicijativu predsjednika Ogranka Pave Čorulke te uz potporu vrijednih članova, prstenovci koji žive na tom području odlučili su promovirati Udrugu Prsten na Svetonedeljskoj fišijadi i nastupiti kao jedna od natjecateljskih grupa.

Za tu su prigodu napravili svojevrsnu atrakciju - umanjenu bosansku tradicionalnu kuću, čijoj su se izradi posvetili članovi svetonedeljskog Ogranka Prstena Ivica Bratić kao projektant i glavni majstor te njegovi sinovi Martin, Filip i Hrvoje kao izvođači radova, a u izvedbi radova pomagao im je i Hrvoje Barun, dok su radove sponzorirali Ivica Bratić i Pavo Čorluka. Kućica je uistinu bila prava atrakcija na fišijadi koja se već 19 godina zaredom tradicionalno održava na prekrasnoj lokaciji uz jezero Rakitje, a njezinu izvedbu pohvalili su i gradonačelnici Zagreba i Svete Nedelje Milan Bandić i Dario Zurovec.

Uz fiš-paprikaš koji je u brojnim kotlićima kuhalo čak 39 natjecateljskih ekipa, prstenovci su u drugom kotliću pripremali i grah s kobasicama, a zajedno sa susjednom ekipom kojima su pružili logističku potporu pekli su i šarana na rašljama, što je bila posebna poslastica za sve koji vole riječnu ribu, ali i iznimno ugodno iznenađenje za sve one koji taj

uglavnom slavenski specijalitet do tada nisu kušali.

Dakako, prstenovke su se pobrinule da ne manjka tradicionalnih bosanskih specijaliteta pa su vrijedne i vješte članice svetonedeljskog ogranka pripremile razne pite, baklave, hurmašice, ružice i druge slastice, a svoj doprinos i ovom prigodom dale su i marljive članice Kluba žena na poticaj predsjednice Gordane Jelavić, koja je također sudjelovala na fišijadi. Ona je zajedno s Verom Rede, zamjenicom predsjednika Ogranka, dotjerala bosansku kuću koja bi mogla postati Prstenov eksponat na ovakvim i sličnim događanjima.

Ispred kućice dijelili su se časopisi Prsten kako bi se što bolje predstavili domaćoj i široj javnosti, a svi koji su se odazvali pozivu upućenom iz Ogranka Sveta Nedelja sudjelovali su u uspješnoj promociji Prstena ne samo u Svetoj Nedelji, nego i šire. Naime, među čak 40-ak ekipa, koliko ih je sudjelovalo na ovogodišnjoj fišijadi, bilo ih je nekoliko iz Slavonije, a upravo ekipa iz Velike Kapanice ovogodišnji je pobjednik u natjecanju za najbolji fiš-paprikaš.

Osim što su u natjecanju za najbolji fiš-paprikaš ostvojili hvalevrijedno 11. mjesto, predstavnici svetonedeljskog ogranka Prstena i ovaj su put dostojno predstavili Udrugu, kao i širu zajednicu podrijetlom iz BiH koja obitava na tom području, a sve u cilju što bolje integracije s domicilnim stanovništvom i što vjerodostojnije prezentacije bosanskih Hrvata povezanih u Prsten.

Osim što su u natjecanju za najbolji fiš-paprikaš ostvojili hvalevrijedno 11. mjesto, predstavnici svetonedeljskog ogranka Prstena natjecali su se i u pitezanju konopa

Prstenovci odali počast žrtvama Škabrnje

Na inicijativu i u organizaciji Ogranka UBH Prsten Sveta Nedelja, predstavnici Udruge organizirano su 18. studenog 2018. posjetili Škabrnju, gdje su sudjelovali u komemorativnom programu i Koloni sjećanja povodom obilježavanja 27. godišnjice stradanja Škabrnje u Domovinskom ratu.

Pedesetak članova i prijatelja Udruge krenulo je u ranim jutarnjim satima put Škabrnje, u koju su tog dana pristigli brojni građani iz svih krajeva Hrvatske pa i šire, kako bi se poklonili žrtvama velikosrpske agresije na to mjesto u zadarskom zaleđu.

Uz članove Ogranka Sveta Nedelja, koje je predvodio predsjednik

Ogranka Pavo Čorluka, bili su i predstavnici središnjice na čelu s glavnim tajnikom Udruge Marjanom Biškićem te Kluba žena i Foruma mladih. Uz mještane i brojne građane, žrtvama Škabrnje poklonili su se i predstavnici državne, regionalne i lokalne vlasti te brojni državni, civilni i vojni dužnosnici, hrvatski branitelji i predstavnici braniteljskih udruga. Svi oni sudjelovali su u Koloni sjećanja "Korak po korak" i na komemorativnom skupom, kojim je obilježena je 27. godišnjica stradanja Škabrnje u Domovinskom ratu.

Kolona sjećanja krenula je Ulicom 18. studenog 1991. do spomen-obilježja masovne grobnice, gdje su u ime svih izaslanstava podno središnjeg

MMO
MontMontaža-Oprema^{d.o.o.}

- Izgradnja rafinerijskih i petrokemijskih postrojenja
- Održavanje industrijskih postrojenja
- Izgradnja naftnih i plinskih skladišnih prostora
- Izgradnja magistralnih naftovoda i plinovoda
- Izgradnja magistralnih vrelovoda i parovoda
- Isporuka i servis strojarske opreme
- Produkcija, montaža i puštanje u rad termo opreme
- Produkcija teških metalnih konstrukcija

Samoborska cesta 145,
10090 Zagreb

Tel.: +385 (0)1 36 46 744
Fax: +385 (0)1 61 91 065

www.mmo.hr
info@mmo.hr

križa vijenac položili predstavnici Zajednice udruga civilnih stradalnika Domovinskog rata, a potom je nastavljena do spomen-obilježja poginulima u Domovinskom ratu.

Misa za sve žrtve Domovinskog rata služena je u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije, a predvodio ju je mons. Juraj Jezerinac, vojni biskup u miru. U prigodnoj propovijedi mons. Jezerinac podsjetio je kako 90-ih nitko nije mogao ni zamisliti ovako stravičan zločin počinjen nad Hrvatima u Škabrnji, a počinili su ga oni kojima ni čovjek, ni kultura niti priroda nisu bili sveti. "Ostavili su tako trag svoga identiteta. Samo prvog dana nasilno su ubijena 43 civila i učinjeni zločini nezamislivi za ljudsku vrstu," podsjetio je mons. Jezerinac, prisjetivši se i Vukovara, koji je u isto vrijeme prolazio svoju kalvariju. "Zatoove događaje nesmiijemo prešutjeti jer bi šutnja značila prešućivanje povijesti, a njezino nepoznavanje moglo biti izvor novih sukoba. Zato se s istinom, ma koliko bila bolna, moraju suočiti oni koji su zločine počinili jer bez istine nemoguć je istinski suživot. Istina odstranjuje laž i omogućuje moralnu i mentalnu promjenu," poručio je biskup Jezerinac.

Istaknuo je i kako hrvatski narod nije želio rat i poduzimao je sve da ga izbjegne, ali je bio primoran braniti se i upravo zbog toga se danas s poštovanjem sjećamo naših branitelja i njihove žrtve za našu budućnost. "Snagom vjere izdržali smo brojne nedaće u Domovinskom ratu i danas je u nama vjera i pouzdanje, a zbog toga ni Škabrnja nije nestala, ona je nastavila živjeti iako neki to nisu htjeli," rekao je, zaključivši - dok je nade i vjere, bit će i domovine i hrvatskog naroda.

Nakon mise održan je središnji komemorativni skup kod spomen-obilježja poginulima u Domovinskom ratu, na kojem su se okupljeni prigodnim programom prisjetili žrtve tog pitomog mjesta u kojemu je prije 27 godina živote izgubilo 36 hrvatskih branitelja pripadnika Samostalnog bataljuna Škabrnja i branitelja iz susjednih općina, te je ubijeno 56 civila, dok je od posljedica stradanja od minsko-eksplozivnih sredstava smrtno stradalo još šest ljudi. Pročitana su imena svih vojnih i civilnih žrtava, a obilježavanje stradanja Škabrnje završilo je odavanjem počasti poginulima u Domovinskom ratu polaganjem vijenaca i paljenjem svijećapodno središnjeg križa kod spomen-obilježja poginulima u Domovinskom ratu na groblju sv. Luke. Nakon mise prstenovci su se okupili u crkvi sv. Mihočila u Vrani, gdje ih je ugostio mjesni župnik don Šime, te su nakon zajedničkog objeda gledali i nogometnu utakmicu između Hrvatske i Španjolske, zdušno navijajući za Hrvatsku nogometnu reprezentaciju, a potom organizirano krenuli put Zagreba.

I ovom prilikom Ogranak Sveta Nedjelja pokazao se kao izvrstan organizator, čije inicijative stoga i središnjica spremno podupire, a svi koji su se odazvali njihovu pozivu imali su priliku još jednom svjedočiti kako je uvijek, i u dobru i u zlu, bolje i ljepše biti u zajedništvu.

Na Adventu s Ogrankom Sveta Nedelja

Treću godinu zaredom Ogranak UBH Prsten Sveta Nedelja sudjeluje u organizaciji paljenja četvrte adventske svijeće ispred župne crkve Blaženog Alojzija Stepinca, a tim su se povodom 23. prosinca u Bestovju pokraj Samobora okupili brojni mještani te župe, kao i članovi Udruge Prsten.

Molitvu je predvodio župnik vlč. Božidar Cindori, a potom zahvalio svima koji su sudjelovali na razne načine u pripremi i organizaciji adventskih događanja, napose svetonedeljskom Ogranku Prstena što su upotpunili taj događaj posebnim ugođajem. ❄️

Naime, Prstenovci su za sve okupljene pripremili pečene kobasice i kuhanu rakiju, a da sve bude kako treba pobrinuo se predsjednik Ogranaka Pavo Čorluka. Uz njega i njegovu zamjenicu Veru Rede te članove Ogranaka Sveta Nedelja, bili su i počasni predsjednik UBH Prsten Ilija Tolić, glavni tajnik Udruge Marjan Biškić, predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić te drugi članovi Prstena iz Zagreba i okolice. ❄️

Na području Župe Blaženog Alojzija Stepinca, koja okuplja vjernike s područja Bestovja i Novaka te Rakitja, žive i brojni Hrvati doseljeni iz Bosne i Hercegovine te je stoga potkraj lipnja 2016. utemeljen Ogranak Sveta Nedelja UBH Prsten, koji je u proteklih godinu i pol dana svojim angažmanom i te kako opravdao svoje postojanje. ❄️

DERVENTA

Iko STANIĆ
uredila: Gordana JELAVIĆ

Teško je u nekoliko redaka sagledati ukupnost života i djelovanja bilo kojeg kraja i grada, a kamoli jednog posebno zanimljivog kao što su derventska općina i jedna urbana cjelina kao što je grad Derventa. Gradovi u BiH, kao i ljudi, više-manje su slični. Ako nemaju posebnih obilježja i osobnosti, nisu prepoznatljivi. Zato ćemo prikazati samo najbitnije značajke po čemu je Derventa (bila) prepoznatljiva.

ZEMLJOPISNI POLOŽAJ I GRANICE

Općina Derventa smještena je od ravnice uz desnu obalu rijeke Save prema jugu gdje se dižu blagi posavski brežuljci, među kojima dominira Plehana, a između njih se izmjenjuju livade, oranice, voćnjaci i šume. Prostire se od granice s Republikom Hrvatskom i općinom Bosanski Brod na sjeveru, do obronaka Vučjaka te općine Doboj na istoku i na jugu do obronaka Krnjina. Zapadno su obronci Motajice i granica s općinama Srbac i Prnjavor. Nalazi se na glavnom prometnom cestovnom pravcu Bosanski Brod – Derventa – Doboj – Sarajevo. Površina općine je 517 km². Prostorno je najveća od osam posavskih općina (B. Brod, B. Šamac, Brčko, Derventa, Gradačac, Modriča, Odžak i Orašje). Ovakva teritorijalna cjelina općine stvorena je za vrijeme komunističke vlasti, prekrajanjem granica, po znanom modelu uspostavljanja međunacionalne ravnoteže, kojim su Hrvati stavljeni u podređen položaj. Tada 1949. i 1953. godine dio derventske hrvatskih sela pripojen je općini Doboj, a dio srpskih sela pripojen je općini Derventa.

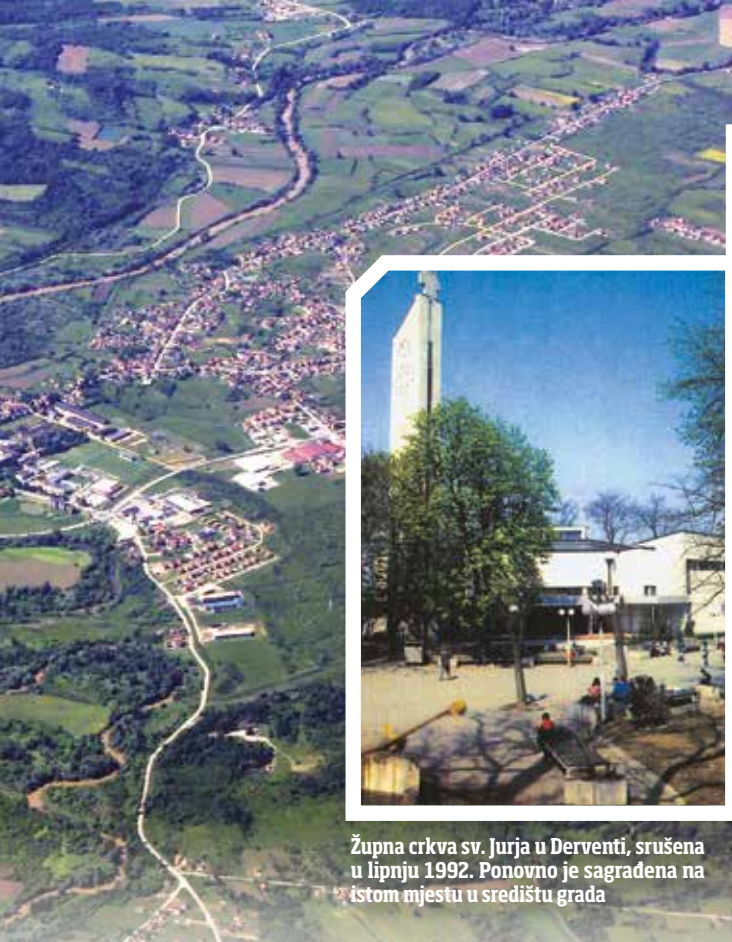
KRATKA POVIJEST DERVENTSKOG KRAJA

Boravak ljudi na ovim prostorima zabilježen je od najstarijih vremena. O tome svjedoče brojne lokacije. Najveći doprinos u

otkrivanju arheoloških nalazišta dao je akademik Alojz Benac, rodom s Plehana.

Godine 1536. Gazi Husrev-beg, (potomak bosanske vlastele, po ocu Hrvat), zauzeo je Dobor i iste godine započeo osvajanje Slavonije. U njegovu slavu tadašnji turski sultan Sulejman Veličanstveni izgradio je jednu od najljepših džamija u Istanbulu, nazvavši je njegovim imenom. Za čuvanje osvojenih prostora Turci za sobom dovode razna vlaška plemena pravoslavne vjere. Dio njih naseljavaju pored puta Tešanj-Požega u Veliki derbend (klanac-utvrda) sela Gornje Ukrine koje pripadaju Doboru. Spajanjem sela Gornja i Donja Ukrina drvenim mostovima na rijeci Ukrini formiralo se naselje koje je nazvano Derventa po turskoj riječi derbend. Pouzdani povijesni izvori govore da je već koncem XVI. stoljeća Derventa imala osobine gradskog naselja i tvrđavu kvadratne osnove s dva bedema.

Nakon višestoljetne turske vlasti, ovaj je prostor slijedio sudbinu Bosne i Hercegovine koja je 1878. godine pala pod vlast Austro-Ugarske. Tad je Derventa imala 3225 stanovnika. Iste godine Austrija je izgradila poštu, a 1882. godine osnovnu školu. Izgradnjom pruge u Derventi je smještena direkcija bosanske željeznice (1879. - 1886.). Nove su prometnice ubrzale uspon grada i ta otvorenost prema Brodu, Banja Luci i Sarajevu, Derventu je od turske kasabe pretvorila u moderan grad. Nakon uspostave stare Jugoslavije 1918. godine Derventa se nalazila u Vrbaskoj banovini, da bi 1939. godine kratko razdoblje bila uključena u Hrvatsku banovinu, kao što je to bilo i pod vlašću NDH, sve do uspostave druge Jugoslavije. Između dva svjetska rata, i pored opstrukcija i zabrana dinastije Karadorđević, u Derventi se odvijala živa politička aktivnost u kojoj je prednjačila Hrvatska seljačka stranka, a demokratski

Župna crkva sv. Jurja u Derventi, srušena u lipnju 1992. Ponovno je sagrađena na istom mjestu u središtu grada

procesu koji su započeli 1990. godine prekinuti su zbog agresije. Nastupili su strašni progoni i stradanje ljudi, te razaranje imovine od čega se derventski kraj nije oporavio i pitanje je hoće li se to u doglednoj budućnosti dogoditi.

NACIONALNI SASTAV PUČANSTVA

Po popisu pučanstva iz 1981. godine općina je imala 57 010 stanovnika. Hrvata je bilo 23 629 ili 41,44 %, Srba 22 840 ili 40,06 %, Bošnjaka 6034 ili 10,58 %, Jugoslavena 3752 ili 6,58 % i ostalih 755 ili 1,32 %. Svakim novim popisom od uspostave zadnje Jugoslavije, sastav pučanstva znatno se mijenjao na štetu Hrvata. Uzrok tome bilo je iseljavanje iz ekonomskih, ali i političkih razloga. Grad Derвента s oko 18 000 stanovnika pred zadnji rat imao je približno jednak broj Bošnjaka, Hrvata i Srba. Gradsko okruženje s 56 sela bilo je uglavnom naseljeno Hrvatima pa se grad Derвента, zajedno s ostalim dijelovima Bosanske Posavine percipirao kao dominantan hrvatski etnički prostor. Nažalost, moćnici su u Daytonu odlučili da se ovaj prostor, mimo svih načela, svrsta u entitet tzv. Republike Srpske. Danas je ukupan broj, zbog rata gotovo prepolovljen jer se malo Hrvata i Bošnjaka vratilo. Prema popisu pučanstva iz 2013. godine u općini je Srba 22 349 ili 81,55 %, Hrvata 2573 ili 9,38 % i Bošnjaka 1895 ili 6,91 %, ali taj broj nije realan jer niti polovina ne živi u mjestu popisa.

Do početka II. svjetskog rata u Derventi je živjela brojna zajednica Židova s oko 40 kućanstava i više od 300 članova. Bili su potpuno integrirani u gradsku sredinu i značajno su pridonijeli kvaliteti življenja u ondašnjoj Derventi. Imali su svoju sinagogu (templ=hram bogomolja).

Prkos kuća, 1934. godina

DERVENTSKO KORZO

Za razliku od mnogih drugih, mladi su Derventčani imali tradiciju pojavljivanja na korzu, redovito svaku večer. Važilo je nepisano pravilo, tko se navečer nije pojavio taj je negdje otputovao ili je bolestan. Korzo, osim što na čuđenje mnogih izvana nije bilo ravno šetalište, nego *malo uzbrdo*, bilo je netipična modna revija na otvorenom, mjesto za upoznavanje i sklapanje veza među mladima koje su nerijetko završavale brakom. Korza više nema, ono je nestalo u ratu, kao što je nestalo većine njegovih šetača i svi pokušaji obnavljanja, onih koji su ga ukinuli uzaludni su. Pokazalo se na primjeru Korza, da se ono što je umrlo, ne može oživjeti. Jer Korzo nije bilo samo njegova mladež, nego je njegov sastavni dio bilo središte grada koje je devastirano.

Tu je bila omiljena kavana Staklenik kao svojevrstan znamen grada u središtu parka sa stoljetnim kestenovima, što je činilo prekrasan ambijent, napose noću. Okolne su ulice krasile građevine iz austrougarskog doba pa su mnogi gosti u tome nalazili sličnost sa središtem grada Koprivnice, a neki sa središtem Samobora. "Osloboditelji" grada, kako se vole nazivati sadašnji njegovi stanovnici, sve su to porušili i na tom mjestu izgradili pravoslavnu crkvu. Malo dalje ostale su srećom sačuvane zgrada gradske knjižnice, muzeja i galerije umjetnina te zgrada bivše Učiteljske škole koja se po svojoj arhitekturi i veličini ističe u središtu grada. U cjelini grad je promijenio izgled, dijelom zbog ratnih razaranja, a većim dijelom zbog neke neobične nove gradnje pa danas više izgleda kao veliko selo nego grad.

Derвента danas

Babino brdo - omiljeno derventsko izletišće s prekrasnim pogledom na grad

Mnogi su Dervenci računali godinu "od vašara do vašara". U pravilu se govorilo: "Ako ne prije, vidimo se za vašar."

GOSPODARSTVO

Prije zadnjeg rata u Derventi je bilo oko 14 000 zaposlenih od kojih je većina radila u više od dvadeset poduzeća i u mnoštvu zanatskih radnji. Po svojoj se strukturi gospodarska djelatnost odvijala od tradicionalno razvijene tekstilne industrije preko obučarske i metalne industrije do poljoprivrede i stočarstva. Prema veličini i broju zaposlenih isticale su se: Ukrina-tekstilna industrija, Demos-tvornica obuće i Unis-tvornica šavnih cijevi. Starije se seosko stanovništvo, uglavnom bavilo poljoprivredom, stočarstvom i voćarstvom. Od voća su najviše uzgajali šljivu od koje su masovno pekli rakiju. Rakiji su pridavali veliku važnost, a jedna anegdota iz pedesetih godina prošlog stoljeća pokazuje da su pojedinci za spas pečenja rakije bili spremni iskrivljavati činjenice. Držao tako neki općinski dužnosnik u jednom selu predavanje o unapređenju poljoprivredne proizvodnje. Predavanje je teklo mirno, sve do pred kraj kad je govornik želio upozoriti skup o pogrešnom korištenju šljivu pa je rekao: "Šljiva se upotrebljava neracionalno, jer samo se 20 % sprema za zimnicu, a sve ostalo propada jer se troši za rakiju." Tek što je izustio ove riječi javi se jedan i viknu:

"Ljudi svaka mu čast, čovjek dobro kaže, velika je šteta što i tih 20 posto propada." Uz znake odobravanja nazočni se razidoše i nastaviše peći rakiju kao i prije.

SPORT U DERVENTI

Na prostoru općine Derventa, još u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije započela je sportska aktivnost koja je nastavljena u staroj i posljednjoj Jugoslaviji. Sve gradske i seoske mjesne zajednice imale su nogometne klubove, a poneki i šahovske klubove. NK "Tekstilac" dugo se natjecao u Republičkoj ligi BiH, a rukometni klub Derventa kao drugoligaš bivše države iznjedrio je niz reprezentativaca, među kojima je najpoznatiji vratar Abaz Arslanagić. Djelovali su ženski i muški odbojkaški i košarkaški klubovi, te mješoviti šahovski klub i razni klubovi istočnjačkih vještina. Derventa je dala niz velikih sportaša, a jedan je od njih proslavljeni hrvatski nogometni reprezentativac Vedran Ćorluka rodnom iz Modrana.

ŠTO JE PLEHAN?

Posebno mjesto i važnost na karti Dervente ima Plehan. Zbog više značenja, mnogi sa strane pitaju se što je to Plehan? Plehančani nikad takvo pitanje ne postavljaju. Njima je Plehan mjesto gdje su crkva i franjevački samostan, i brdo na kojem se nalaze, i župa s 15 sela i osam tisuća predratnih vjernika i prostor od granice s Republikom Hrvatskom na sjeveru, do

Doboja na jugu te rijeke Bosne na istoku i Motajice na zapadu. To je prostor što se s Plehana može vidjeti golim okom, duljine oko 40 km, a širine oko 25 km, koji čini geografsku cjelinu sa zajedničkim povijesnim obilježjem.

Međutim, najispravnije je reći da je Plehan brijeg, desetak kilometara jugoistočno od Dervente, nadmorske visine 315 m, na kojem se nalazi franjevački samostan i crkva svetog Marka. Iako nije posebno visok, on dominira širokim prostorom pa ga to čini lijepim i iznimnim. Ime je dobio vjerojatno po riječi plehati, što znači lupati, razbijati. Naime, na Plehanu se i u okolici, od davnina vadio kamen od kojeg su se izrađivali žrnjevi za mlinove i nadgrobni spomenici.

Franjevci su još u srednjem vijeku imali na Plehanu crkvu sv. Marka. Kad su Turci 1563. godine zauzeli Bosansku Posavinu i porušili plehansku crkvu, mjesni franjevci ostaju na prostorima plehanske župe okupljajući vjernike po obiteljskim kućama, grobljima i drugim skrovitim mjestima. Kako turske vlasti nisu dopuštale gradnju novih, niti obnovu porušenih sakralnih građevina, franjevački samostan i crkva sagrađeni su tek u drugoj polovici XIX. stoljeća. Tijekom svoje povijesti, nekad velika plehanska župa koja se prostirala od rijeke Save na sjeveru, do Doboja na jugu, razdijeljena je u petnaestak katoličkih župa. Budući da je franjevački samostan više od stotinu pedeset godina kršćansko, duhovno i kulturno središte Hrvata tog kraja, cijelu okolicu nastavilo se zvati plehanskim krajem.

Na početku zadnjeg rata, nakon tromjesečne opsade plehanskog kraja, 2. srpnja 1992. godine srpska je vojska minirala i do temelja razorila plehansku crkvu, zbog čega je stradao i samostan. Zajedno s tim zdanjima nepovratno je uništen znatan broj umjetnina, velike vrijednosti poznatih autora poput Marka Antoninija, Ive Dulčića, Frana Kršinića i drugih. Kako su Plehančani doživjeli taj barbarski čin, najslikovitije je izrazila Plehančanka Jozefina Dautbegović pjesmom *Dan kada je Plehan letio u Nebo*, (Zbirka pjesama, *Ručak s Poncijem*, 1994:16). Srećom, ranijim premještanjem, spašeni su veći dio knjižnice, arhiva i galerije slika. Franjevci su se među prvim vratili iz izbjeglištva, gdje su započeli izgradnju Plehana primjerenom novom vremenu.

Plehančani su se ponosili svojim gradom na gori i svojim podrijetlom, ponekad i u preuveličavanju tih vrijednosti, a jednako se to može reći za sve Dervencane. To se očitovalo u njihovoj odvažnosti i samostalnosti. Zato su se dobro snalazili u životnim kušnjama. U susretu s pogibeljima nisu gubili prisebnost, nego su nastupali promišljeno, čak bi se moglo reći dostojanstveno. Najbolji dokaz je zadnji rat. Kad se trebalo braniti od ugroze,

Derventa je prednjačila u obrazovanju stanovništva. Tako se još pred kraj osmanlijske vlasti, a pod utjecajem katoličkih svećenika bilježi otvaranje osnovnih škola i održavanje tečajeva opismenjavanja starijih osoba. Na reljefu iznad ulaznih vrata bivše osnovne škole na Plehanu upisana je 1909. godina kao datum njezine izgradnje. Dolaskom austrougarske vlasti razvoj školstva pojačan je pa je 1914. godine u Derventi otvorena Učiteljska škola, a opismenjavanje odraslih nastavljeno. Prema popisu iz 1937. godine u BiH, Derventa je, poslije grada Mostara imala najmanje nepismenog stanovništva. Učiteljska škola ukinuta je 1973. godine, ali je kasnije, njezina misija zaživjela kroz pedagoški smjer tzv. usmjerenog obrazovanja u Srednjoškolskom centru. Sve do zadnjeg rata, osim već postojeće gimnazije, u centru je bilo više tehničkih i strukovnih zanimanja, koja su pohađali mnogi učenici i iz susjednih gradova.

Stara plehanska crkva sv. Marka s franjevačkim samostanom. U zadnjem ratu srušena je do temelja. Danas je izgrađena nova crkva u modernističkom stilu

dali su sve od sebe, a kad su morali otići sa svojih ognjišta nisu pali u očaj, nego su ostali pribrani gledajući pozitivno u budućnost. Nije čudno što u Zagrebu vlada mišljenje da su se Dervenčani najbolje snašli od svih došljaka.

BILJEZI GRADA

“Derventa je između dva svjetska rata bila jedan lijep pitoreskan grad, koji se svojom ljepotom i kulturom mogao usporediti s mnogim sličnim gradovima Europe...”, (*Derventa između dva svjetska rata*, Alagić, 1993:175). Grad je do posljednjeg rata uspio sačuvati svoj poseban duh, usprkos nacionalnoj i vjerskoj raznolikosti. Dervenčane se ne može svrstati u određen tip ljudi pošto su u sebi sažimali i bosanske osobine s mirisom Orijenta, ali uljudnošću, tolerancijom i modom Zapada. Živjeli su životom koji je poštovao i Božić i Bajram i Novu godinu. Bili su zaljubljenici svojeg grada i za mnoge je protjerivanje u ratu bilo traumatično s puno ožiljaka, a s ožiljcima iz prošlosti bivšoj se ljubavi teško vraća. I to je razlog neuspjelog povratka.

DERVENTSKI VAŠAR (VAŠER)

Derventski vašar-sajam posebna je priča po čemu je Derventa bila prepoznatljiva u široj okolini. Održavao se na tzv. Sajmištu pored rijeke Ukrine, svake godine zadnjeg tjedna u kolovozu. Njegov smisao bio je trgovačko-zabavnog karaktera, s bogatom ugostiteljskom ponudom popraćenom narodnom i izvornom glazbom. Program u gradu popunjavali su i sportski susreti. U Derventu bi se sjatili žitelji svih okolnih gradova, a mnogi bivši Dervenčani svoje su godišnje odmone i obveze usklađivali s danima vašara. Tih dana grad je bio pun ljudi, a adrenalin kod većine na vrhuncu, kod mlađarije zbog viška zabave, a kod starijih zbog velike buke i gužve. Vrijeme održavanja vašara je bilo značajna promjena u tekućoj godini. Za zaposlene, bio je to kraj godišnjih odmora, za poljoprivrednike završetak većine poslova, a za učenike i studente kraj ferija i početak školske godine. Zato su mnogi Dervenčani računali godinu “od vašara do vašara”. Nakon pozdrava s rodbinom i prijateljima koji bi bili u posjetu, u pravilu se govorilo: “Ako ne prije, vidimo se za vašar.” Godinama se pričalo o promjeni njegova sadržaja, ali vašar se nije dao. Kažu da je danas isti, samo s manje sudionika. Odmah poslije vašara započinjali bi Jesenji dani kulture. Glavnina događanja odvijala se u Domu kulture (bivši i sadašnji Hrvatski dom), na kojima su sudjelovali glumci, glazbenici i likovni umjetnici. Na tim priredbama često je bio nazočan i poznati hrvatski glumac, rođeni Dervenčanin Krno Šarić.

Stanovito obilježje derventskom kraju daju rijeka Sava, rječice i potoci. Posebno mjesto zauzima rijeka Ukrina sa svojim plažama i izletištima, u povijesti poznata sa svojim drvenim mostovima. Ljeti se na rijeci Ukrini odvijao život. Kupanje u toj rijeci pravo je uživanje jer kupača poprimi osjećaj kao da ga njezina blaga voda i tihi tok naprosto miluju. Zanimljivo je i izletište Babino brdo s prekrasnim pogledom na grad. Derventu su obilježili i njezini ljudi. Neke sam spomenuo. Spomen zaslužuju braća Ilija i Marko Begić koji su cijelom Bosnom pa i šire pronosili derventsku izvornu pjesmu. Navest ću imena onih koji su zbog svojih naprednih ideja i izraženih nacionalnih osjećaja nepravедno proganjani u bivšoj državi. Među inima su novinar i književnik Stipe Ćorlukić, književnik Muhamed Kondžić, fra Dominik Čosić, velečasni Stjepan Jularić i fra Miroslav Cvitković.

DERVENTA DANAS

Tijekom zadnjeg rata grad je uvelike stradao, srušeni su ili oštećeni stambeni, gospodarski i sakralni objekti, ali je to nemjerljivo naspram stradanja hrvatskih sela koja su doslovno uništena. Dio je stradao od tromjesečnog raketiranja i topovskog granatiranja, a nakon osvajanja srpska je vlast organizirano razorila sva hrvatska naselja. Porušeno je oko 13 000 objekata, a među njima su 53 sakralna objekta. Porušeni su svi društveni domovi, mjesni i matični uredi, škole, sportske dvorane, električni i telefonski vodovi, rezervoari vode i vodovodne instalacije te svi drugi objekti infrastrukture, narodnog i privatnog vlasništva. Posjećene su šume i voćnjaci pa se može reći da je ostala spaljena zemlja. Danas grad izgleda koliko-toliko civilizirano jer je većina objekata, osim industrijskih kapaciteta obnovljena, dok je u hrvatskim selima pustoš. Povijest Dervente obilježena je ratovima u kojima su stradavali ljudi napose Hrvati, a u ranijim ratovima čak više nego u zadnjem. Međutim, nikad se do ovog rata nije dogodilo da je uništeno toliko imovine i da nije bilo povratka ljudi. Povratak se nije još ostvario, prije svega što nije izvršena obnova materijalnih dobara. Slika Dervente prikazana je uglavnom u prošlosti. Njezina je sadašnjost, prilično turobna, a budućnost nepoznata. Mnogi kažu ostavimo prošlost i okrenimo se budućnosti. Zašto, kad su razmišljanja o svakom vremenu jednako popraćena prolaznošću, jer PROĆI ĆE I ŠTO NIJE POSTALO, (Plehan, monografija, Zirdum, Karamatić i Jarak, 1987:67). Tako će proći i ova nepravda koja je protivna Božjim i ljudskim zakonima. Vjeru u bolju budućnost pokazuju povratnici, napose katolički svećenici koji s ljubavlju i dostojanstvom sudjeluju u obnovi derventskog kraja.

Guido RASCHIERI,
talijanski etnomuzikolog

Glazba Bosanske Posavine izvanredna je povijesna mješavina utjecaja tursko-osmanlijske i zapadno-europske glazbe. Bosanska Posavina kao područje razgraničenja, koje ima i takvu kulturu, predstavlja se kao fantastičan spoj izražaja izgrađenog kroz stoljeća te još uvijek vrlo živog i dinamičnog

Marija TROGRLIĆ, preveo **Edi DELIĆ**

KAKO ME OPČINILA GLAZBA BOSANSKE POSAVINE

Saznanje kako je jedan Talijan dobar dio profesionalnog i privatnog života posvetio istraživanju glazbe Bosanske Posavine, bilo je više nego dovoljan poticaj da ga potražimo i saznamo nešto više o tome. Zahvaljujući našoj članici Veri Rede i njezinu nećaku Ediju Deliću, u tome smo i uspjeli. Zahvaljujemo našim posrednicima, a vas pozivamo na upoznavanje.

Kako biste se predstavili našim čitateljima?

Zovem se Guido Raschieri, dolazim iz Italije, rođen sam u okolini grada Cuneo, u pokrajini Pienonte. Pohađao sam studije književnosti i glazbe. Potom sam se specijalizirao u istraživanju etnomuzikologije, što sam i doktorirao. U tom znanstvenom području provodio sam istraživanja u Italiji i inozemstvu. Trenutačno predajem glazbenu etnomuzikologiju i antropologiju na torinskom sveučilištu i surađujem s Muzejom glazbenog pejzaža, koji je osnovan 2011. godine u pokrajini Piemonte.

Što vas povezuje s Bosnom i Hercegovinom i Hrvatskom?

Za Bosnu i Hercegovinu i Hrvatsku vezan sam prije svega zbog istraživanja koje sam proveo u tim krajevima. Karakteristična vrsta istraživanja tradicionalne glazbe, među ostalim, rezultirala je time da sam ostvario, osim poslovnih odnosa, snažna prijateljstva s desecima osoba koje sam upoznao na mojem putu. Tako sam se blisko povezo s poviješću hrvatske i bosanske kulture.

Kad i kako ste otkrili izvornu glazbu Bosanske Posavine?

Petnaest godina surađivao sam s talijanskim etnomuzikologom Febom Guizzijem (1947. - 2015.). Odlučili smo razviti novi istraživački projekt. Febo Guizzi bio je vezan za Hrvatsku iz obiteljskih

razloga jer je njegova majka bila podrijetlom s otoka Hvara u Dalmaciji. Zbog toga je dio svojeg djetinjstva i mladosti proveo između jadranske obale i glavnog grada Zagreba. Nastavio je posjećivati isto područje nakon početka istraživanja izvorne glazbe. Posebno mi je spominjao putovanje iz 80-ih godina s Robertom Starecom, etnomuzikologom iz Trsta. Tad je upoznao glazbeno stvaralaštvo Bosanske Posavine i ostao zadivljen. Tako se i rodila ideja da joj posvetimo naš projekt.

Što vas je motiviralo da toj glazbi posvetite dio svojeg znanstvenog rada?

Ideja da posvetimo pažnju glazbi Bosanske Posavine proizilazi iz upoznavanja tog glazbenog stvaralaštva preko maestra Guizzija. Tijekom rata 90-ih godina slabi njegova veza s Hrvatskom jer su ga duboko pogodili dramatični događaji, iako ga se nisu izravno doticali. Unatoč svemu, nije prestajao promatrati iz drugog plana glaz-

Bio sam više puta u Posavini i to je jedna predivna zemlja. Promatrao sam je zajedno s prijateljima koji potječu s tih područja i doživio sam skupa s njima onaj osjećaj povratka kući. No ipak, nije sve tako savršeno, potpuno sam svjestan problema tog područja i cijele Bosne

beno stvaralaštvo s tih područja, nastojao je produbiti saznanja o kulturi Bosanske Posavine preko literature, satelitske televizije i interneta. U to vrijeme prenio mi je prva saznanja, tako da mi se nakon završetka doktorata ukazala prilika da dobijem sredstva za poslijedoktorsko istraživanje upravo za proučavanje ove glazbene stvarnosti.

Odlučio sam uroniti u taj svijet te sam preselio u Zagreb, gdje sam živio dvije godine. U Zagrebu sam upoznao središnje figure izvorne glazbe Bosanske Posavine, nastanjene u tu najveću zajednicu posavske dijaspore. Zahvaljujući novonastalim prijateljstvima, bio sam upoznat s ondašnjim stanjem u Posavini, posebno stanjem Hrvata koji su dolazili s tih područja ili su još uvijek ondje živjeli.

Po čemu je ta glazba specifična i ima li sličnosti s drugim izvornim vrstama glazbe?

Glazba Bosanske Posavine izvanredna je povijesna mješavina utjecaja tursko-osmanlijske i zapadnoeuropske glazbe. Bosanska Posavina kao područje razgraničenja, koje ima i takvu kulturu (posebno glazbenu), predstavlja se kao fantastičan spoj izražaja izgrađenog kroz stoljeća te još uvijek jako živog i dinamičnog.

U Posavini, a posebno u hrvatskim selima, može se primijetiti stanje urušenosti i napuštenosti nastalog kao posljedica rata, kao i nemogućnosti uspostave pravednog mira. U knjizi sam nastojao pristupiti oprezno toj temi i što je više moguće nepristrano jer kako ja koji dolazim izvana mogu davati jasne prosudbe?

Prijelaz iz potpuno ruralne stvarnosti na trenutačni fenomen urbane glazbe učvrstio je značajke autentičnog glazbenog žanra. S ove točke gledišta, svakako je moguće povući neke paralele s drugim glazbenim stvarnostima u svijetu, gdje su se susretale kulture i gdje je glazba imala smisljeni karakter upravo zbog poruke koju je prenijela. Postoje, primjerice, jasne osobine koje se ujedinjuju s drugim glazbenim stvarnostima bivše Jugoslavije, no način izražavanja Hrvata Posavine potpuno je poseban i autonoman.

Jeste li bili u Bosanskoj Posavini i kakve dojmove nosite iz tog kraja?

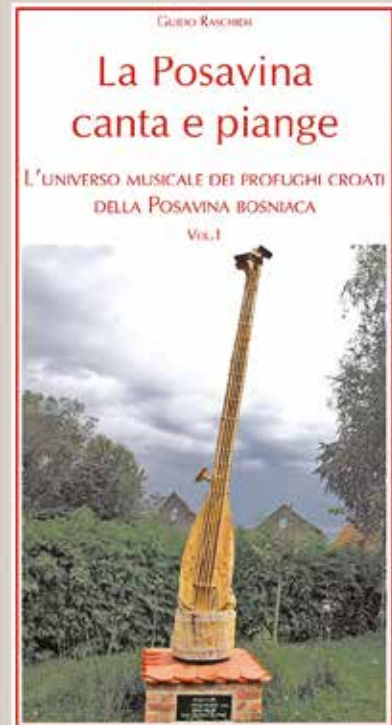
Bio sam više puta u Posavini i to je jedna predivna zemlja. Promatrao sam je zajedno s prijateljima koji potječu s tih područja i doživio sam s njima onaj osjećaj povratka kući. No ipak, nije sve tako savršeno, potpuno sam svjestan problema tog područja i cijele Bosne.

U Posavini, a posebno u hrvatskim selima, može se primijetiti stanje urušenosti i napuštenosti nastalog kao posljedica rata, kao i nemogućnosti uspostave pravednog mira. U knjizi sam nastojao pristupiti oprezno toj temi i što je više moguće nepristrano, jer kako ja koji dolazim izvana mogu davati jasne prosudbe? Bilo bi bahato dopustiti si ocjenjivanje prošlosti koju nisam proživio i koja nije u potpunosti moja.

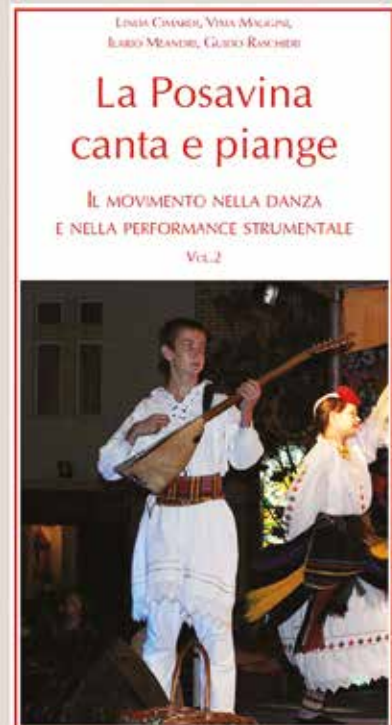
Mogu se samo nadati da će se situacija malo po malo poboljšavati i da će se elementi latentnog sukoba polako okretati u smjeru ljudskog suživota. Svakako, gledajući obnavljanje skromnih imanja na poljima naslijeđenih od predaka, gledajući okupljanja ljudi u vjerskim svetištima, koji sviraju i plešu svoje plesove, biti skupa u svečarskom ozračju, stvara jednu mirniju viziju i daje vjeru u budućnost.

Koliko surađujete s KUD-ovima koji njeguju tu vrstu glazbe?

U početku sam usko surađivao s KUD-ovima iz Zagreba i djelomično s onima još uvijek aktivnim u Posavini. Zahvaljujući njihovom znanju i aktivnom iskustvu u očuvanju i održavanju baštine i tradicionalne kulture, uspio sam razumjeti prošlost i sadašnjost, elemente jedinstva i posebnosti između različitih područja, linije kontinuiteta i aspekte obnove. Među organizacijama koje su nastale izvan teritorija bivše Jugoslavije, posebna je veza ostvarena s HKUD-om Tičino u Švicarskoj. Ta je skupina bila prva s kojom smo se na početku našeg istraživanja

Libreria Musicale Italiana

Libreria Musicale Italiana

susreli zbog teritorijalne blizine, zajedno s njima konačno sam postavio prvu predstavu koja Posavinu prenosi i stranoj publici, izlazeći iz uobičajene i gotovo ekskluzivne glazbene i zbornske prakse unutar zajednice.

Jesu li vaše knjige i rad prezentirani u BiH ili u RH, ili drugdje u svijetu?

Moj rad prezentiran je u Bosni i u Hrvatskoj, na Muzičkoj akademiji u Sarajevu i na Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Također, rad je predstavljen i u nekim talijanskim gradovima, povodom stručnih skupova. Nadamo se da ćemo uskoro biti u mogućnosti predstaviti se još široj publici, počevši od europskog konteksta.

Na kakav prijam ste nailazili?

Reakcije su bile uglavnom velika znatiželja i zanimanje. Što se tiče prezentacija u hrvatskim i bosanskim institucijama, naše sudjelovanje kao znanstvenika koji dolaze iz inozemstva velikodušno je prihvaćeno i cijenjeno. U Italiji, pak, publika je s iznenađenjem i zadovoljstvom svjedočila predstavljanju uglavnom nepoznatog kulturnog i glazbenog svemira, unatoč relativnoj teritorijalnoj blizini.

Jesu li ove dvije knjige zaokružena cjelina ili će biti još izdanja i istraživanja na ovu temu?

Projekt se trenutačno nalazi u završnoj fazi na razini koju, o ovj temi, još nitko nije dostigao, stoga mislim da se sačinjena cjelina

Postoje jasne osobine koje se ujedinjuju s drugim glazbenim stvarnostima bivše Jugoslavije, no način izražavanja Hrvata Posavine potpuno je poseban i autonoman

može smatrati dovršenom, iako procesi transformacije neprestano teku i razmišljanja uopće nisu iscrpljena. Prije svega, imam na umu razvijanje nekih specifičnih tema i pitanja koje su imali ograničen prostor u knjigama. Želim također u budućnosti realizirati dokumentarni film, ako uspijem nabaviti potrebne resurse.

Je li u planu i prijevod knjiga na hrvatski?

Prijevod na hrvatski jezik sigurno bi bio koristan. Na taj bismo način došli do svih onih koje izravno zanima ovaj projekt. Knjga govori prije svega o glazbi, ali iznad te vrste izražaja postoji život ljudi, a iz njega proizilazi duboki smisao koji glazba ima za zajednicu. Činjenica je da smo se obratili publici stranih čitatelja, pružajući im način za razumijevanje djelomično nepoznate stvarnosti, ali smo se isto tako predstavili kao vjerni glasnogovornici jedne priče koja nam je prenesena i koju smo i izravno promatrali, a u kojoj se, vjerujemo, narod Posavine može prepoznati.

DOBRO

Neka dani ispred vas budu sastavljeni od dobrih sastojaka.

Vrlička inačica poznate sevdalinke

Pjesmu Kad ja pođoh na Bembašu svojataju Livnjaci, Sarajlije i sarajevski Židovi. Ne bi bilo čudno da postoji još poneka teorija o njezinu podrijetlu. Ovoliko prisvajanje pjesme samo pokazuje koliko je ona dobra

Kad ja pođoh na Bembašu popularna je narodna pjesma koja se pjeva i danas. Već je u XIX. stoljeća bila poznata diljem Bosne i Hercegovine i šire, zbog čega danas postoje rasprave o mjestu njezina nastanka, kako teksta tako i melodije. Bembaša iz pjesme je riječ bez značenja koja je izvorno glasila bentbaša. Livnjaci tvrde da se opjevana bentbaša nalazi u njihovom gradu, dok Sarajlije smatraju kako ta neslužbena himna njihova grada pjeva o lokalitetu u samom Sarajevu. Sarajevski sefardi, pak, tvrde da je melodija preuzeta iz njihove molitve *Seder Alel* koja se pjeva na praznik Roš Hodeš, a prvi ju je zapisao češki muzikolog Ljudevit Kuba 1893. godine.

Sredinom XIX. stoljeća u zagrebačkom grkokatoličkom sjemeništu boravio je Ilija Gjukić iz Vrlike, malog mjesta u Dalmatinskoj zagori. Za vrijeme studija *Ilirskim narodnim novinama* i podlistku *Neven* slao je narodne pjesme iz Dalmacije. Potpisivao se kao Ilija Gjukić Dalmatinac. Ne možemo sa sigurnošću tvrditi da su sve pjesme koje je slao izvorno vrličke pučke pjesme. Naime, neke su se pjevale u Vrlici, ali zasigurno i na širem području. No, zahvaljujući njemu imamo sačuvanu vrličku inačicu poznate bosanske sevdalinke *Kad ja pođoh na Bembašu*.

Moderna bosanska inačica koja se i danas često izvodi i ona vrlička te čuvene sevdalinke imaju sličnosti, ali se i razlikuju u nekim segmentima. U objema inačicama glavni junak pozdravlja djevojku s *Dobra večer*(r), a ona mu odvrća da dođe do večeri. Također, u obje inačice glavni lik ne dođe na ljubavni sastanak prema dogovoru, te zato više ne ostvaruje kontakt s djevojkom. Međutim, različiti su motivi nedostupnosti djevojke. U modernoj bosanskoj inačici ona se udala. Tu se daje naslutiti da je motiv djevojke bio jednoonočna avantura. U Vrlici su pak pjevali kako momka tjera djevojčina majka, govoreći da je u njezinoj kući *sve ludo i nejako* te da nema nikoga za udaju. Uz to, glavnog su junaka zadesile vremenske neprilike ispred dvora njegove drage koja je zaspala. Također, vrlička inačica pjesme spjevana je u osmercu.

Na širem području Balkana tijekom XIX. stoljeća bila je raširena pjesma o momku koji ne dođe na dogovoreni ljubavni sastanak i zbog toga izvisi. Krajem XIX. stoljeća zabilježena je izmijenjena inačica pjesme s motivom odlaska na vodu, tj. bentbašu. Ne može se sa sigurnošću odrediti gdje je pjesma nastala, posebice jer se sastoji od dviju scena. Prva je odlazak mladića na vodu koji je dodan poslije. Druga je scena sama konverzacija i mladićev nedolazak.

Pjesmu *Kad ja pođoh na Bembašu* svojataju Livnjaci, Sarajlije i sarajevski Židovi. Ne bi bilo čudno da postoji još poneka teorija o njezinu podrijetlu. Ovoliko prisvajanje pjesme samo pokazuje koliko je ona dobra. Pomisao da su neki naši imali udio u njezinu stvaranju izaziva osjećaj ponosa. Pjesma ne poznaje administrativne granice, prenosi se *od usta do usta* i *s koljena na koljeno*. Zahvaljujući usmenoj predaji među brojnim naraštajima, i danas svi znaju za mladića koji *nije došo isto večer*.

Ivo Mišur

Ilija Gjukić, 1856.

*Ja oměrkoh čak daleko
Pokraj dvora drage moje
Nazivljem joj dobro večer
Ona veli dođj do večer
Ja nedodjoh ono večer
Neg joj dođjoh treće večer
Kad je draga pozaspala
Oganj vatru zaprećala
A penđjere zatvarala
Do ponoći kiše bilo
Od ponoći udarila
Sitna krupa susniežica
Ufati se poledica
Svezaš konja za avliju
A sokola u avliju
Soko trenu dvor se krenu
Dievojačku majku prenu
Od otale mlad delijo
Nema ništa za udaju
Sve je ludo i nejako*

Moderna bosanska inačica

*Kad ja pođoh na Bembašu
Na Bembašu na vodu
Ja povedoh bijelo janje
Bijelo janje sa sobom*

*Sve djevojke Bembašanke
Na kapiji stajaše
Samo moja mila draga
Na demirli penđzeru*

*Ja joj nazvah, dobro večer
Dobro večer, djevojče
Ona meni, dođ' doveče
Dođ' doveče, dilberče*

*Ja ne dođoh ono večer
Već dođoh sutradan
Ali moja mila draga
Za drugog se udala*

Literatura

- Priča o pjesmi Kad ja pođoh na Bembašu, Express <https://expresstabloid.ba/naslovnica/52492/prica-o-pjesmi-kad-ja-podjoh-na-bembasu/>
- Ilija Gjukić, *Narodne pjesme*, Narodne novine 3.8.1856. str.1

U Mostaru, političkom i gospodarskom te kulturnom i obrazovnom središtu Hercegovine, vrijeme se računa na prije i poslije rata. Starije generacije koje vole reći da su živjeli u najljepšem cvijetu jugoslavenskog vrta, svjesni su da grad kakav je nekad bio više ne postoji. Mlađi uzrasti, rođeni nakon ratnih devedesetih, naslijedili su podjele nastale u ratu, ali kad ih upitate za mišljenje o životu u gradu, njihovi su odgovori puno optimističniji od starijih. Danas u Mostaru nigdje nećete naići na fizičke prepreke. Nekadašnja crta razdvajanja dviju sukobljenih vojski vidljiva je tek po zaostalim ruševinama. Promet roba i usluga svakodnevno se obavlja normalno. Ljudi posluju, razgovaraju, školuju se, studiraju... Život teče svojim tijekom. Mlađi u gradu odbacuju

MOSTAR

Oliver CVITKOVIĆ, foto Stojan LASIĆ

podjelu uspostavljenu devedesetih godina. Grad na Neretvi, nažalost, u medijima se predstavlja u crno-bijelim slikama. Kao grad slučaj, grad bez izbora, dva grada u jednom, grad bez nade... Podjele na lijevu i desnu stranu posljedica su rata i politike. Mostar je talac politike koja se već više od dva i pol desetljeća vodi u Mostaru i koja nam onemogućuje "normalan" život, jer joj ovakvo stanje odgovara.

Politolog Husein Oručević na budućnost Mostara ne gleda previše optimistično: "Sve dok vlada postojeća situacija, to je znak da se nismo naučili postojanju i trajanju. Nismo se naučili upravljanju, dakle daleko nam je civiliziranost. Ratovi i napetosti, okupacije i kolonizatori, oduzeli su nam odgovornost i smisao življenja, odgovore kako živjeti i ponašati se tražimo i danas na tuđim dvorima. A kada smo, u kratkim pauzama od vladavine tuđe ruke, odlučili ipak posegnuti

Mlađi su najveća snaga Mostara, oni ulijevaju optimizam. Oni svoje potencijale trebaju iskoristiti za izgradnju pravednog i prosperitetnog društva koje će imati svijetlu budućnost

**- POLITIČKO, GOSPODARSKO,
OBRAZOVNO I KULTURNO
SREDIŠTE HERCEGOVINE
- 23 GODINE NAKON
STRAŠNOG RATA**

Mostar još vidi svoje ratne rane, no iako su ožiljci vidljivi na svakom koraku, život funkcionira normalno

za našim vladarom, brže-bolje smo ga pretvorili u Oca, sveca. Svemoćni Otac, stup domovine”.

GRAD BEZ IZBORA

Mostar je jedini grad u BiH u kojem se puno desetljeće nisu održali izbori za lokalnu vlast. Djeca koja su se rodila u ratu i ovih godina postaju punoljetna nemaju priliku glasovati. Mladi Mostarci ne mogu birati svoje predstavnike. Nije slučajno Mostar jedini grad čijim se položajem i uređenjem bavio Daytonski mirovni sporazum. Ipak, mladi nisu obeshrabreni, iako ne mogu izabrati vlast. Briga o gradu spala je na gradonačelnika u tehničkom mandatu.

Za razliku od Sarajeva i Banja Luke, Mostar je jedini multietnički veći grad u BiH, iako je tzv. leopardova koža, kako su zvali BiH, doživjela svoj kraj. Za razliku od Sarajeva i Banja Luke, u Mostaru ne postoji dominantan narod niti dominantan društveno-politički narativ. Hrvati imaju svoj društveno-politički narativ, a Bošnjaci svoj. Srbi, premda izrazito malobrojniji od Hrvata i Bošnjaka, sve više grade svoj vlastiti položaj u gradu. "Nekom to može izgledati kao problem i teškoća, no ja u tome vidim prednost i bogatstvo. Problem postoji zato što još uvijek nismo pronašli primjeren model institucionalne i administrativne organizacije grada koji bi s jedne strane uvažio sva tri naroda i njihove zasebne identitete i narative, a s druge strane osigurao da grad funkcionira kao jedinstvena i funkcionalna cjelina.

Ipak, grad funkcionira premda u zadnja dva izborna ciklusa izbori u Mostaru nisu ni održani. Dakle, na razini svakodnevnog života građana Mostara, grad funkcionira. Problem je očito u političkom dogovoru oko modela izbora vijećnika i upravljanja gradom. Važno je spomenuti kako je Mostar, na neki način, talac ukupnih društvenih i političkih odnosa u BiH. Stoga je

rješavanje pitanja Mostara povezano s rješavanjem ukupnih političkih i međunacionalnih odnosa u BiH," smatra sociolog Ivan Vukoja.

Prema zadnjem popisu iz 2013. godine Mostar broji 105 707 stanovnika, što je za nekih dvadesetak tisuća manje u odnosu na popis iz 1991. godine. Gledano u postotcima, Hrvata je najviše. U odnosu na 1991. godinu, njihov se broj u Mostaru povećao za 8179 (za otprilike isti broj ih se smanjio u Sarajevu). Po zadnjem popisu bilo ih je 51 216 (48,45 %), Bošnjaka je bilo 46 752 (44,23 %) i Srba 4,421 (4,18 %). Broj Srba smanjio se za oko 25 tisuća, dok se broj Bošnjaka povećao za oko 3000. Ispada da su u Mostaru Srbi najveći gubitnici zadnjeg rata. Oni su prije rata činili značajan dio mostarskog stanovništva. Gdje su mostarski Srbi danas?

"Kao svećenik nastojim što manje razmišljati o politici, čak iako svakodnevno, u komunikaciji s velikim brojem ljudi, ponajbolje ustanovljavam njene učinke. Mnogi me ljudi, daleko od Mostara, pitaju krećemo li se slobodno, ima li nekih punktova između istočnog i zapadnog Mostara i tome sl. Mada vidimo da grad ipak funkcionira. Tenzije primjećujem, ali je očito da se one smanjuju iz godine u godinu i da je mnogo onoga što je, barem za nas Srbe, prije 10 godina izgledalo nemoguće - od kulturnih manifestacija, pa do elementarnih sloboda, danas nešto što se podrazumijeva. Tko je mogao prije samo 15-ak godina zamisliti da ćemo na ovaj način obilježavati Šantićeve večeri poezije, da će Saborna crkva biti gotovo dovršena, da ćemo biti u stanju ustanoviti nagradu za humanost 'Stepa Stepanović' i održati svečanu akademiju u povodu završetka Prvog svjetskog rata i velike savezničke pobjede? U tom sam smislu vrlo zadovoljan i zahvalan našim komšijama koji nas

Turizam je iz godine u godinu bolji. Mnogi zahvaljujući turizmu preživljavaju, imaju posao i otvaraju hostele. No, mnogo toga bi trebalo popraviti, trebala bi biti veća ulaganja

prihvaćaju kao sebi ravnopravne sugrađane. Dakako da postoje i stvari koje se moraju mijenjati. Mi Srbi u Mostaru, što se tiče kulture i vjere, stojimo dobro, gospodarski jačamo, ali politički smo jako slabi. No, vjerujem da će se i to mijenjati, posebno zato jer mudri ljudi znaju učiti na svojim greškama, pa se tako nadam da će to učiniti i oni odgovorni u našoj zajednici koji trebaju zadobiti povjerenje naroda," kazao nam je mostarski paroh Radivoje Krulj. Odnosi između Bošnjaka i Hrvata, u pravilu se naruše kad treba proslaviti svatko svoje "pobjede" ili kad dođu izbori (u ovom slučaju opći). Tad se u pravilu vratimo na početak sukoba i samo iskrica nedostaje da se vatra zapali. Nedavno je obilježena godišnjica rušenja Starog mosta, koja je opet otvorila bolne rane. Ipak, budimo realni, svi mostarski incidenti, ma koliko se oko njih neki razgalamili, zapravo su rijetki i nimalo se ne razlikuju od bilo kojeg drugog grada. Zanimljivo je da uoči Općih izbora u BiH niti jedan promidžbeni plakat nije pošaran ni uništen. Hrvati u BiH pak doživljavaju Mostar kao svoje kulturno, gospodarsko, političko i sveučilišno središte.

KANDIDAT ZA EUROPSKU PRIJESTOLNICU KULTURE

Da nije sve tako crno, kako se želi predstaviti javnosti, postoji i ona ljepša, sunčanija strana Mostara. Mostar je turističko središte koje iz godine u godinu privlači sve veći broj ljudi iz cijelog svijeta. Tu se ne spajaju samo istok i zapad, već i sjever i jug. Mostar je grad nevjerojatno pogodne klime s najvećim brojem sunčanih dana u godini u ovom dijelu Europe. Grad koji se nalazi u trokutu Split – Sarajevo – Dubrovnik. Blizu mu je more, blizu planina.

U Mostaru su smještene sva značajnija javna poduzeća u Hercegovini koja zapošljavaju desetine tisuća ljudi. Iako teške industrije više nema, poslovni se ljudi okreću drugim zanimanjima. Turizam je iz godine u godinu bolji. Mnogi zahvaljujući turizmu preživljavaju, imaju posao i otvaraju hostele. No, mnogo toga bi trebalo popraviti, trebala bi biti veća ulaganja.

Mostar se zadnjih godina može pohvaliti i vrhunskim kolektivnim i individualnim sportskim rezultatima. Iako grad nema uvjete za dvoranski sport, Mostar ima prvake u košarci i viceprvake BiH u rukometu te prvaka Europe u karateu. Tu su stasali sportaši kao što su Bojan Bogdanović, Igor i Ivan Karačić, Josip Sesar, Marino Marić, Ivan Klepić... Prvak BiH u nogometu je mostarski HŠK Zrinjski.

Mostar je i grad kulture. U njemu je nekoliko vrhunskih kazališnih kuća, galerija, akademija i škola za glazbenike i likovne umjetnike... Grad je to velikih festivala i manifestacija kao što su Mostarsko proljeće, Večernjakov pečat, Mostarsko ljeto, Mostar Film Festival, Melodije Mostara, Mostarska liska, Književni festival Poligon...

Zadnjih mjeseci aktualna je kandidatura grada za Europsku prijestolnicu kulture 2024. godine. Dobivanje te titule bilo bi nešto najljepše i najvrednije što se Mostaru dogodilo od devedesetih godina prošlog stoljeća.

I za kraj, pozitivno. Kako budućnost ostaje na mladima, treba istaknuti kako je Mostar pravi studentski grad u kojem studira oko 20 000 mladih, što čini 20 posto njegove ukupne populacije. Mladi su najveća snaga Mostara, oni ulijevaju optimizam. Oni svoje potencijale trebaju iskoristiti za izgradnju pravednog i prosperitetnog društva koje će imati svijetlu budućnost. Mostar živi, gradi se, diše... Iako su ostaci ruševina još vidljivi, rane ipak zacjeljuju. Hoće li i kad u dušama stanovnika Mostara, ovisi o svakom pojedincu.

PRSTENU POVELJA ZA DOPRINOS RAZVOJU SVEUČILIŠTA U MOSTARU

Pripremila: **Marija TROGRLIĆ**

Povodom obilježavanja 41. obljetnice Sveučilišta u Mostaru (SUM) 7. prosinca 2018. održana je otvorena svečana sjednica Senata SUM-a. Uz članove Senata, profesore i djelatnike Sveučilišta, nazočili su brojni uzvanici, gospodarstvenici, predstavnici kulturnog i vjerskog života, međunarodnih organizacija i svih razina vlasti na čelu s dr. Draganom Čovićem, predsjednikom HDZ-a BiH i HNS-a BiH.

Svečanu sjednicu otvorio je rektor Sveučilišta u Mostaru prof. dr. Zoran Tomić, osvrnuvši se na proteklu godina koja je za Sveučilište bila izazovna, dinamična i strateški najvažnija u smjeru budućeg rada jer je uspješno provedena integracija i izrađena Strategija razvoja 2018-2023. te osigurana financijska stabilnost Sveučilišta u Mostaru. Posebno je istaknuo važnost unapređivanja znanstvenog rada i povezivanja s gospodarskim sektorom. "Trenutačna ulaganja u znanost i visoko obrazovanje u BiH daleko su ispod prosjeka okruženja, a pogotovo EU-a. Nužno je otvoriti dijalog s mjerodavnim institucijama radi unapređenja javnog financiranja istraživanja u znanosti. Osim toga potrebno je, i kroz javne politike i kroz politiku Sveučilišta, jače poticati nedovoljno iskorištene mogućnosti ulaganja poslovnog i društvenog sektora u istraživanje i razvoj. Stoga je nužno na Sveučilištu u Mostaru stvoriti ambijent koji omogućuje i potiče interakcijske mehanizme i mehanizme suradnje istraživača s gospodarstvom i društvenim djelatnostima, uključivanje u procese specijalizacije, povezivanje istraživačke i gospodarske aktivnosti kroz znanstveno-istraživački rad, ali i zajednička istraživanja za potrebe gospodarskih subjekata." Izrazio je optimizam i vjeru kako će Sveučilište u Mostaru uspjeti prevladati sve izazove i iz svih poteškoća izaći jače i konkurentnije. Posebni gosti bili su predstavnici Rektorskog zbora RH i Rektorske konferencije BiH, i to: prof. dr. Dijana Vican, rektorica Sveučilišta u Zadru i iz Bosne i Hercegovine prof. dr. Rifat Škrijelj, rektor Univerziteta u Sarajevu, koji su se obratili

Sveučilište u Mostaru u stalnim je aktivnostima planiranja i izgradnje infrastrukture. U ovom trenutku rade se planovi proširenja nastavnih i istraživačkih projekata na Medicinskom fakultetu, FZS, Ekonomskom fakultetu, FPMOZ-u, Likovnoj akademiji, Medijskom centru SUM-a. Postavljen je kamen temeljac za izgradnju Farmaceutskog fakulteta. Predstavljani su planovi adaptiranja zgrade za potrebe SUMIT-a. Završena je prva faza Kampusu SUM-a, te brojni drugi infrastrukturni radovi na SUM-u

Povelju Prstenu za izniman doprinos razvoju Sveučilišta u Mostaru predsjedniku Kluba poduzetnika Ivici Nuiću uručio je rektor Sveučilišta Zoran Tomić, a ovo hvalevrijedno priznanje prvo je dodijeljeno novoime-novanoj Udruzi Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten na čelu s predsjednikom Pavom Zubakom

nazočnima, čestitali obljetnicu SUM-u i podsjetili na dugu tradiciju, ali i optimističnu budućnost Sveučilišta u Mostaru.

Dragan Čović, predsjednik HDZ-a BiH i HNS-a BiH, nekadašnji student, a danas redoviti profesor Sveučilišta u Mostaru, izrazio je zadovoljstvo što je dijelom uspješne i proaktivne akademske zajednice i jedinog javnog Sveučilišta na hrvatskom jeziku u BiH, kazavši kako Sveučilište puno znači za hrvatski narod, kao najmalobrojniji, ali konstitutivni narod Bosne i Hercegovine. "Duboko sam uvjeren da se mi imamo čime ponositi u BiH kroz 41 godinu zajedničkog djelovanja. Ono što me posebno veseli jest mreža i povezanost, odnosno uspješna suradnja Sveučilišta s Rektorskim zborom/konferencijom BiH. To je put kako mi, i ovo nesavršeno društvo u kojem danas živimo, i vi pokušavate pronaći mjesta za znanost, obrazovanje i sve ono što i jest zadatak sveučilišta i univerziteta u BiH, koristeći sve one vještine koje su vam nužne jer onaj dio sustava koji bi trebao biti uz vas često nije na tom zadatku. S te strane vjerujem da će društvena i politička zajednica, osnivači Sveučilišta, sve razine vlasti učiniti sve, zajedno kroz političko djelovanje, da se promijeni ambijent iako će on još dugo vremena biti krizni i dosta zahtjevan." Čestitao je obljetnicu Sveučilištu i izrazio punu potporu razvojnim planovima planiranim Strategijom razvoja Sveučilišta i radu Upravnog vijeća. U okviru 41. obljetnice i Dana Sveučilišta u Mostaru svečano je obilježeno uručivanje 35 rektorovih nagrada za najbolje studente, podijeljene su plakete i zahvalnice za doprinosu radu i razvoju Sveučilišta u Mostaru, promovirano je 25 novih doktora znanosti ovog Sveučilišta, a u okviru Večernjeg lista, kao rezultat dugogodišnje suradnje, objavljen je poseban prilog sveučilišnih novina - Universitas Mostariensis. Povelju Prstenu za izniman doprinos razvoju Sveučilišta u Mostaru predsjedniku Kluba poduzetnika Ivici Nuiću uručio je rektor Sveučilišta Zoran Tomić, a ovo hvalevrijedno priznanje prvo je dodijeljeno novoime-novanoj Udruzi Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten na čelu s predsjednikom Pavom Zubakom.

Drugačiji je to mentalitet, drugačija kultura, drugačija klima... Nema, jednostavno nema nešto isto u Izraelu i Hrvatskoj. Jedino što nas povezuje jest činjenica da je i Izraelu i Hrvatskoj jednako važan geopolitički položaj unutar svojeg podneblja. I zato je, vjerujem, svijetla budućnost našeg prijateljstva

MOJE LJETO

Klara BARIŠIĆ

Ku' ćeš, bona, u Izrael, tamo se ratuje?! bila je prva reakcija većine ljudi kojima sam rekla da planiram ljeto 2018. provesti u ljetnoj školi u Izraelu.

Prije nego što započnem svoju sagu o ljetu u Izraelu, red je da se predstavim onima koji me ne poznaju. Ako me ne poznajete, zapitajte se koliko često posjećujete Prstenove događaje jer na njima *visim k'o cjenovnik*. Šalu na stranu, ja sam Klara Barišić, studentica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i bivša stipendistica Zaklade Prsten. Pohađam dvopredmetni studij Judaistike i Filozofije. Sad je vjerojatno jasnije zašto sam izabrala Izrael za svoju ljetnu destinaciju. Moji roditelji, koji se još nisu pomirili s mojim izborom fakulteta (medicina je još uvijek bolna rana mojeg oca), su iz Bosne i Hercegovine. Majka Monika je iz Zimče pokraj Visokog, a otac Jozo iz Lupljanice pokraj Dervente. Nakon rata i mnogo lutanja, smjestili smo se u Slavenskom Brodu kako bismo bili što bliže rodnoj grudi. Nakon jezične gimnazije uputila sam se u Zagreb i, evo, dogurala do zadnje godine fakulteta.

U IZRAELU

Dosta o meni, 'ajmo malo o mojem ljetu u Izraelu. Izraelsko veleposlanstvo u Hrvatskoj godišnje nudi dvije stipendije za Izrael - na razdoblje od mjesec dana i od osam mjeseci. Budući da nisam znala što me čeka u Izraelu, odabrala sam stipendiju od mjesec dana.

HAIFA KAO MOZAIK

Cijeli kolovoz provela sam na Sveučilištu u Haifi kao jedina stipendirana Hrvatica zajedno s Francuzima, Rusima, Belgijancima, Južnokorejcima, Nijemcima, Česima... i jedina iz južne Europe. Živjela sam u studentskom domu na brdu Karmel, gdje je smješten cijeli kampus Sveučilišta. Cimerica mi je bila izraelska muslimanka iz Adygee naroda, a susjed Nepalac na doktoratu iz neuroznanosti.

Haifa je treći po veličini grad u Izraelu, nakon Jeruzalema i

Tel Aviva, i regionalno je centar sjevernog Izraela. Izgrađena na obroncima brda Karmel i s poviješću starom više od 3000 godina, danas je najveća izraelska luka na Mediteranu. Grad ima važnu ulogu u izraelskoj ekonomiji zahvaljujući povoljnom položaju i dvjema iznimno važnim obrazovnim ustanovama - Sveučilištu u Haifi i Tehnološkom institutu Technion, koji generiraju mlade obrazovane ljude. Središte je bankarstva, uvoza, špedicije i veleprodaje.

Grad je poznat po religijskoj toleranciji jer, ipak, ovdje se sve vrti oko posla. Nekoliko različitih vjera njeguje suživot jer su sakralni prostori neodvojivi od povijesti grada. Karmelićanski samostan Stella Maris iz 1631. nalazi se nedaleko od špilje proroka Ilije i poznatog hrama i vrtova Bahai vjere.

Oko 25 % stanovništva čine ruski Židovi koji se se vratili svojim korijenima, zato se na ulicama Haife često može čuti ruski ili zalutati u neku rusku trgovinu u kojoj djelatnici ne govore hebrejski. Izraelski Arapi čine 10 % populacije, no svi su znakovi na ulicama trojezični (hebrejski, arapski i engleski). Arapske su četvrti miješane, u njima žive i muslimani i kršćani jer su većina kršćana u Haifi zapravo arapski kršćani ili Maroniti.

AKADEMSKA IZVRSNOST UZ OSOBNI PRISTUP

Sveučilište u Haifi osnovano je 1962. i ubrzo je postalo vodeće izraelsko Sveučilište koje ima 18 000 studenata raspoređenih na šest fakulteta. Uža su mu specijalnost društvene i humanističke znanosti, pravo i obrazovanje. Sveučilišni moto je *Akademska izvrsnost uz osobni pristup* (engl. *Academic excellence with a personal touch*).

Uz istraživačke objekte, u sklopu Sveučilišta djeluju: Židovsko-arapski centar, Herzl Institut za istraživanje cionizma, Interdisciplinarni centar za proučavanje emocija te Centar za demokratske studije. Sveučilište je poznato po stručnosti na poljima koegzistencije i rješavanju sukoba te mirovnih procesa jer su studenti Židovi, Muslimani, Kršćani, Druzi i Beduini.

Svakog ljeta i zime za vrijeme praznika Sveučilište organizira škole hebrejskog jezika, poznatije kao Ulpani. To su intenzivni tečajevi jezika na kojima ugošćuju studente iz cijelog svijeta. Moj je razred imao 15-ak studenata i bili smo svijet u malom: Amerikanci, Francuzi, Rusi, Turci, Talijani, Belgijanci, Južnokorejci, Nijemci, Austrijanci... Svi smo učili zajedno.

Na nastavi koja je bila organizirana svaki dan od 8 - 14 sati, osim subote zbog šabata, engleski nije bio dopušten. Zadaće, eseji, usmeni i dva pismena ispita bili su naši zadaci za certifikat. Većina nas bila je smještena u studentskom domu Federman, i to u sobama s domaćim studentima.

Nakon nastave imali smo organizirane izlete po cijeloj državi te smo tako u pratnji profesionalnih vodiča posjetili Akko, Jeruzalem, Cezareju i Tel Aviv. Često smo znali poslije nastave pobjeći na plažu i ondje pisati zadaće. Operativni jezik izvan nastave bio nam je engleski, a društvo s kojim sam se družila bili su s njemačkog govornog područja pa mi se znalo dogoditi da prijateljima u Hrvatskoj na poruke odgovorim na engleskom ili njemačkom.

Klara ispred studentske zgrade Sveučilišta u Haifi

Pogled s Bahai vrtova (hram Bahai vjere) na obalu Sredozemnog mora

Trojezični znakovi na ulici

Ispred Sammy Ofer stadiona uoči utakmice Hapoel Haifa protiv Atalante

Klarin "Dalet" razred

Škola je organizirala i gledanje filmova na hebrejskom, radionicu izraelske kuhinje, slavlje šabata... Izraelska kuhinja ostala mi je u najupečatljivijem sjećanju jer je u potpunosti drugačija od hrvatske - sve je dobro zapečeno i jako začinjeno, ne može se toga puno pojesti.

SVE POČINJE KAD ŠABAT ZAVRŠI

Noćni život im je poput onoga u Hrvatskoj, ali sve počinje kad šabat završi, subotom popodne. Čuvanje šabata je priča za sebe: židovi štuju subotu kao dan odmora, no sve počinje petkom popodne. Već oko 14 sati grad polako tone u san, sve se zatvara, obitelji se okupljaju u kući i čeka se paljenje svijeća, tj. zalazak sunca.

Autobusi također rjeđe voze subotom, samo jedan autobus vozi svakih sat vremena po cijelom gradu. Teško je naći kafić ili trgovinu koja radi, za ljekarne i liječnike ne znam, sva sreća, nisu nam bili potrebni.

Šabat prestaje kad zađe sunce subotom navečer – onda dolazi do eksplozije radosti, glazba se čuje nadaleko, ulice su pune ljudi, restorani su kratci, autobusi se gomilaju na cesti... Nedjelja je radni dan.

Još jedan šok bile su mačke. Izrael je pun mačaka, a pasa ni na vidiku. Uz kuhinju i mačke, red je spomenuti i treći šok, a to su mladi vojnici na ulicama. U Izraelu je vojni rok obvezan i za muškarce i za žene. U službu su pozvani nakon što postanu punoljetni i obuka im traje oko dvije godine. Većina ih upisuje fakultet nakon vojnog roka jer za vrijeme njegova trajanja imaju nekoliko terena koje moraju proći

Žid plača u Jeruzalemu

Izlet u Jeruzalem

(pustinju, pojas Gaze...), tako da studiranje i nije moguće. Vidjeti mlade vojnike i vojnkinje na ulici pod punom opremom u isto vrijeme ispunjavaju čovjeka strahom, ali i osjećajem sigurnosti. Zapravo, za strahom nema potrebe, kako bi nam rekli naši madrihi (studenti mentori) – više bismo se trebali bojati kad ne bismo vidjeli vojnike na ulicama.

Što se tiče rata u Izraelu, nisam ga baš doživjela onako kako su svi očekivali. Na dan kad je iz pojasa Gaze ispaljeno 180 projektila na Izrael, mi smo bili na stadionu i gledali utakmicu. Igrao je Hapoel protiv Atalante (Italije) i naš je Mario Pašalić zabio treći gol.

Ljudi u Izraelu ne govore baš previše o ratu, jedino ako ih se pita, radije razgovaraju o poslu. Njima je normalno imati sigurnosne kontrole pri ulazu u svako područje gdje ima mnogo ljudi (trgovački centri, autobusni/željeznički kolodvori...). I smatraju to prednošću, a ne nedostatkom.

Drugačiji je to mentalitet, drugačija kultura, drugačija klima... Nema, jednostavno, nema nešto isto u Izraelu i Hrvatskoj. Jedino što nas povezuje jest činjenica da je i Izraelu i Hrvatskoj jednako važan geopolitički položaj unutar svojeg podneblja. I zato je, vjerujem, svijetla budućnost našeg prijateljstva. I baš zato mi je sad još draži moj studij.

U Jeruzalemu ispred kapelice Kristova groba

U obilasku samostana sv. Ilije u nadležnosti ruske patrijaršije

Sat u knjižnici

Obilazak muzeja Hecht

Pogled na jugoistok Rame, dijelove Župe Uzdol i Klečku stijenu

Ostaci zidina, nadsvođenih stupova i kamenih lukova u tri reda na vrhu uzvišenja Gradac

IZ KULTURNO-POVIJESNE BAŠTINE **RAME**

Tekst i fotografije: **Matej Škarica**

Neobično i fascinantno otkriće prastarog graditeljskog kompleksa Gradac kod Ljubunaca u istočnoj Rami vrlo je zanimljiv primjer neobičnih tajni, kao i posebnih kulturno-povijesnih bogatstava koje naša zemlja ljubomorno krije

Ramski kraj u Bosni i Hercegovini ne obiluje nalazištima iz prošlosti kao što su ona po obalnoj i unutrašnjoj Dalmaciji, Slavoniji, dijelovima srednje Bosne (konkretno Jajačka-Vrbaska regija) ili pak području Donje Neretve, a i ona koja su u Rami ostala iz razdoblja srednjeg vijeka ili još rjeđe iz antike, bila su redovito zapuštena, oronula, prepuštena učinku vremena i njegovih nepogoda ili ugrožavana djelovanjima stranih vojski u prolasku, posebice u razdobljima između 1942. i 1945. te 1992. i 1994. godine.

Stoga je neobično i fascinantno otkriće na brdu Gradac kod Ljubunaca u istočnoj Rami vrlo zanimljiv primjer neobičnih tajni, kao i posebnih kulturno-povijesnih bogatstava koje naša zemlja ljubomorno krije. U galeriji povijesnih lokaliteta na području Prozor-Rame, Gradac tako zauzima važno mjesto dajući dodatnu nijansu zanimljivosti ovom kraju.

POTRAGA ZA "NEKIM NEODREĐENIM BLAGOM"

U *Ramskom zborniku* iz 2000. godine u stručnom članku autora mr. Tomislava Anđelića bilo je riječi o nalazištu Gradac (skupa s pratećim fotografijama pronađenih ostataka na ovoj lokaciji), pronađenim novčićima iz antičkog doba, ali i o vidnoj devastaciji koju je neposredno poslije rata učinio na tom mjestu neimenovani mještatin koji je na svoju ruku tragao za "nekim neodređenim blagom" - kako su nam poslije (u ljeto 2011. godine) naveli svjedoci s područja Uzdola i Prozora.

Zatim je o Gradcu pisao pokojni dr. sc. Rajko Glibo, književnik rodom iz Rame dotičući se općenito u svojim esejima tamošnje povijesne baštine kao i pučke usmene predaje koja ima važnu ulogu u očuvanju narodne memorije. Glibo je smatrao da se radi o vrijednoj građevini za ovaj kraj koju tek treba istražiti u idućem razdoblju. Uz spomenute autore tu je i rad svećenika mr. sc. Pave Crnjca koji je u nekoliko navrata isticao kako ovaj udaljeni dio općine krije nemali broj povijesnih lokaliteta, od srednjovjekovnih nekropola do pojedinih starohrvatskih nazivlja i ilirskih gromila.

Istodobno, treba napomenuti kako se mjesta Gradac neizravno u svojem djelu *Uspomene o Rami i Ramskom franjevačkom samostanu* dotaknuo i djelatni franjevac Jeronim Vladić spomenuvši kako "u okolici sela Kute postoje ostaci neke stare građevine ili vlastelinskog dvora". Vladić je mjesto tad smjestio bliže okolici sela Kute premda je točnije kako je ono zapravo u okolici pitomog sela Ljubunci.

Ljubunci su zvučno mjesto koje ima svoju bistru rječicu te poveću nekropolu stećaka iz razdoblja bosansko-humskog srednjovjekovlja. U to doba, s kraja XIX. i početak XX. stoljeća, manje se, teže i

U galeriji povijesnih lokaliteta na području Prozor-Rame, Gradac zauzima važno mjesto dajući dodatnu nijansu zanimljivosti ovom kraju

Fascinira odabir lokacije starih graditelja i funkcija koja je vjerojatno bila nadzorno-opskrba (vodospremnik s pratećim boravišnim ili stražarskim objektima) zbog očitog strateškog i preglednog položaja na relaciji od bosanske unutrašnjosti prema Neretvi i primorskom pojasu

Ovaj je lokalitet potrebno posebno izdvojiti na karti zanimljivosti te prije svega zaštititi prilagođenom drvenom natkrivenom konstrukcijom od daljnjeg propadanja i ekstremnijih vremenskih uvjeta

vremenski duže putovalo u ovaj dio ramskog kraja, točnije Župe Uzdol pa se opaska da je "Gradac kod Kuta" može pripasti nedovoljnom poznavanju terena koji je sam po sebi zahtjevan i danas.

Gradac se prije toga spominjao u pučkoj pripovijesti i domaćim legendama, koja je prije svega vrlo važan izvor saznanja na koji su se jednim dijelom oslanjali navedeni suvremeni autori (kroz proteklih stotinu godina). No, Gradac je zbog svoje zametenosti još dugo ostao u sjeni Prozorske kule, mosta na Banjalučici, nekropola po Donjoj Rami i Risovcu ili pak antičke Varvare u Gornjoj Rami.

VRIJEDNO OTKRIĆE ZA KULTURNO-POVIJESNU PROMIDŽBU I TURISTIČKU PONUDU

U Zagrebu sam tijekom izložbe *Stećci* (u organizaciji Ministarstva kulture RH), održane u Klovićevim dvorima 2010. godine, razgovarao sa zagrebačkim zanesenjakom i slobodnim istraživačem ilirskog naslijeđa Borisom Alabandom. Dotaknuli smo se tom prigodom uz dalmatinske toponime, ranosrednjovjekovne baštine kao i jedinstvenog nazivlja po Rami (kao što su Šcipe) te njezine stare nedovoljno istražene baštine koja jednim dijelom datira prije doseljavanja Slavena i Hrvata na ova područja. Obavijestio sam ga 2012. godine o posjetu Župi Uzdol i samom nalazištu na uzvišenju Gradac, a koje sam detaljno pregledao usput s nekoliko okolnih nekropola stećaka. S obzirom na sve navedeno te kroz naše daljnje razgovore, uključena je i mogućnost postojanja antičkog naselja Bistue Vetus upravo na području Uzdola odnosno Gradca. Poznato je da u zaleđu Uzdola postoje ostaci rimskog puta i ostataka mosta koji je od lokalne starine nosio pridjev "rimski". Veza antičkih putova od Dalmacije (Narone i Salone) preko Narentae i Ramae prema Bosni i tamošnjim rudnim nalazištima očita je na ovom području.

Ozbiljniji zahvati na postupnom raščišćavanju nalazišta Gradac – mjesta smještenom između Ljubunaca i župnog Uzdola počeli su pet godina poslije, točnije u proljeće 2017. godine uz potporu Općine Prozor-Rama koja je na moj pismeni prijedlog dovela i ekipu s mostarskog Sveučilišta. Na prvi pogled radi se najvjerojatnije o nešto slojevitijem antičkom kompleksu građevine čiji je samo jedan dio vidljiv i to sa strane koja gleda prema obližnjem Uzдолu, Klečkoj stijeni odnosno smjeru jugoistok. Fascinira odabir lokacije starih graditelja i funkcija koja je vjerojatno bila nadzorno-opskrba (vodospremnik s pratećim boravišnim ili stražarskim objektima) zbog očitog strateškog i preglednog položaja na relaciji od bosanske unutrašnjosti prema Neretvi i primorskom pojasu.

S ove uzvisine otvara se prekrasan pogled na visoravan u tromeđi sela Uzdol – Krančići – Ljubunci, gdje se susreću lokalni putovi i gdje je niže u gorju vijugavi kanjon rijeke Rame. Premda postoji dobar makadamski prilaz Gradcu putovanje do vrha je samo po sebi dosta zahtjevno te ujedno težina brdskog terena onemogućuje trenutačno lakši pristup zainteresiranim posjetiteljima. Najbolje je pješčiti, posebice ako se nosi bilo kakva oprema. Otprije su ovdje uređene postaje križnog puta - od podnožja brda u zaseoku Kolakušići sve do njegova vrha gdje je i nalazište smješteno. Tu je i prigodna drvena kapelica koju su uredili vjernici. Općina je Prozor-Rama pokrenula radove na raščišćavanju pa je to pokazatelj da je ozbiljnije počela valorizacija ovakvih nalazišta. No to je samo dio posla u kojem je potrebno povezati različite elemente u slici koja se zove kulturno-povijesna promidžba, ali i

slojevitija turistička ponuda. Takva ponuda obnovila bi zanimanje za ove zabačene dijelove općine, kao i Ramu općenito.

Zbog toga je ovaj lokalitet potrebno posebno izdvojiti na karti zanimljivosti te prije svega zaštititi prilagođenom drvenom natkrivenom konstrukcijom od daljnjeg propadanja i ekstremnijih vremenskih uvjeta (posebice u jesenskom i zimskom razdoblju kad su kiše, bujice, snijeg i led).

Početak kolovoza uvjerali smo se o dubokoj starini nalazišta, ali i njegovoj izloženosti vremenskim utjecajima na ovoj koti koja je u Domovinskom ratu bila dio crte sukoba Hrvatskog vijeća obrane i Armije BiH tijekom 1993. i 1994. godine (crta Uzdol – Here). Život u ovom dijelu Rame u prošlosti nije bio nimalo lagan, posebice zbog zahtjevnog brdskog terena, nedostatka putova i udaljenosti gradskih središta, ali to nije ni danas – o čemu nam svjedoče stariji mještani koji su većinom ostali na svojim ognjištima, dok su mladi otišli trbuhom za kruhom u Hrvatsku, Austriju, Njemačku i dalje.

Premda je priroda ovdje prekrasna, a mogućnosti proizvodnje zdrave hrane vidljivi su na svakom koraku, odavde se nažalost vrlo često odlazilo u Hrvatsku ili inozemstvo. Nije drukčije ni danas – stoga možda otkriće na Gradcu kroz turističku ponudu zaustavi taj negativni trend koji sve više pogađa narod u Rami, ali i cijeloj Hercegovini i Bosni.

Premda je priroda ovdje prekrasna, a mogućnosti proizvodnje zdrave hrane vidljivi su na svakom koraku, odavde se nažalost vrlo često odlazilo u Hrvatsku ili inozemstvo. Nije drukčije ni danas – stoga možda otkriće na Gradcu kroz turističku ponudu zaustavi taj negativni trend koji sve više pogađa narod u Rami, ali i cijeloj Hercegovini i Bosni

LITERATURA:

- ANĐELIĆ, Tomislav: *Arheološki lokalitet Gradac u Ljubuncima*, Ramski zbornik 2000., Ramska zajednica, Zagreb, 2000.
 GLIBO, Rajko: *Zrnca Ramskog sunca*, Matica hrvatska, Prozor-Rama, 2005.
 ŠKARICA, Matej: *Ramska kultura baština prepuštena nebrizi i propadanju*, Večernji list BiH, Mostar, 13. kolovoza 2011.
 ŠKARICA, Matej: *Prirodna bogatstva Rame istočne Rame kriju iznenađenja ali i opasnosti*, Večernji list BiH, 30. kolovoza 2012.,
 VLADIĆ, Jeronim: *Uspomene o Rami i Ramskom franjevačkom samostanu*, Samostan Rama-Šćit, 2008.
 Internet, www.ramska-zajednica.hr, pristup: 25. kolovoza 2017.
www.prozor-rama.org, pristup: 26. kolovoza 2017.

Narcis Jenko umjetničko je ime livanjskog franjevca fra Eugena Matića. Još za života sastavio je sebi poetski nadgrobni natpis koji mu subraća uklesase na ploču i postaviše na kapelicu u kojoj je sahranjen u povodu stote obljetnice rođenja

Portret fra Eugena Matića 1914.

u Sarajevu, a onda se povukao u samostan na Gorici, odakle je prema savjetima liječnika povremeno boravio na planinskom zraku na Kupresu i na moru. Na nagovor prijatelja (posebice Gabriela Jurkića) otišao je u Beč u kolovozu 1915., gdje mu je dr. Eisenberg, glasoviti liječnik i kirurg tog doba, amputirao lijevu nogu iznad koljena. Prisjećajući se tih dana, svjestan fra Eugena trpljenja i muke, njegov školski kolega fra Kazimir Ivić, koji je tada studirao u Beču i posjećivao ga u bolnici zabilježio je: *...U listopadu sam ga našao tu i dolazio sam svaki dan sa svojim bratom k njemu. Nikada se nije potužio, on se upravo veselio nekom novom životu, što mu je, kako mu se činilo, strujio žilama...*

NARCIS JENKO – SLIKAR RIJEČJU: u povodu stote obljetnice smrti (1918. – 2018.)

Ružica BARIŠIĆ, viša knjižničarka, Franjevački muzej i galerija Gorica - Livno

Od stotoj obljetnici smrti Narcisa Jenka prisjećamo se tog livanjskog fratara koji je preminuo ne napunivši 30. godinu života, a bio je jedan od najvećih, ako ne i najveći, pisac livanjskog kraja.

Tko je bio Narcis Jenko, što nam je to ostavio u baštinu i zašto ga se trebamo prisjećati? Narcis Jenko je umjetničko ime livanjskog franjevca fra Eugena Matića. Rođen je u Livnu 2. veljače 1889., gdje je istog dana kršten imenom Pero. Prva četiri razreda osnovne škole završio je u rodnom gradu, gdje su učitelji zapazili bistrinu njegova uma i lijepo ponašanje. Željan znanja, obrazovanje nastavlja u sjemeništu Franjevačke klasične gimnazije u Visokom (1900. - 1906.). Svojim umnim sposobnostima i marljivošću i u sjemeništu je privukao pozornost odgojitelja i kolega. Svoje uspomene na fra Eugena zabilježio je i s nama podijelio fra Jako Pašalić, ondašnji odgojitelj sjemeništaraca (Glasnik sv. Ante 1930., br. 1, 23-24, Pokojni urednici "Glasnika svetog Ante") ovim riječima:

...Čim je stupio u franjevačku gimnaziju u Visokom, brzo je svojim vrlinama i sposobnostima na se privukao pažnju svojih profesora i odgojitelja, a među svojim drugovima neosporno stekao priznanje najposobnijega đaka u cijeloj gimnaziji, pa je kao takav (bio je uvijek odličan iz svih predmeta) svršio sve svoje nauke do mlade mise...

Stupivši u novicijat, uzima ime fra Eugen. Bogosloviju je studirao u Livnu i Sarajevu, a kao mladi bogoslov živo se zanimao i pratio razvoj katoličkog omladinskog pokreta biskupa Mahnića. Uskoro pristupa pokretu i postaje njegov gorljivi pristaša te aktivno sudjeluje i iznosi svoje misli u člancima i referatima. Radove u duhu rečenog pokreta objavljivao je u katoličkim listovima (Serafinskom perivoju, Luči i dr.)

Za svećenika je zaređen u Sarajevu, a mladu je misu rekao u samostanu na Gorici 1. listopada 1911. Uoči mlade mise preminuo mu je otac od sušice pa je fra Eugen prije podne rekao mladu misu, a popodne je nazočio očevu ukupu.

U službi kapelana na Gorici je ostao nepunu godinu dana, a njegova sposobnost i znanje priskrbile su mu namještenje profesora matematike, fizike i kemije u visokoj gimnaziji. Govoreći o njegovu imenovanju za profesora, fra Jako Pašalić ističe činjenicu da se fra Eugen, osim klasičnih jezika (latinskog i grčkog), služio još francuskim, njemačkim i talijanskim, a sve je to naučio u svojoj Bosni i njezinim franjevačkim školama. Kao profesor u Visokom predavao je dvije školske godine, a usto se prihvatio uloge urednika franjevačkog mjesečnika Glasnik svetog Ante.

Još se kao bogoslov na Gorici razbolio od tuberkuloze kosti, koju je najvjerojatnije baštiniio od roditelja (majku je izgubio s nepunih sedam godina). Bolest je brzo napredovala pa je fra Eugen morao napustiti profesorsku službu i krenuti na liječenje. Liječio se kratko

Svi koji su ga poznavali svjedoče njegovu nutarnju snagu i mir, duhovitost i postojanost. Unatoč teškoj bolesti bio je, kako to reče Petar Grgec, duboko prožet duhom mira Kristova koji pobjeđuje i samu smrt, a govoreći nad Jenkovim grobom dr. fra Julijan Jelenić je istaknuo da je rođen u kamenitom Lijevu baštiniio sve njegove prirodne osobine: snagu mjesne bure, otpornost i postojanost Crljenica i Kamešnice.

Nakon operacije vratio se fra Eugen s prijateljem i subratom fra Tomom Džajom iz Beča natrag u samostan na Goricu s protezom i štakama. Kako je bio društven, dosjetljiv i vesele naravi, okupljao je oko sebe prijatelje, subraću ali i mnoge sugrađane koji su ga često posjećivali. Za lijepa vremena boravio je na otvorenom u sjeni samostanskih borova, kestena, ora-ha i krušaka. Tu je čitao omiljene knjige i promatrao sunčeve zalaske. Tu je smišljao svoje priče, feljtone, novele i romane. Pretakao je misli na papir i stvorio svoje najveće književne uratke.

U samostanu ostaje sve do svoje smrti, prateći ratna zbivanja Europe, razmišljajući o sudbini svoje Bosne i njezina naroda. Boraveći tako na otvorenom, prehladio se i dobio upalu pluća, od koje se više nije oporavio. Tad je nastupilo pogoršanje, više nije mogao hodati ni uz pomoć štaka, nego bi uz pomoć drugih silazio u vrt. Umro je ne dočekavši objavljivanje svojih dvaju završenih romana i nekih pripovijesti.

PISAC ŽIVOG NARODNOG JEZIKA I KRŠCANSKOG NADAHNUCA

S pisanjem je Jenko započeo tijekom gimnazijskih dana. Te je radove objavljivao u đačkom listu Polet (kasnije Cvijet), no aktivnije se književnim stvarar-

laštvom počinje baviti kad se 1914. godine zbog uznapredovale bolesti vraća u samostan na Gorici, gdje piše do smrti. Tijekom četiri godine Jenkova stvaralaštva nastala su brojna prozna djela: feljtoni, književne kritike, pripovijetke i romani.

Prema mišljenju hrvatskih književnih kritičara, vrstan je feljtonist i pripovjedač, a za njega je Petar Grgec rekao: *...u vrijeme rata bio je najsnažniji hrvatski feljtonist i pripovjedač. Bio je i do danas ostao najizrazitiji i najsnažniji književnik onoga mladoga katoličkoga pokreta što ga je među Hrvatima rodila nauka biskupa Mahnića...*

U feljtonima je naćeo za ono doba niz suvremenih pitanja. U njima vjerno doćarava ratnu bijedu, vijesti o smrti i rastancima, a samim tim iznosi svoj otpor spram rata i borbe za tuđi račun.

Jenkovi feljtoni su objavljivani u katolićkom dnevniku Novine 1916., (Dert, Mamon, Mehrak, Mi, Misli, Misterija boli, Portret nutarnjeg ćovjeka, Pri zapadu sunćanom, Trudovi, Umiranje, Uskrsno slovo, Venus primitiva). Grgec ih je posmrtno skupio i izdao u zbirci Razlomci (1922.).

U pripovijestima aktualizira tećak ųivot svojih junaka i antijunaka koji potjeću iz njegova susjedstva, okoline i dalje prošlosti. Tu dolazi do izraćaja njegov smisao za realnost, tipizaciju i karakterizaciju likova, koje zorno oslikava bez idealiziranja sa svim manama i vrlinama.

Pisac je to ųivoga narodnoga jezika i kršćanskoga nadahnuća. Autor je slijedećih pripovijesti: Ćas stvaranja, I nestade najjaćeg dima, Jezero, Jozinica, Koćijaš Zulfo, Naš ćovjek, Kosidba, Mi smo sami sebi krivi, Nad vodama, Naši ljudi, Nijema bol, Predodređeni, Pod jesen, Rđavi put, Sin bijede, Stipurin Omer, Sumnja, Šćirka, U bolnici, U rodnom mjestu, Zlatka i ųupnik Ninić. Neke od njih objavljene su u zbirci Bosanćice (1923.).

BOSANSKI ųENOA

Pišući književne prikaze o Bahru, Jćrgensenu, Sienkiewiczu, te našem pjesniku Matošu, pod ćijim je utjecajem u poćetku stvarao, pokazao se kao vrstan poznavatelj naše i europske književnosti. Također, autor je i drugih prikaza, ocjena, ćlanaka i rasprava u kojima ponosno istiće bosansku prošlost i neizbrisivu ulogu franjevca u njoj.

Jenkov prvi roman Obitelj vojvode Hrvoja inspiriran je i temeljen na kasnosrednjovjekovnoj bosanskoj povijesti s prijelaza XIV. u XV. stoljeće. Poput ųenoa, sluųio se povijesnim vrelima izraćujući idejni koncept tog romana, pa se u osnovi iz njega mogu išćitavati povijest Bosne, vaćnost nacionalne osviještenosti i kršćanskog ųivota. Jenkova nastojanja da za ųivota objavi ovaj povijesni roman nisu urodila plodom. U dva navrata je slao rukopis Matici hrvatskoj, no uzalud.

Roman s ilustracijama Gabriela Jurkića tiskan je tek 1934. u izdanju Hrvatskog književnog društva sv. Jeronima u Knjižnici dobrih romana. Tim je povodom hrvatski književnik i muzikolog Josip Andrić u pogovoru napisao: *Narcis Jenko, pisac ovoga romana, jedan je od najboljih pisaca, što ih je Bosna u godinama pred svjetski rat i za svjetskog rata dala hrvatskoj književnosti. Bio je Bogom nadareni pripovjedać, kakvih se u cijeloj našoć književnosti iza ųenoa i Ćalskoga malo pojavilo. A mlađoj hrvatskoj katolićkoj književnosti, kojoj je pripadao po svojim nazorima na svijet i književnost, bio je uopće najjaći dosadašnji pripovjedaćki predstavnik.* A u pogovoru istog romana objavljenoga u nakladi Verbuma (2012.) Vladimir Lonćarević je napisao Zbog njegova povijesnog pripovjedaćkog opusa neki ga prozvaše bosanskim ųenoom. Imao je on i oštro psihološko oko kozarćevskog tipa, smisao za matoševski sladogorki humor u crtanju „naših ljudi“, dok je u risanju pejzaća, poglavito olujnih ćasova, novakovski sugestivan.

Drugi Jenkov roman *Spiritus procellarum* (Olujni duh/vjetrovi) pisan je u obliku dnevnika. Književna kritika kvalificira ga antiratnim, a hrvatski književnik Ilija Jakovljević smatra ga prvim pokućajem stvaranja romana obraćenja. U predgovoru tog romana Jakovljević iznosi svoća zapaćanja i kaće da je *Spiritus procellarum* prvi snaćniji pokućaj u našoć književnosti da se stvori roman obraćenja i nastavlja Jakovljević:

Istina, i u drugim su se našim literarnim djelima, naroćito kod g. Ćalskoga, vraćali umorni putnici na rodnu grudu, upijali su njezin miris i klećali pred raspelom. Ali to je bilo samo kucanje na vratima Istine, a nije bilo snage, da se vrata širom otvore. Narcis Jenko je prvi donio apologiju kršćanstva. Stvarnu i inteligentnu.

Osim navedenih radova, Jenko je preveo s talijanskog jezika Miomirisne cvjetice iz ųivota siromaška Isukrstova sv. Franje Asiškog. To je bio prvi (hrvatski) prijevod Cvjetića u nas. Također, napisao je predgovor ųunjićevim Narodnim junaćkim pjesmama iz Bosne i Hercegovine, koje je izdao Zbor franjevaćkih bogoslova Jukić, a izdao je i Malo Biserje sv. Ante za vojnike. Bio je plodan i raznorodan pisac, a radovi su mu objavljivani u Lući, Serafinskom perivoju, Našoć misli, Hrvatskoj prosvjeti, Novinama i Glasniku sv. Ante koji je i uređivao od 1913./1916. godine. Zapoćeo je pisati još tri romana: *Ahmet-beg Begović, Ćakovaćka katedrala i Sinovi sunca*, no zbog prerane smrti nije ih završio.

Jenkov isposnićki izgled, koje je na svojim slikama i crtećima trajno ovjekovjećio slikar Gabriela Jurkić, upućuje na asketu, no on je bio ćovjek nemirna duha kojega je boljela svaka nepravda i patnja kojoj je bio izloćen njegov bosanski ćovjek. Pisao je protiv tućinske vlasti, protiv rata uopće, a poglavito protiv prisilnog novaćenja iz kojega su

Roman Obitelj vojvode Hrvoja, 1934.

se ljudi vraćali bez udova i slijepi. Te ljude, pa i sebe samog, Jenko naziva razlomcima. Jakovljević sa ųalom istiće da su neki njegovi feljtoni upravo iz tih razloga bili cenzuriani (oklaćtreni od austrijske cenzure) i da izvorni rukopisi nisu saćuvani.

Blizina smrti i napredovanje bolesti tjerale su ga na stvaranje, kako sam reće, kako bi što više ostavio Redu i narodu. I ostavio je mnogo. Iako je malo toga objavljeno za njegova ųivota, posmrtno su mu tiskane zbirke *Razlomci* i *Bosanćice*, *Tri pućke pripovijesti* te romani *Spiritus procellarum* i *Obitelj vojvode Hrvoja*.

Jenko je umro 26. srpnja 1918., baš kako je navijestio - *u sunćano ljetno predvećerje ili, kako reće u feljtonu Pri zapadu sunćanom, ... kad sunce baca na zemlju svoje posljednje zrake, skupljene u pramove...*

Još za ųivota sastavio je sebi poetski nadgrobni natpis: *Ovo su dvori brata Blagoroda Matića, misnika reda sv. Franje, roba Boųjeg, grješnika prevelikoga. ųivio je za papa Leona XIII., Pija X., Benedikta XV. Vidio je strahote europskoga rata i nevolje i glad naroda bosanskoga.* Napokon na dne 26. VII. 1918. leće u baćtinu u crnu zemlju. Mir mu duši., koji mu subraća uklesaše na ploću i postaviše na kapelicu u kojoj je sahranjen u povodu stote obljetnice rođenja.

ČLANOVI PRSTENA NA DONATORSKOJ VEČERI ZA

Pripremila: **Marija TROGLIĆ**

PLEHAN

PLENKOVIĆ: PODRŠKA NAŠIM SUNARODNJACIMA U BIH STRATEŠKI JE PRIORITET VLADE RH I HDZ-a

Predsjednik Vlade RH Andrej Plenković u svojem je obraćanju istaknuo kako je pomoć bosanskohercegovačkim Hrvatima prioritet Vlade RH te da je tostrateško iznadstranačko pitanje od vitalnog nacionalnog interesa. "I dalje ćemo se neumorno zalagati za ravnopravnost Hrvata u BiH. Naša podrška je konkretna i stalna, o čemu svjedoče mnogobrojni projekti koje Vlada RH sufinancira," istaknuo je Plenković te dodao: "Nakon nedavno otvorenog konzulata RH u Vitezu, mogu najaviti da ćemo ga uskoro otvoriti i u Livnu, kako bismo na adekvatan način pružili administrativne usluge hrvatskim državljanima te poslali još jednu snažnu poruku potpore našim sunarodnjacima u BiH."

ČOVIĆEVA ZAHVALA PLENKOVIĆU I PRSTENU

Hrvatski član Predsjedništva BiH Dragan Čović zahvalio je predsjedniku Plenkoviću na odličnoj suradnji i nesebičnoj pomoći u obnovi Plehana, kao jednog u nizu uspješnih projekata koje zajednički realiziraju predstavnici Hrvata iz BiH i Republike Hrvatske.

"Obnova ovog iznimno vrijednog objekta naša je dužnost prema budućim generacijama, kao jamstvo očuvanja nacionalnog identiteta, kulture i zajedništva," poručio je Čović. Posebno je zahvalio predstavnicima Udruge Prsten na stalnoj potpori i nesebičnoj pomoći hrvatskom narodu u BiH, zaključivši: "To pokazuje snagu zajedništva koja nam treba i ubuduće."

KARDINAL PULJIĆ: HVALA VAM NA ISPRUŽENOJ RUCI!

"Nema goreg osjećaja od toga kad čovjek misli da su ga svi zaboravili. I zato vam hvala vam za svaku ispruženu ruku za naš opstanak na ovim prostorima. To je važno za nas i za vas u Hrvatskoj, zato smatram da je ta ispružena ruka zajedništva važna," rekao je kardinal Vinko Puljić i

Na donatorskoj večeri za dovršetak izgradnje Vjersko-kulturnog središta Plehan u Bosanskoj Posavini, održanoj 11. lipnja 2018. u zagrebačkom hotelu Panorama, okupili su se visoki predstavnici hrvatske politike iz dviju domovina hrvatskog naroda - Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i predstavnici gospodarskog, vjerskog, kulturnog i javnog resora, a među njima bili su i istaknuti članovi Udruge bosanskih Hrvata Prsten koji svojim donacijama pomažu taj hvalevrijedan projekt.

Uz predsjednika Vlade RH i HDZ-a Andreja Plenkovića i člana Predsjedništva BiH i predsjednika sestriinskog HDZ-a BiH Dragana Čovića te potpredsjednika Hrvatskog sabora i zamjenika predsjednika HDZ-a Milijana Brkića, među najvišim uzvanicima bili su ministri u Vladi RH – Tomislav Čorić, Goran Marić, Zdravko Marić, Tomislav Tolušić i Gabrijela Žalac, gradonačelnik Zagreba Milan Bandić i državni tajnik Ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas, a predstavnike Katoličke crkve predvodio je nadbiskup Vrhbosanske biskupije kardinal Vinko Puljić.

Donatorsku večer organizirao je vlč. Ivan Tolj, župnik u Gornjim Močilima.

Na donatorskoj večeri sudjelovali su i članovi Udruge Prsten

pozvao sve donatore da se ne umore u činjenju dobra, pojasnivši kako su s plehanskog područja protjerani svi Hrvati.

"Ovdje je bila pustoš sve do 2000. godine, kad je započeo ozbiljniji povratak. Franjevci su se prvi vratili, a s njima dolaze i povratnici, čiste svoje kuće, neki i ostaju. Neumorni fratri ostaju uz svoj povratnički puk i žele mu ponovno udahnuti život," podsjetio je kardinal, pozvavši sve na pomoć u toj misiji bosanskohercegovačkih franjevaca.

I provincijal Bosne Srebrene fra Jozo Marinčić zahvalio je svima na dosadašnjoj potpori i pomoći te je također poručio okupljenima: "Nemojte nas ostaviti same!"

"PLEHAN - PONOVO RAĐANJE"

Osim obnove tijekom velikosrpske agresije uništenog franjevačkog samostana Plehan, smještenog na istoimenom brežuljku udaljenom 10-ak kilometara jugoistočno od Dervente na području današnje Republike Srpske, projekt pod simboličnim nazivom "Plehan - ponovno rađanje" predviđa i stvaranje cjelovitoga vjersko-kulturnog središta sa župnom crkvom, arhivom, muzejsko-galerijskim prostorom (galerija umjetnina i muzej etnografskih predmeta), lapidarijem i knjižnicom. U sklopu središta djelovali bi i Centar za rehabilitaciju i odgoj djece "Zlatni cekin", Dom za ratne invalide Bosanske Posavine, Terapijska zajednica "Izvor" i Humanitarno-karitativna organizacija "Kruh sv. Ante".

Više o projektu Vjersko-kulturnog središta Plehan, kao i kulturnom blagu gosti su saznali iz prigodne prezentacije i Kronike s Plehana, koju je priredio samostanski vikar fra Franjo Dalibor Stjepanović.

Guardijan i župnik fra Anto Tomas, koji je i u ratnim godinama obnašao tu službu i prvi se vratio u Plehan, pozvao je i sve ostale koji to žele da mu se pridruže i potpomognu projekt "Plehan - ponovno rađanje". Župa sv. Marka evanđelista trenutačno ima 73 vjernika u 42 kućanstva, a prošle je godine u Župi i kršteno jedno dijete.

Petnaestak povratnika, koji su s franjevcima došli s Plehana, svoju su zahvalu donatorima izrekli izvornom bosanskom pjesmom, kojom su ujedno i pokazali svoju radost kako je unatoč svim poteškoćama ipak najljepše živjeti na svojoj rodnoj grudi.

U prigodnom dijelu programa na Donatorskoj večeri za izgradnju Vjersko-kulturnog središta Plehan, koji je vodila Uršula Tolj, nastupili su operna pjevačica Ivana Lazar, primadona Hrvatskog narodnog kazališta, i glazbenik Luka Balvan te Kulturno-umjetničko društvo "Rodna gruda", u kojoj je i bivši stipendist Zaklade "Prsten" Stipo Dajaković.

PRSTENOVCI NA PLEHANU

Povodom proslave blagdana sv. Marka evanđelista, koji je patron istoimene župe na Plehanu u Bosanskoj Posavini, i ove su godine održani Dani Plehana, a među brojnim vjernicima na Plehanu bili su i predstavnici Udruge bosanskih Hrvata Prsten.

Središnji događaj te vjersko-kulturne manifestacije bila je hodočasnička misa koju je, 28. travnja, u novoj plehanskoj crkvi predvodio ovogodišnji mladomisnik fra Augustin Čordaš, župni vikar Župe Uznesenja BDM u Širokom Brijegu rodom iz Bosanske Posavine.

Toga su dana na Plehan zajedno s brojnim drugim vjernicima iz Zagreba stigli i *prstenovci*. No, kako su zbog velike gužve i višesatnog čekanja na graničnom prijelazu zakasnili na središnji događaj, posebno za njih misu je u kapeli sv. Ive predvodio fra Ilija Jerković.

Uz mladog fra Čordaša i brojne druge svećenike, središnju hodočasničku misu slavio je i gvardijan s Plehana fra Anto Tomas, koji je na kraju zahvalio svima koji su svojim dolaskom uveličali to slavlje, kao i onima koji su sudjelovali u programu Dana Plehana.

Svečano je bilo i na sam blagdan sv. Marka u srijedu, 25. travnja kad je Plehan na svojem studijskom putovanju posjetilo 34 đakona, pripravnika za prezbiterat iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije.

U sklopu Dana Plehana predstavljene su i dvije knjige u izdanju Europske akademije Banjalučke biskupije - autora dr. Franje Komarice i Winfrida Gbureka *Ljubav, sila, domišljatost, skidanje maski* te zbornik radova povodom 20. obljetnice progona Hrvata pod nazivom *Prešućeni zločin*, a održana je i multimedijalna prezentacija kojom je predstavljeno Vjersko-kulturno središte Plehan, idejni projekt zgrade samostana.

Proslava sv. Marka na Plehanu već se tradicionalno održava prve subote nakon tog blagdana kako bi tim povodom što više ljudi raseljenih diljem svijeta mogli doći u svoj rodni kraj, a svake godine na hodočašću sudjeluju i predstavnici Udruge Prsten.

Marija Trogljić

Na manifestaciji su sudjelovali predstavnici više od dvadeset zavičajnih zajednica, udruga i klubova bosanskohercegovačkih Hrvata koji žive u Hrvatskoj među kojima i KUD "Prsten" iz Varaždina

KULTURNO-VJERSKA BAŠTINA HRVATA BOSNE I HERCEGOVINE

"Svrha ovog okupljanja jest zapravo očuvanje naših korijena jer čovjek ako se iskorijeni - on se osuši," kazao je kardinal Puljić te dodao: "Ovaj način okupljanja baštini naš zavičaj, da ljudi budu svjesni svojih korijena, gdje su ponikli, i vjerni svojoj prošlosti kako bi mogli graditi našu sadašnjost i biti hrabri za budućnost"

Pripremila: **Marija TROGRLIĆ**

Dvodnevna manifestacija Kulturno-vjerska baština Hrvata Bosne i Hercegovine pod geslom "Vratimo nadu zavičaju" održana je 7. i 8. srpnja u Zagrebu u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Udruge bosanskih Hrvata Prsten te Župe Svete Marije Anđeoske-Sopnica i Zajednice Hrvata iz Bosne i Hercegovine.

Tim povodom u Hrvatskoj matici iseljenika 7. je srpnja priređen susret s vrhbosanskim nadbiskupom kardinalom Vinkom Puljićem i hrvatskim članom Predsjedništva BiH Draganom Čovićem. Primio ih je ravnatelj Hrvatske matice iseljenika i predsjednik UBH Prsten Mijo Marić, a susretu je nazočio i glavni inicijator manifestacije fra Stipo Karajica, župni vikar u Župi Svete Marije Anđeoske.

"Cilj nam je osvijestiti i upozoriti kako postoje problemi na kojima se mora raditi i za koja ne postoje jednokratna rješenja, nego procesna i sustavna jer su takve bile i pogreške koje

treba ispraviti," istaknuo je na susretu Marić.

"Svrha ovog okupljanja jest zapravo očuvanje naših korijena jer čovjek ako se iskorijeni - on se osuši," kazao je kardinal Puljić te dodao: "Ovaj način okupljanja baštini naš zavičaj, da ljudi budu svjesni svojih korijena, gdje su ponikli, i vjerni svojoj prošlosti kako bi mogli graditi našu sadašnjost i biti hrabri za budućnost."

"Mi bosanski fratri koji smo već više godina ovdje, uz svoj narod, kao i kad su morali napuštati svoja ognjišta tijekom rata, te ih nastojimo povezati i ohrabrivati na kulturnoj, vjerskoj te humanitarnoj osnovi," istakno je fra Karajica.

U svojem je obraćanju Čović rekao je kako se i ovom manifestacijom pokazalo da su Hrvati u Hrvatskoj i Hrvati u BiH jedan narod u dvjema domovinama te da se i na ovaj način jača pletter jedinstva.

"Hrvati u BiH samo kroz zajedništvo mogu očuvati svoju

U Hrvatskoj matici iseljenika - vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić i hrvatski član Predsjedništva BiH Dragan Čović

Središnje događanje dvodnevne manifestacije bilo je euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Svete Marije Anđeoske u Sessvetskoj Sopnici

kulturu, tradiciju i jezik te je stoga ključni zadatak jačanje zajedništva Hrvata na cijeloj teritoriji domovine. Iako je iskustvenja mnogo, nebrojeno se puta pokazalo da se zajedništvom mnogo toga može napraviti," zaključio je, poručivši: "Moramo biti ponosni na svoje korijene i ne smijemo dopustiti da se oskrnavi kulturno bogatstvo hrvatskog naroda."

Središnje događanje dvodnevne manifestacije bilo je euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Svete Marije Anđeoske u Sessvetskoj Sopnici, gdje se u nedjelju, 8. srpnja, okupilo mnoštvo Hrvata podrijetlom iz BiH, a svetu misu predvodio je kardinal Puljić.

Nakon mise uslijedio je kulturno-zabavni program s nastupom zborova i kulturno-umjetničkih društava iz Bosne i Hercegovine. Sudjelovali su predstavnici više od dvadeset zavičajnih zajednica, udruga i klubova bosanskohercegovačkih Hrvata koji

žive u Hrvatskoj. Među njima bio je i KUD Prsten iz Varaždina, a članice i članovi Foruma mladih i Kluba žena Udruge Prsten volontirali su i pomagali u pripremi i provedbi cijelog događanja. Pokrovitelji manifestacije su Središnji državni ured za Hrvate izvan RH i Grad Zagreb.

Državni tajnik Zvonko Milas tom je prigodom naglasio kako njegujući bogatu kulturnu baštinu ne čuvamo samo našu prošlost od zaborava, nego na tim korijenima gradimo sadašnjost i budućnost. "Ponosni budimo na ono što jesmo i čuvajmo našu baštinu i naše zajedništvo," poručio je Milas, a manifestaciji je nazočio i gradonačelnik Zagreba Milan Bandić.

Manifestacija se priređuje s ciljem međusobnog povezivanja raseljenih bosansko-hercegovačkih Hrvata u Hrvatskoj i šire, kao i pružanja potpore Hrvatima u BiH, posebno u jačanju i očuvanju nacionalnog, vjerskog i kulturnog identiteta.

Manifestacija se priređuje s ciljem međusobnog povezivanja raseljenih bosansko-hercegovačkih Hrvata u Hrvatskoj i šire, kao i pružanja potpore Hrvatima u BiH, posebno u jačanju i očuvanju nacionalnog, vjerskog i kulturnog identiteta.

Članice i članovi Foruma mladih i Kluba žena Udruge Prsten volontirali su i pomagali u pripremi i provedbi cijelog događanja

KRIZMAN - BOŽIĆNO DRVCE U BOSANSKOJ POSAVINI

Krizman ili krizbam (njem. Kristbaum), kako u nekim krajevima Bosne nazivaju božićno drvce, neizostavni je simbol svakog Božića. Kiti se na sam Badnjak, čije ime nosi značenje - drvo odnosno panj koji se u Bosni tradicionalno pali na ognjištu uoči Božića.

S ciljem njegovanja bosanskih običaja, predsjednik Prstenova Ogranak Sveta Nedelja Pavo Čorluka odlučio je u Domu za starije osobe Sanatorij Čorluka, čiji je vlasnik, postaviti krizman kakav se običavalo izrađivati u Bosanskoj Posavini. Krizman od granja tradicionalno je božićno drvce u Bosanskoj Posavini, koje se izrađuje od lijeske s obzirom na manjak zimzelenog drveća u tom kraju.

Kako bi ove godine u Sanatoriju imali drugačiju blagdansku dekoraciju od uobičajene, angažirali su majstore Antu Mandića i Iliju Kurtušića, koji su izradili božićno drvce od punog drveta. Za izradu grana koristili su lijesku, listopadni grm iz porodice brezovka, te su na tri panja postavili 62 grane, koje su fiksirali žicom, a u središtu željeznu šipku koja sve povezuje.

Ukrase za krizman izradili su korisnici Sanatorija na kreativnim radionicama uz pomoć djelatnica, socijalne radnice Lidije Kramar, koja se posebno angažirala u realizaciji ove ideje, te radnih terapeutica Adrijane Sviben i Lane Rosić. Tako je blagdansko ozračje u Sanatorij Čorluka stiglo već s prvim danom adventa.

PURE intensity

HUV PRINTING

nove offsetne tehnologije

www.printera.hr

Audi Napredak kroz tehniku

Novi Audi Q8.

Znate što znači
oznaka Q. Sad je
pomnožite s 8.

DOBRO DOŠLI
U

8.

NOVI
AUDI Q8.

D
I
M
E
N
Z
I
J
U

 AUTO ZUBAK

Zagreb Ljudevita Posavskog 7a, Sesvete
Osijek Martina Divalta 326
Saznajte sve na: 0800 5432 ili
www.autozubak.hr

Kombinirana potrošnja goriva: 6,6 - 7,3 l/100 km.
Kombinirana vrijednost specifične emisije CO₂: 172-178 g/km. Slika je simbolična.